PUČKA KNJIŽNICA

IZDAVANA OD

DRUŠTVA SVETOJERONIMSKOGA.

KNJIGA CLX.

BIBLIJSKA POVJEST.

KNJIGA I.

OD STVORENJA SVIJETA DO DAVIDA.

II. DIO.

OD JOSUE DO SMRTI DAVIDOVE.

NAPISAO

DR. DINKO GUDEK.

U ZAGREBU.
TISKARA HRV. KATOL. TISKOVNOG DRUŠTVA.
1909.

BIBLIJSKA POVJEST

KNJIGA I.

OD STVORENJA SVIJETA DO DAVIDA.

II. DIO.

OD JOSUE DO SMRTI DAVIDOVE.

NAPISAO

DR. DINKO GUDEK.

NA SVIJET IZDALO

DRUŠTVO SV. JERONIMA.

(SA SLIKAMA.)

U ZAGREBU.
NAKLADA DRUŠTVA SVETOJERONIMSKOGA
1909.

NIHIL OBSTAT.

Dr. Pazman.

Br. 5105.

IMPRIMATUR.

Zagreb, 21. rujna 1909.

Dr. Suk.

II. DIO (PRVE KNJIGE).

OD JOSUE DO SMRTI DAVIDOVE.

II. JOSUA.

63. Josua prevede narod preko Jordana.

(Jos. 1, 1 — 5, 12.)

„Po smrti Mojsijevoj reče Gospodin Josui: Mojsije, sluga moj, umrije; ustani i prijegji preko ovoga Jordana u zemlju, koju ću dati sinovima Israelovim. Kao što sam bio s Mojsijem, tako ću biti i s tobom; ne ću te zapustiti niti ostaviti. Budi hrabar i jak, jer ćeš ti ždrijebom razdijeliti zemlju narodu ovomu. Čuvaj i čini sav zakon, koji ti je zapovjedio Mojsije; ne sklanjaj od njega ni na desno ni na lijevo".

Kako je Josua izvršio tu zapovijed, pripovijeda se u knjizi, koja se po njemu zove knjiga Josuina, a većim je dijelom sastavljena po pismima, što ih je Josua ostavio. U knjizi pripovijeda se uzeće zemlje (gl. 1 — 12), njezina dioba (gl. 13 — 22) i Josuine opomene prije smrti (gl. 23 — 24).

„Josua zapovjedi starješinama naroda: Progjite kroz tabor i recite narodu: Pripravite si jela, jer ćete za tri dana prijeći preko Jordana". Trebalo je pripraviti jelo, jer je mana imala prestati. „Potom reče Josua plemenu Rubenovu i Gadovu i polovici plemena Manasijeva: Opomenite se što vam je zapovjedio Mojsije. Žene i djecu i stoku ostavite preko Jordana, a vi uzmite oružje i idite pred braćom svojom i borite se za njih, dok i oni ne dobiju zemlju svoju; a onda se vratite u zemlju vašu. Oni mu odgovoriše: Učinit ćemo sve, što si nam zapovjedio; i kamo nas god pošlješ, ići ćemo. Kako smo bili po-

slušni Mojsiju u svemu, tako ćemo slušati i tebe. Samo neka bude Gospodin Bog s tobom, kako bijaše i s Mojsijem. Koji ti se opre i ne posluša tvojih riječi, neka umre".

„Josua posla iz Sitima dvije uhode i reče im: Idite i razgledajte zemlju i grad Jerihon. Oni otidoše i dogjoše u kuću neke žene, imenom Rahabe, krčmarice. Kralju Jerihonskom javiše: Došla su dva čovjeka od sinova Israelovih, da uhode zemlju. Kralj Jerihonski poruči Rahabi: Izvedi ljude, koji dogjoše k tebi, jer su to uhode, koje su došle da razgledaju zemlju. No žena sakrije ljude i reče: Istina je, dogjoše k meni, ali ne znadoh otkuda su. Kad se u sumrak zatvorahu vrata, izidoše, ali ne znam kamo otidoše. Idite brzo za njima, pa ćete ih uhvatiti. Ona odvede ljude na krov svoje kuće i pokrije ih lanom netrvenim. A oni, koji bijahu poslani, krenu prema brodu (prijelazu) Jordanskom; i kad oni izagjoše, zatvoriše se vrata," da uhode, ako su u gradu, ne bi utekli.

„Uhode još ne bijahu zaspali, kadli dogje žena k njima i reče: Znam da vam je Gospodin predao zemlju, jer nas je uhvatio strah pred vama, i oslabiše svi stanovnici zemlje. Čuli smo kako je Gospodin osušio pred vama Crveno more i što učiniste kraljevima Amorejskim Sehonu i Ogu (str. 205). Zato se uplašismo i oslabi srce naše; jer Gospodin Bog vaš Bog je na nebu gore i na zemlji dolje. Sada dakle zakunite mi se Gospodinom, da ćete učiniti milosrgje domu oca mojega, kao što ja učinih milosrgje s vama; i dajte mi znak, da ćete sačuvati rod moj od smrti. Oni joj rekoše; Jamčimo ti životom svojim, ako nas ne izdaš, da ćemo ti učiniti milosrgje. Ona ih spusti na užetu preko prozora, jer je kuća njezina bila na zidu gradskom, te im reče: Bježite u gore, da vas ne nagje potjera na povratku, i tu se krijte tri dana, pa onda otidite svojim putem. Oni joj rekoše: Kad budemo ulazili u zemlju, objesi ovu crvenu vrvcu na prozor, kroz koji si nas spustila. Svu rodbinu saberi u kući; ako tko bude izvan doma, mi ne ćemo biti krivi njegovoj smrti. A krv onih, koji budu u kući, neka se izlije na našu glavu, ako ih se tko dotakne. Ona reče: Neka bude kako velite. I kad ih spusti da idu, objesi crvenu vrvcu na prozor".

„Uhode otidoše i dogjoše u goru, i ostadoše ondje tri dana, dok se ne vrati potjera. Tražili su ih po svim putovima, ali ih nijesu našli. Kad potjera dogje u grad, uhode sagjoše s gore, i prešavši preko Jordana dogjoše k Josui, i pripovjediše

mu sve, što im se dogodilo, i rekoše: Predade nam Gospodin svu zemlju onu, jer su se od straha prepali svi stanovnici njezini".

Laganje Rahabino ne može se odobriti, a i Sveto Pismo nigdje ga ne hvali. No jedno je što se kod Rahabe ističe, a to je njezina vjera. Bila je grješnica; ali čuvši za Boga pravoga, vjerova u nj, i time učini prvi korak k opravdanju; jer vjera je temelj i početak pravednomu životu. „Tko pristupa k Bogu, treba da vjeruje, da jest Bog i da je platac dobrih djela". Rahaba je kasnije pristala uz narod Israelski. Israelac Salmon uze je za ženu. Od njezine krvi rodi se i kralj David, od kojega bijaše po tijelu i sam Isus Hrist. Tako Bog ne odbacuje grješnike, nego ih nagradi i slavom ovjenča, ako se pokaju i svim srcem k njemu obrate.

„Josua krenu s narodom iste noći k rijeci Jordanu i osta ondje tri dana. Potom progjoše glasnici posred tabora i stadoše vikati: Kad vidite kovčeg zavjetni i svećenike da ga nose, ustanite i vi i idite za njima. Ali pazite, da se ne približujete kovčegu. A Josua reče narodu: Posvećujte se; jer će sjutra Gospodin činiti čudesa megju vama. A svećenicima reče: Uzmite kovčeg i idite pred narodom. Onda reče Gospodin Josui: Danas ću početi da te uzvišujem pred svim Israelom, neka znadu: kako sam bio s Mojsijem, da sam i s tobom. A ti zapovjedi svećenicima, koji nose kovčeg zavjetni, i reci im: Kad zagazite u Jordan, stanite u vodi. I reče Josua sinovima Israelovim: Po ovom ćete poznati, da je Gospodin Bog živi megju nama i da će pred vama otjerati narode Hananejske. Evo, kovčeg zavjetni ići će pred vama preko Jordana. I kad svećenici stave noge u vodu Jordansku, donja će voda oteći, a gornje će se zaustaviti u jednu gomilu".

„Tada se podiže narod, da prijegje preko Jordana. Bilo je vrijeme žetve, kad je Jordan nabujao preko bregova svojih (od snijega, koji onda kopni na Libanu). Kad svećenici umočiše noge u Jordanu, vode se gornje ustaviše daleko na jednome mjestu kao gora, a donje vode otekoše u mrtvo more". To se moglo dogoditi tako, da se po volji Božjoj nagomilalo silno kamenje u koritu rijeke, te se voda razlila po okolini. „Svećenici, koji nošahu kovčeg zavjetni, stajahu usred Jordana, dok sav narod ne prijegje na drugu stranu po suhu".

„Onda zapovjedi Gospodin Josui: Izaberi dvanaest ljudi i reci im, da uzmu dvanaest tvrdih kamena isred Jordana, gdje

stoje svećenici. Josua dozva dvanaest ljudi, koje bijaše izabrao od svakoga plemena, i reče im: Idite i iznesite kamenje, da bude za spomen megju vama. Kad vas zapitaju sinovi vaši: Šta će to kamenje? recite im: Nestade vode Jordanske pred kovčegom Gospodnjim, kad je išao preko njega. I učiniše sinovi Israelovi, kako im zapovjedi Josua. Drugih dvanaest kamena postavi Josua u koritu Jordanovu, gdje su stajali svećenici, i ondje su do današnjega dana. Kad je sav narod prešao preko Jordana, onda i svećenici izagjoše iz Jordana, i čim oni stupiše na suho, povrati se voda na mjesto svoje i poteče kao prije."

„Israelci se utabore s istočne strane grada Jerihona u Galgali. Ondje postavi Josua onih dvanaest kamena. Tu se dadoše svi muškarci obrezati, jer se u pustinji nijesu obrezivali. Stoga ostadoše na tome mjestu više dana. Tu slaviše i pashu (vazam) četrnaestoga dana prvoga mjeseca. Drugi dan praznika jedoše od plodova one zemlje beskvasne hljebove i ječmene žgance (pržena zrna) od one godine. I presta mana."

Prijelaz preko Jordana bijaše slika sakramentu sv. krsta. Kao što su Israelci preko Jordana unišli u zemlju obećanu, tako i mi po krstu unilazimo u Crkvu. Onda tek možemo primati druge sakramente i milosti, koje nam se u Crkvi dijele. Kamenje za spomen sjećalo je Israelce na blagodati Božje; tako i nas krsni zavjet i krstionica opominju, da čuvamo one milosti, koje smo na krstu primili.

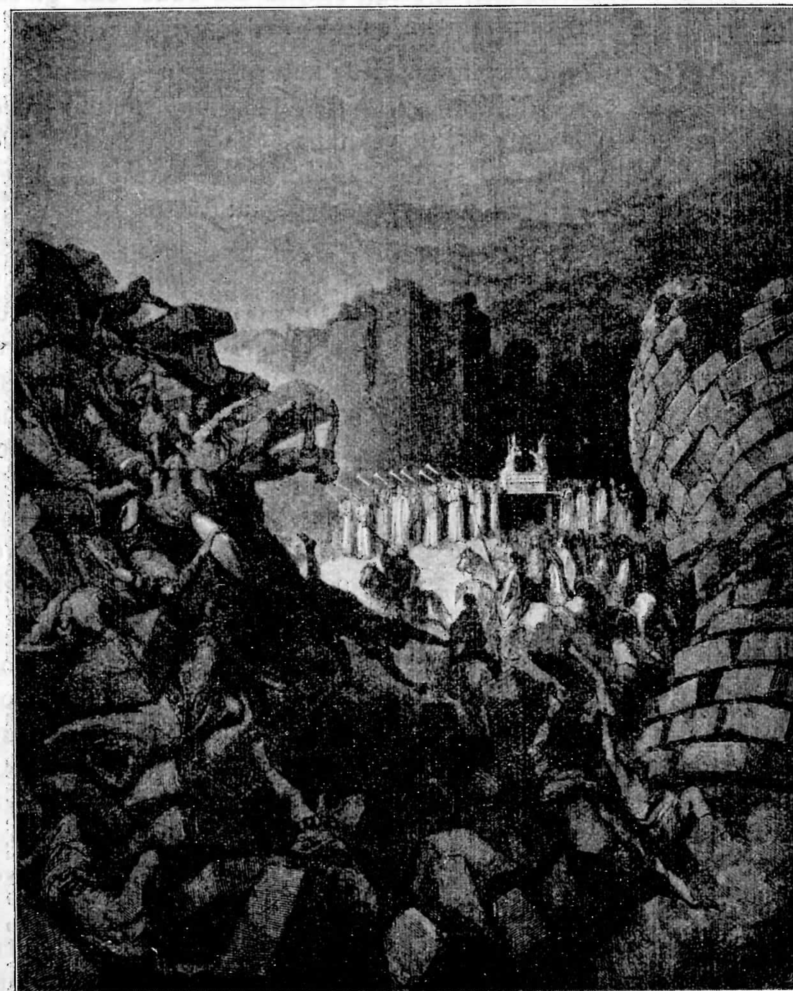
64. Josua uze Jerihon.

(Jos. 5, 13 — 6, 27).

Bog utvrdi Josuu u pouzdanju, da će s pomoću njegovom predobiti zemlju obećanu. Javi mu se slično kao Mojsiju kod gorućeg grma. „Josua vidje čovjeka pred sobom s golim mačem u ruci. Josua pogje k njemu te ga zapita: Jesi li naš ili si od naših protivnika? A on mu odgovori: Ne, nego sam vogj vojske nebeske i sad dolazim. Tada Josua pade ničice na zemlju, pokloni se i reče mu: Što zapovijeda Gospodin moj sluzi svojemu? A on mu reče: Izuj obuću svoju, jer je mjesto, gdje stojiš, sveto. I učini Josua, kako mu se zapovjedi". Tada mu Gospodin reče, kako će uzeti Jerihon.

„Čuvši stanovnici Hananejski, da je Bog pred Israelcima osušio Jordan, rastope se srca u njima i nestade im snage. Takav strah spopade stanovnike grada Jerihona. Ljudi se za-

tvoriše u grad, te nitko nije smio ni unići ni izaći. — Gospodin reče Josui: Evo, predajem ti Jerihon. Obilazite oko grada svaki dan jedanput. Tako činite šest dana. Sedmi pak dan neka uzmu svećenici sedam rogova, koje trebaju u godini trubnoj

Uzeće Jerihona.

(jubilejskoj), i neka idu pred kovčegom zavjetnim i trube u rogove. Sedam puta obilazite oko grada, a svećenici neka trube. A kad zatrube otežući i oštro, neka poviče sav narod glasom

velikim, i zidovi gradski srušit će se do temelja, te će svaki uni ći u grad s mjesta, na kojem će stajati. Josua kaže to svećenicima i narodu. Onda sedam svećenika uzmu sedam rogova, da trube pred kovčegom zavjetnim. Pred kovčegom stupaše naoružana vojska, a za kovčegom pogje drugi narod. A Josua bješe zapovjedio narodu: Nemojte vikati i neka ne bude čuti glasa, dok ne dogje dan, kad vam kažem: Vičite."

„Kovčeg obigje oko grada jedanput na dan i povrati se u tabor. Tako obilažahu oko grada šest dana tiho, samo se čuo glas rogova. A sedmi dan ustadoše rano i obidoše oko grada sedam puta. A kad sedmi put obilažahu, zatrubiše svećenici u rogove, a Josua reče svemu Israelu: Vičite, jer vam je Gospodin predao grad. A kad narod poviče i rogovi zatrube, zidovi se odmah sruše; tako svaki ugje sa svoga mjesta u grad. Uzevši grad pobiju sve što je bilo u njemu, ljude i stoku. Jer Josua bješe rekao narodu: Grad neka bude anatem (posveta) Gospodinu. Čuvajte se, da se ničega ne dodirate, što je zabranjeno, da ne bi sva vojska Israelska pala u grijeh i da se ne bi smela. Samo Rahaba neka živi. Zato reče Josua onoj dvojici uhoda: Idite u kuću te žene i izvedite napolje nju i sve što je njezino, kao što joj se zakleste. Momci izvedoše Rahabu s roditeljima i braćom njezinom i postaviše ih izvan tabora. A grad i sve što bijaše u njemu spališe ognjem; osim zlata, srebra mjedi i gvožgja, koje prikazaše u blagajnicu Gospodnju."

„U ono vrijeme reče Josua: Proklet da je čovjek pred Gospodinom, koji podigne i utvrdi Jerihon. Na prvorogjencu svojem neka ga osnuje i na mjezimcu postavi mu vrata." Ta se kletva Josuina ispunila. Kad je u vrijeme Ahabovo (oko 900. pr. H.) neki Hiel iz Betela utvrdio zidom Jerihon, izgubi dva svoja sina, prvorogjenca i mjezimca. (III. Kralj. 16, 34).

„Tako bijaše Gospodin s Josuom i razglasi se ime njegovo po svoj zemlji".

Prvi grad u zemlji obećanoj uzeli su Israelci s pomoću Božjom. To im je bio znak, da će i cijelu zemlju osvojiti. Nijesu od vike Israelske i glasa rogova popadali zidovi Jerihonski, nego vjerom u svemogućnost Božju. (Hebr. 11, 30).

Obilaženje oko Jerihona slika je naših ophoda, osobito ophoda na Tijelovo s presvetim oltarskim sakramentom. Kao što su Israelci ponizno obilazeći oko grada s kovčegom zavjetnim zavrijedili pomoć Božju, da ugju u grad: tako i mi treba da pobožno obavljamo ophode, osobito ophod na Tijelovo; pa će Bog dati, da nas Tijelo Hristovo sačuva od zloga neprijatelja i na kraju života vremenoga privede u život vječni.

65. Kragja Ahanova.

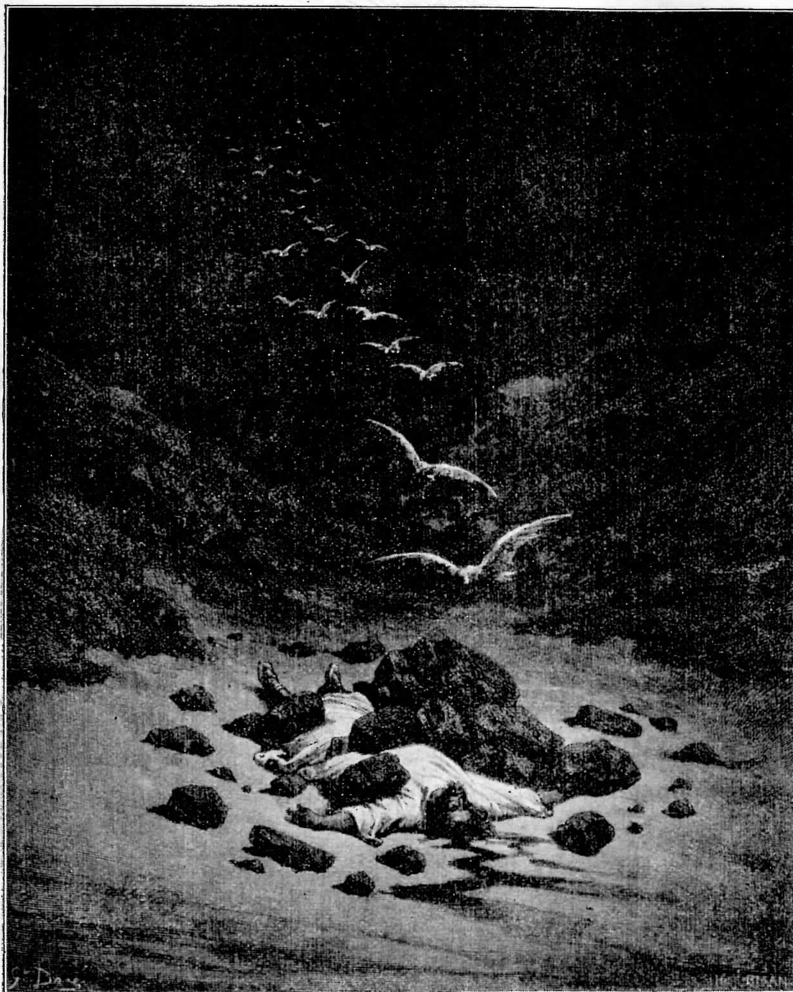
(7, 1 — 8, 35).

„Sinovi Israelovi prestupiše zapovijed i prisvojiše si od stvari posvećenih Gospodinu. Ahan, od plemena Judina, uze nešto od anatema. Zato se Gospodin razgnjevi na sinove Israelove. Pa kad Josua po savjetu uhoda posla samo tri tisuće ljudi na grad Haj, pobiše ih stanovnici grada. Narod se uplaši; a Josua razdrije haljine svoje i pade ničice pred kovčegom Gospodnjim do večera. I reče Josua: Jao, Gospodine, što da rečem gledajući kako Israel okreće legja neprijateljima? Čut će Hananeji i svi stanovnici zemlje i skupit će se na nas, da nas istrijebe. A Gospodin reče Josui: Ustani; sagriješio je Israel; ukrali su i lagali su. Ne će moći Israel da odoli neprijateljima, jer se oskvrnio anatemom. Ne ću biti s vama, dok ne zatrete krivca. Stojte sjutra po plemenima svojim, i na koga padne ždrijeb i pronagje se da je krivac, neka se spali ognjem sa svim imanjem svojim."

„Josua ustane ujutro, i bacivši ždrijeb pronagje Ahana, pa mu reče: Sinko, daj slavu Gospodinu Bogu Israelovu i priznaj, što si učinio; ne taji. Ahan mu odgovori: Doista sagriješih Gospodinu i ovo sam učinio. Vidio sam megju plijenom plašt skerletan vrlo lijep, i dvjesta srebrenika i jednu šipku zlata, te se polakomih i uzeh i sakrih u zemlju usred svojega šatora. Josua pošlje sluge, koji sve tako nagju i donesu k Josui. Onda Josua i sav Israel uzeše Ahana, srebro, plašt, šipku zlatnu, sinove njegove i kćeri, volove i ovce i sam šator, i odvedoše sve u dolinu Ahor. Ondje reče Josua: Jer si nas smeo, neka tebe smete Gospodin danas. I kamenova ga sav Israel, i sve njegovo spališe ognjem. I skupiše na nj veliku gomilu kamenja, koje stoji i danas. I ono se mjesto nazva dolina Ahor (nesreća)."

„Potom reče Gospodin Josui: Ne boj se. Uzmi sa sobom svu vojsku i pogji na grad Haj. I učini Haju, kako si učinio Jerihonu. Postavi zasjedu iza grada. Josua ustade sa svom vojskom, i izabere trideset tisuća hrabrih ljudi, i posla ih noću,

pa im reče: Postavite zasjedu iza grada; a ja i ostalo mnoštvo ići ćemo ravno prema gradu. A kad oni iz grada izagju na nas, mi ćemo bježati kao prije, dok se ne odmaknu od grada. Tada vi ustanite iz zasjede i opustošite grad i zapalite ga. Josua ih

Kamenovanje Ahanovo.

otpusti. Oni otidoše i stanu u zasjedu, a Josua ujutro rano pogje prema gradu. Kad to vidi kralj Hajski, izagje sa svom vojskom prema njemu, ne znajući da mu se iza legja krije zasjeda. Josua onda stane kao da bježi, a oni pogju za njim,

ostavivši otvorena vrata. Josua okrene štit prema gradu; tada oni iz zasjede navališe na grad i upališe ga. A kad gragjani, koji gonjahu Josuu, opaziše dim, počnu bježati amo i tamo. Josua se okrene prema njima, a i oni iz grada udariše na neprijatelje. Tako ih stanu biti s dvije strane, te ne osta ni jedan. A Josua ne spusti ruke, kojom bijaše podigao štit, dok ne pobiše sve stanovnike Hajske. Tada zapali grad i pretvori ga u gomilu vječnu".

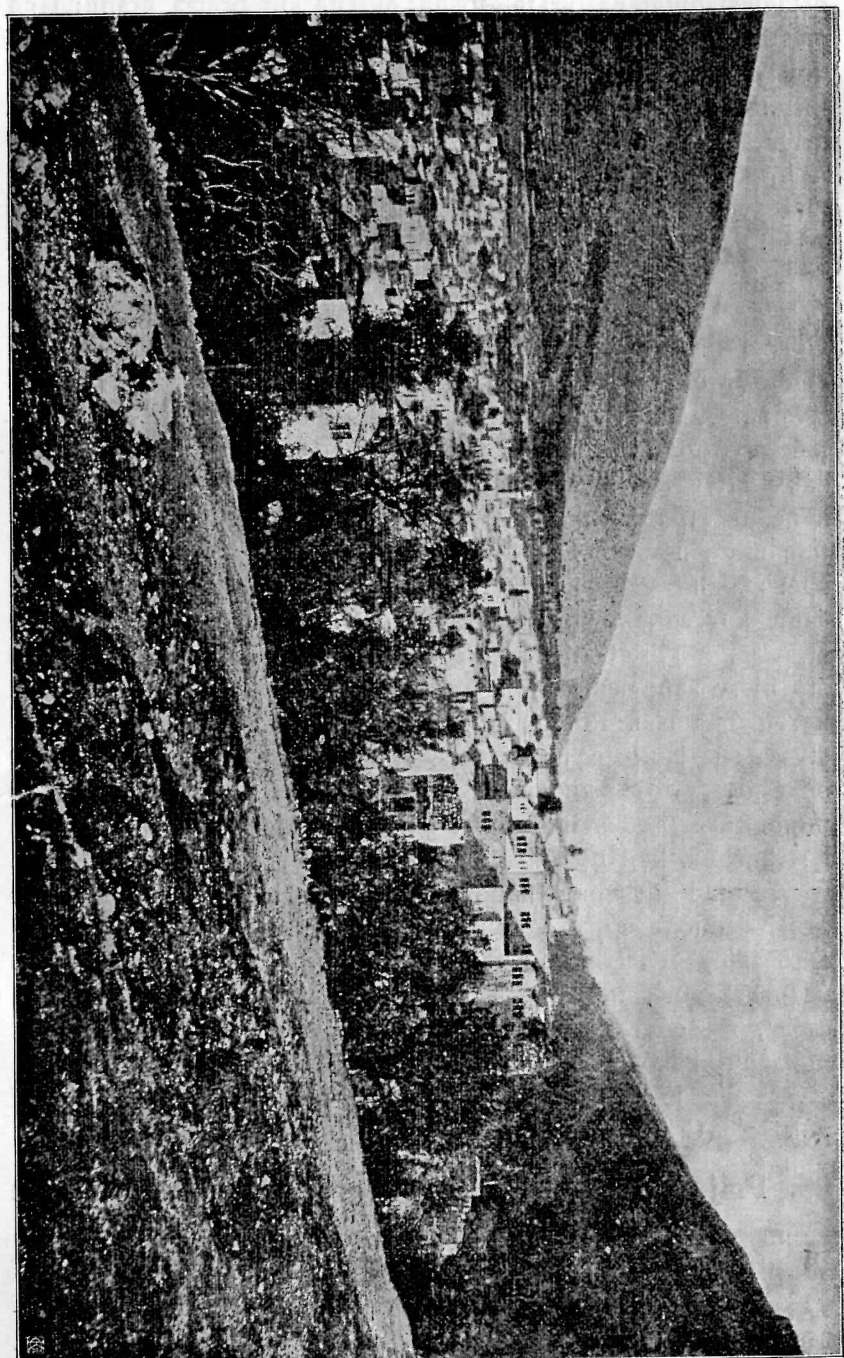
Kad se tako učvrstio u zemlji, ponovi Josua i sav Israel zavjet s Gospodinom u zemlji Hanaanskoj. „Josua načini oltar Gospodinu Bogu Israelovu na gori Hebalu, kao što bješe zapovjedio Mojsije, sluga Gospodnji, i kako je napisano u knjizi zakona. A oltar bijaše od cijeloga kamenja, kojega se ne dotače gvožgje. Na njemu prinese žrtve paljenice Gospodinu i zakla žrtve zahvalne. I napisa na kamenju (drugom, okrečenom, a ne na oltaru) ponovljeni zakon Mojsijev, koji je Mojsije protumačio sinovima Israelovim. A sav narod, starješine, vogji i suci stajahu s obje strane kovčega pred svećenicima, koji nošahu kovčeg zavjetni, i stranac i domorodac. Jedna polovica stajaše kod gore Garizima, a druga polovica kod gore Hebala, kao što bješe zapovjedio Mojsije (str. 214). Najprije blagoslovi Josua narod Israelski. Potom pročita sve riječi blagoslova i prokletstva i sve kako je napisano u knjizi zakona. Ništa ne ostavi od onoga što je zapovjedio Mojsije, da ne bi spomenuo, nego ponovi sve pred svim mnoštvom Israelskim, ženama i djecom i strancima, koji boravljahu megju njima".

Poradi grijeha Ahanova kaznio je Bog sav narod. Tako grijeh jednoga čovjeka donosi nesreću mnogim drugim ljudima; a to zato, jer su i drugi mnogo puta krivi tugjemu grijehu, što na grijeh šute, ne će grješnika da pokaraju i kazne, kako su dužni, da odvrate zlo od njega i od sebe. — Primjer Ahanov pokazuje, kako je Bogu mrska kragja, navlastito kragja svetih stvari, jer je to i svetogrgje. „Na kradljivca dolazi sramota i pokora" (Crkv. 5, 17).

66. Prijevara Gabaonaca. — Uzeće zemlje s ove strane Jordana.

(Jos. 9, 1—12, 24).

„Svi kraljevi s ove strane Jordana, koji stanovahu na gorama i po dolinama, skupiše se, da jednodušno vojuju na Josuu.

Hebal i Garizim (s gradom Sihemom)

A stanovnici Gabaona, čuvši što je Josua učinio Haju, izmisliše prijevaru. Uzeše poderane mješine, pokrpljenu obuću, stare haljine i tvrd hljeb i dogjoše k Josui u Galgalu i rekoše mu: Dogjosmo iz daleke zemlje, da učinimo s vama mir. Evo, hljebove tople uzesmo na put, a sad su suhi; nove mješine napunismo vina, a sad se poderaše; odjeća i obuća naša izderala se od daljnoga puta. Uzeše dakle od njih hljebove (u znak prijateljstva), a ne upitaše Gospodina. Poslije tri dana, kad učiniše s njima savez, doznaše da su im Gabaonci susjedi. Israelci dogjoše pod njihov grad; ali ih ne pobiše, jer im se zakleše imenom Gospodnjim. Josua dozove Gabaonce i reče im: Zašto nas prevariste? A oni mu odgovoriše: Čuli smo, da je Gospodin Bog tvoj obećao Mojsiju, da će vam dati svu zemlju i protjerati stanovnike njezine. Zato se pobojasmo za naš život. Učini s nama, što misliš da je pravo. Josua odredi, da služe narodu i da cijepaju drva i nose vodu za dom Gospodnji".

„Kad čuje Adonisedek, kralj Jerusalemski, da su Gabaonci učinili mir s Israelcima, uplaši se vrlo. I poruči kralju Hebronskomu i još trojici kraljeva: Hodite k meni, da udarimo na Gabaon. Pet kraljeva Amorejskih dogje pod Gabaon, da ga biju. A stanovnici Gabaona poručiše Josui: Dogji brzo i pomozi nam. Josua podigne se s vojskom iz Galgale, a Gospodin mu reče: Ne boj ih se, jer sam ih predao u ruke tvoje. Josua, putujući cijelu noć, navali iznenada na njih. Gospodin ih smete, te ih Israel pobije. A kad su bježali pred sinovima Israelovim niz strmen Betoronsku, pusti Gospodin na njih veliko kamenje s neba, i pogine ih više od kamenja gradnoga (tuče), negoli ih Israelci pogubiše mačem. U onaj dan reče Josua Gospodinu pred sinovima Israelovim: Sunce na Gabaon ne miči se, ni mjeseče na dolinu Ajalonsku. I ustavi se sunce i mjesec, dok se narod ne osveti neprijateljima svojim. Nije bilo ni prije ni poslije tako duga dana, kao onda, kad je Gospodin poslušao glas čovjeka i vojevao za Israela". Od oluje potamnjelo je nebo, i Josua se bojao, da ne će moći do kraja tjerati neprijatelje. Zato se pomolio Bogu, da potraje tako dugo dan, dok ih sasvim ne svlada. Bog posluša njegov glas i učini, da je onaj dan bio dug kao dva dana. Kako je to Bog učinio, to mi smrtni ljudi ne možemo znati. Bog je mogao sustaviti zemlju na svojem putu, da se ne okreće; ali je mogao i drukčije učiniti, da svijetlo dnevno duže vremena potraje. Zna se, da je već sunce zapalo,

a mi ga još vidimo na nebu, jer se traci njegovi lome o gusti zrak na zemlji, kao što vidimo i ravnu palicu da se lomi u vodi. Tako je Bog mogao učiniti, da se sunce vidi što duže poslije zalaska, a da se javi ranije prije izlaska. Zašto ne bi bilo moguće učiniti Stvoritelju, da ga slušaju zakoni prirodni i

Josua zapovijeda suncu.

da učine ono, što im zapovijeda; kad ih već mi, stvorovi, umijemo upotrijebiti, da nam služe? — Josua je o suncu i mjesecu govorio, kako i mi govorimo: da stoji, izlazi, zalazi; premda znamo, da sunce prema zemlji stoji, a zemlja se okreće oko sebe i tako obilazi oko sunca. Kad bi danas tko rekao: zemlja

se okrenula, mjesto da kaže: sunce je zašlo, smijali bi mu se ljudi; takva su smijeha vrijedni oni, koji traže, da im Sveto Pismo govori, kako ni astronomi ne govore u običnom životu.

„Onih pet kraljeva utekoše i sakriše se u pećini. To javiše Josui, a Josua reče: Navalite veliko kamenje na vrata pećini i postavite ljude, da ih čuvaju. A kad razbiše neprijatelje sasvim, zapovjedi Josua: Izvedite kraljeve. I kad ih izvedoše, reče Josua vojvodama: Stavite noge svoje na vratove njihove. A kad oni staviše noge na njih, reče: Ne bojte se i ne plašite se, ohrabrite se i budite jaki, jer će tako učiniti Gospodin svim neprijateljima vašim". Josua dakle nije to učinio zato, da kraljeve muči, nego da svojoj vojsci ulije hrabrost i pouzdanje u pomoć Božju. „Josua dade kraljeve pogubiti i tjelesa njihova objesiti na drveta do večera". Time je htio zastrašiti druge neprijatelje. — „Potom uze Josua ujedanput gradove i svu zemlju južnu; ništa ne ostavi živa, nego sve pogubi, kako bješe zapovjedio Gospodin".

„Kad to čuje Jabin, kralj Asorski, poruči kraljevima na sjeveru, te se skupe kod jezera Meromskoga. A Gospodin reče Josui: Ne boj ih se; sjutra u ovo doba predat ću ih sve Israelu. Josua navali iznenada na njih, pobije ih, uze Asor, kralja i stanovnike pogubi, a grad zapali ognjem. I sve gradove naokolo uze i pobi kraljeve i stanovnike njihove. Tako uze Josua svu zemlju gornju sve do Libana. Mnogo vremena vojevaše Josua na te kraljeve. Nije bilo grada, koji bi se sam predao sinovima Israelovim, osim Gabaona. Jer bijaše odluka Gospodnja, da im otvrdnu srca i da se biju s Israelom, da padnu i ne zasluže nikake milosti i propadnu, kako bješe Gospodin zapovjedio Mojsiju. Tako uze Josua svu zemlju i dade je u nasljedstvo sinovima Israelovim; a zemlja počinu od ratova. Kraljeva, koje u tim ratovima pogubi Josua, bijaše u svemu trideset i jedan".

Josua je dugo vremena rat vodio, jer je Bog htio dati vremena stanovnicima one zemlje, da se poprave. Ovako se veli u knjizi Mudrosti (12, 1 i d.): „Kako je dobar i blag duh tvoj, Gospodine, u svemu! Ti si se odvratio od starih stanovnika tvoje svete zemlje, jer su učinili mrska djela. Ti si ih mogao jednim mahom istrijebiti, ali kazneći ih pomalo, dao si im vremena da se pokaju". Gospodin je dugo trpio bezakonja njihova, ali kad se već mjera navršila, posla na njih Israelce, da ih tako kazni. Israelci su dakle bili samo mač u ruci Božjoj. Oni

su to znali, i to im je bila opomena, da će se i njima tako dogoditi, ako ostave Gospodina i pristanu uz opačine onih naroda. Tako Bog više puta upotrebljava jedan narod, da njime kazni drugi.

67. Dioba zemlje obećane.

(Jos. 13, 1—22, 34).

„Josua bijaše već star. Tada mu reče Gospodin: Razdijeli zemlju, koja još nije razdijeljena, megju devet plemena i polovicu plemena Manasijeva, jer Ruben i Gad i druga polovica plemena Manasijeva ima svoj dio".

Zemlja, koju je Gospodin dao Israelcima za stanovanje, ima više imena. Zove se *zemlja obećana*, jer je Bog obećao Abrahamu i potomstvu njegovu, da će mu je dati. Zove se *zemlja Hanaanska*, od Hananeja, koji su u njoj stanovali; i *Palestina* od jednoga naroda njezina, Filisteja. Kad su tu zemlju naselili Israelci, nazvala se *zemlja Israelska*, ili po plemenu Judinom *Judejska* ili *Židovska*. A zove se i *sveta zemlja*, osobito od vremena kad je u njoj živio Isus Hrist.

Palestina leži u sredini svijeta, koji bijaše starima poznat: izmegju Asije, Afrike i Evrope. Bila je zato posve zgodna, da se iz nje navijesti po svim zemljama prava vjera. Ali je ta zemlja bila odijeljena od drugoga svijeta. Na zapadu bijaše joj *megja* Sredozemsko more, sa sjevera gore Libanske, a s istoka i s juga pustinja. Tako se narod Israelski u toj zemlji lako mogao čuvati tugjinskih običaja i zabluda, i ostati u pravoj vjeri.

Palestina je gorovita zemlja. Od sjevera prema jugu idu dva bila gorska, sa zapadne i s istočne strane rijeke Jordana. Gore koje se mnogo spominju u Svetom Pismu jesu ove: *Liban* ili „bijela gora", od koje se istočno bilo zove *Hermon* (Antiliban). Te su gore visoke, i na njima imade snijega, pa se iz daljine ukazuju bijele. — Sjeverne gore odijeljene su od južnih *dolinom Jezraelskom*, kojom teče potok Kison. U toj su se dolini vodili mnogi ratovi. Južne gore počinju se kod *Karmela*, u kojemu imade obilno vode i drveća, zato se i zove „vrt Božji". Na istočnoj strani doline Jezraelske diže se osobita gora *Tabor*, čunjasta oblika s prostranom ravnicom na vrhu. Dalje prema jugu dižu se *gore Efraimske* (Israelske). Od zapadne strane rastu polagano, a na istočnoj strani ruše se strmo prema Jordanu. Zapadna je strana plodna, a istočna je

gola pustinja (Kvarantanija). U tom skupu gorja nalaze se dvije planine jedna prema drugoj: *Hebal* i *Garizim*. Ispod Efraimskih gora nižu se gore *Judejske*, koje se tako zovu od plemena Judina, koje se na njima nastanilo. Na tim gorama leži grad Jerusalem, za to se i govorilo: „Idemo *gore* u Jerusalem". U gorama Judejskim kod mrtvoga mora imade mnogo špilja, koje služe za staje životinjama, a pribjegnu onamo i ljudi, da se sakriju pred nevremenom.

S istočne strane Jordana steru se gore Galaadske, koje obiluju pašom. Prosijecaju ih duboki potoci: Jarmuk, Jabok.

Libanske gore.

Prema jugu dižu se gore Abarimske, od kojih se jedan vrh zove Nebo. Tu je i potok Arnon, koji utječe u Mrtvo more.

Osim doline Jezraelske još je spomena vrijedna dolina *Saronska* uz obalu Sredozemskoga mora; pa dolina Kedronska (Josafatska) kod Jerusalema, izmegju brda Morije i Maslinske gore.

Glavna je rijeka u zemlji *Jordan*, koji izvire u gorama Libanskim i teče kroz jezero Meromsko i Genesaretsko, a onda utječe u Mrtvo more.

Vrijeme je u Palestini blago. Dva su glavna godišnja doba: doba suše i doba kiše. Od travnja do listopada ne pada kiša, ali je zato jaka rosa; jer kako su dani vrući, tako su noći dosta hladne. Kad padnu prve kiše u mjesecu studenomu, onda se sije; a u travnju već se žanje. Veliko dobro čini zemlji „rani" i „pozni" dažd t. j. dažd prije sjetve i dažd prije žetve. Palestina bijaše zemlja plodna, zato se i zvala „zemlja, kojom teče mlijeko i med". Imala je mnogo paše, otuda dosta mlijeka; a bilo je i cvijeća, otuda dosta meda. Rodilo je i žito: ječam i pšenica. Lijepih imade maslina, smokava, datula, mušmula i t. d. I loza u nekim krajevima lijepo uspijeva, kao oko Hebrona, gdje se i danas može naći grozdova 7 kg teških. Grožgje je crno, zato se ljudima kad gaze u kaci crvene noge i odijelo.

Poradi te plodnosti bilo je nekad u Palestini mnogo naroda. U vrijeme Davidovo brojila je zemlja do pet milijuna ljudi. Sad je to zemlja pusta, s malo stanovnika (oko 650.000). Ni na jednu zemlju na svijetu ne silazi s ljudi blagoslov i prokletstvo, kao na tu zemlju. Neka su ljudi blagosloveni, i ona je blagoslovena; neka su ljudi prokleti, i ona je prokleta. Zato se toliko puta u Sv. Pismu opominju Israelci, da drže zapovijedi Božje, ako hoće, da im zemlja daje plod svoj.

Tu dakle zemlju razdijeli Josua ždrijebom ovako: Pleme J u d i n o dobi južni kraj od Mrtvoga mora do Sredozemskoga mora, gdje su gradovi Hebron i Betlehem. Grad Hebron dobi Haleb, koji bješe kao uhoda došao u te krajeve i poslije mirio narod; zato mu Mojsije obeća, da će mu se taj dio dati u nasljedstvo. — Drugi ždrijeb pade na potomke Josipove, pleme Efraimovo i polovicu plemena Manasijeva. Pleme E f r a i m o v o naseli plodnu zemlju na gorama, gdje bijahu gradovi Silon i Sihem. Iznad plemena Efraimova nastani se pleme M a n a s i j e v o. — Tada se skupe svi sinovi Israelovi u Silonu i podignu tamo sveti šator. Još je ostalo sedam plemena, koja nijesu dobila svojega dijela. Josua im reče: „Izaberite od svakoga plemena tri čovjeka, da popišu zemlju i razdijelite je na sedam dijelova, da bacim ždrijeb za njih." Ljudi učine tako i povrate se k Josui u Silon. Josua baci ždrijeb i prvi ždrijeb pade na pleme B e n j a m i n o v o. Ono se nastani izmegju plemena Judina i Efraimova, gdje bijahu gradovi Betel i Jerihon. — Drugi ždrijeb pade na pleme S i m e o n o v o, i dade mu se dio na jugu ispod plemena Judina. — Treći ždrijeb pade na pleme Z a b u l o n o v o, i pri-

pade mu kraj nad dolinom Jezraelskom. — Četvrti ždrijeb izagje na pleme Isaharovo, i zapade ga ravnica kraj Jordana. — Peti ždrijeb pade na pleme Aserovo, i dobi zemlju od Karmela prema sjeveru do Tira. — Šesta kocka odredi dio plemena Neftalijeva kraj jezera Genesaretskoga dalje uz Jordan prema sjeveru. — Sedmi ždrijeb izagje plemenu Danovu, i zapade ga zemlja izmegju plemena Efraimova i Judina uz more. Dio plemena Danova otide na sjever, i uze grad Lais na sjeveru zemlje Hanaanske, i prozovu taj grad po praocu svojem Dan.

Potom odredi Josua gradove za utočište, tri grada s ove strane Jordana, a tri grada s one strane. I plemenu Levijevu označi gradove megju ostalim plemenima.

„Onda dozove Josua sinove Rubenove i Gadove i polovicu plemena Manasijeva i reče im: Učinili ste sve, što vam je zapovjedio Mojsije i poslušni ste bili meni u svemu. A sad se vratite u zemlju svoju preko Jordana. Ali držite zakon Mojsijev, da mu služite. I blagoslovi ih Josua i otpusti".

„I vratiše se sinovi Rubenovi, Gadovi i Manasijevi; i kad dogjoše do Jordana, načiniše golem žrtvenik. Kad to čuju sinovi Israelovi, skupiše se da udare na njih s vojskom. Megjutim poslaše k njima poslanike i rekoše im: Zašto ostaviste Gospodina i načiniste oltar, da odstupite od službe Gospodnje? Odgovoriše sinovi Rubenovi: Gospodin Bog znade, da nijesmo učinili oltara za žrtve, nego da bude za spomen izmegju nas i vas, da ne kažete: Nemate dijela s nama. Kad to čuju poslanici Israelski, umiriše se".

Zemlja obećana ljepotom svojom i diobom slika je nebeskoga kraljevstva. Kao što su Israelci tek poslije mučnih borba uzeli obećanu zemlju, tako i nama preko mnogih trpljenja treba ući u slavu nebesku. „Kraljevstvo nebesko silu trpi i samo jaki (kreposni) dobijaju ga".

68. Smrt Josuina.

(Jos. 23, 1 — 24, 33).

„Poslije dugog vremena, otkako je Gospodin dao Israelu mir, podloživši mu naokolo sve narode, i kad je već Josua ostario, prizva k sebi sav narod i reče im: „Ja sam ostario i odmakle sam dobi. Gledajte, kako vam je Bog pokorio sve narode naokolo i razdijelio vam svu zemlju. Još je mnogo

naroda ostalo, ali će ih Gospodin otjerati ispred vas i sva će zemlja biti vaša. Samo pazite, da držite sve što je napisano u knjizi zakona Mojsijeva, osobito da ljubite Gospodina Boga vašega i da ne prionete uz grijehe naroda ove zemlje. Evo, ja danas ulazim na put svekolike zemlje (umirem); a vi ćete poznati potpuno, da ništa nije izostalo od svega, što je Gospodin obećao da će vam dati. Kako je god izvršio djelom, što je obećao, da vas je pratila sreća; tako će dovesti na vas sve zlo, kojim vam se prijetio, ako prestupite zavjet Gospodnji".

„Josua skupi sav narod u Sihemu, i reče im: Ovako veli Gospodin Bog Israelov: Preko rijeke stanovahu oci vaši u početku i služiše tugjim bogovima. A ja uzeh oca vašega Abrahama i dovedoh ga u zemlju Hanaansku. Izvedoh vas i oce vaše iz Misira i dadoh vam zemlju, koje ne radiste i gradove, koje ne gradiste. Zato služite Gospodinu savršenim i istinskim srcem. Ako vam se pak čini teško služiti Gospodinu, volja vas je, danas izaberite, komu ćete služiti; ali ja i dom moj služit ćemo Gospodinu". Tako je Josua govorio, samo da ih jače potakne na vjernost Bogu. „Narod odgovori: Ne daj Bože, da ostavimo Gospodina i da služimo bogovima tugjim. A Josua im reče: Vi ste sami svjedoci, da ste danas izabrali Gospodina, da mu služite. A narod odgovori: Svjedoci smo."

„Tako učini Josua onaj dan zavjet i dade narodu zapovijesti i uredbe. I napisa sve riječi ove u knjigu zakona Gospodnjega. I uze golem kamen i postavi ga pod hrastom, gdje bijaše svetinja Gospodnja (t. j. oltar, što ga bijaše podigao Abraham). I reče Josua svemu narodu: Ovaj kamen neka vam bude za svjedočanstvo, da poslije ne slažete Gospodinu."

„Potom umrije Josua, sluga Gospodnji, star sto i deset godina, i ukopaše ga u nasljedstvu njegovu u Tamnatsaru." Grob su mu otkrili u novije vrijeme.

„A kosti Josipove, koje doniješe iz Misira, ukopaše sinovi Israelovi u Sihemu na dijelu njive, koju bijaše kupio Jakob od Sihemljana."

Josua je pod kraj života istaknuo pred narodom ovu savršenost Božju: Bog je vjeran, jer zacijelo izvrši, kad što obeća ili zaprijeti. Kad znamo, da je Bog vjeran, treba da se čvrsto uzdamo u njegova obećanja, i da se ozbiljno bojimo njegovih prijetnja.

Josua (hebrejski Jehošuah ili Isus t. j. Bog je spasitelj) imenom svojim i djelima slika je Spasitelju Isusu. Josua je doveo narod u zemlju obećanu, uzeo je borbom i ždrijebom je podijelio plemenima Israelskim; a Hrist je svojom mukom nadvladao nečistoga duha i pripravio nam mjesto u nebu.

III. SUCI.

69. Doba sudačko. Suci: Otoniel, Aod i Samgar.

(Sud. 1, 1—3, 31.)

Gospodin bijaše zapovjedio Israelcima, da istrijebe narode Hanaanske. No samo neka plemena poslušaše riječ Božju. „Juda (pleme Judino) reče bratu svojemu Simeonu: Idi sa mnom u boj za moj dijel, a ja ću ići s tobom za tvoj dijel. I pogje s njim Simeon. I udariše na kralja Adonibeseka, a on uteče. A kad ga stigoše, odsjekoše mu vrške ruku i nogu (t. j. prste, da ne može više oružja držati).“ To je bila odmazda za ono, što je Adonibesek drugima učinio. To on sam prizna. „Sedamdeset (t. j. mnogo) kraljeva, reče, kojima sam dao odsjeći prste na ruku i nogu, kupljahu mrvice pod mojim stolom. Kako sam ja radio, tako mi je Bog platio. Odvedoše ga u Jerusalem, i umrije ondje. Juda pogje na Hananeje u Hebronu i na stanovnike u Karijatseferu. A Haleb reče: Tko uzme taj grad, dat ću mu svoju kćer za ženu. I uze ga Otoniel (koji postade kasnije sudac), i dade mu Haleb kćer svoju za ženu.“ Ali druga plemena ne istrijebiše Hananeja, nego udariše na njih danak. To ne bijaše Gospodinu milo. Zato „dogje angjeo Gospodnji od Galgale i reče: Rekoh vam: ne družite se s narodima ove zemlje, nego porušite njihove oltare. Ali vi ne htjedoste poslušati glasa mojega. Zašto ste to učinili? Zato ih i ja nijesam htio istrijebiti, nego će vam biti neprijatelji, i bogovi njihovi bit će vam za propast. A kad izgovori angjeo ove riječi sinovima Israelovim, oni podigoše glas svoj i stadoše plakati.“ Ali to kajanje ne traja zadugo.

„Sinovi Israelovi služiše Gospodinu svega vijeka Josuina i dok su živjele starješine, koje su znale sva djela Gospodnja. Ali ustade drugi naraštaj, koji nije znao djela Gospodnja, i

sinovi Israelovi činiše zlo pred Gospodinom i služiše bogovima onih naroda, koji stanovahu oko njih. Zato se razgnjevi Gospodin na Israela i predavaše ih u ruke protivnicima, te im ne mogahu odoljeti. A kad bijahu u velikoj nevolji, Gospodin se

Angjeo Gospodnji govori narodu.

ganu na milosrgje, i posluša njihovo uzdisanje i podizaše im suce, koji su ih izbavljali; ali i njih ne htjedoše slušati. A kad je sudac umr'o, povraćahu se opet i činjahu gore negoli oci

njihovi. I raspali se gnjev Gospodnji na Israela i reče: Kad je ovaj narod pogazio zavjet moj, ni ja ne ću istrijebiti narode, što ih je ostavio Josua, da po njima kušam Israela, hoće li se držati puta Gospodnjega ili ne će. A ostavio je Gospodin te narode i zato, da se uče sinovi Israelovi voditi rat s neprijateljima."

Tako se dogagjalo trista godina poslije smrti Josuine: narod je ostavljao Gospodina i opet se povraćao k njemu. Te dogagjaje pripovijeda knjiga Sudačka (gl. 1—21.). U njoj se pokazuje pravednost i milosrgje Božje. Bog kazni grješnika, ali mu rado oprašta, ako se pokaje i popravi.

„Sinovi Israelovi stanovahu megju Hananejima i uzimahu kćeri njihove za žene, i svoje kćeri udavahu za sinove njihove i služiše bogovima njihovim. Zato ih Gospodin preda u ruke Husan-Rašatajinu, kralju Mesopotamskomu, i služiše mu osam godina. I povikaše ka Gospodinu, te im podiže izbavitelja Otoniela, od roda Halebova. Duh Gospodnji bijaše s njim, kad je sudio Israelu. On izide u boj, i predade mu Gospodin Husan-Rašatajina, te ga svlada. I zemlja bi mirna četrdeset godina."

„Sinovi Israelovi stadoše opet činiti zlo pred Gospodinom, i on ukrijepi na njih Eglona, kralja Moapskoga, i služiše mu osamnaest godina. Poslije vapiše sinovi Israelovi ka Gospodinu, i podiže im izbavitelja Aoda, od plemena Benjaminova, koji se služio lijevom rukom kao i desnom. Po njemu poslaše sinovi Israelovi dar Eglonu. Aod si načini mač, pedalj dug, i pripaše ga pod haljinom uz desno bedro. Predavši darove otide s drugovima; ali se vrati iz Galgale, gdje su bili idoli (Eglonovi) i reče kralju: Imam, kralju, neku tajnu da ti kažem. Nato otidoše svi, koji bijahu oko kralja. Kralj sjegjaše u ljetnoj sobi. Aod mu reče: Imam Božju riječ da ti kažem. Tada on usta s prijestola. Aod potegne lijevom rukom bodež i zarine mu ga u tijelo, a kralj osta na mjestu mrtav. Aod pažljivo zatvori vrata i izagje kroz dvor. Sluge dugo čekahu, a kad vidješe da nitko ne otvora, otvoriše sami vrata i nagjoše gospodara svojega mrtva. Dotle je Aod otišao i skupio trubom narod, te zapremiše brodove (prijelaze) Jordanske i ne pustiše nikoga da progje, nego pobiše Moapce do jednoga. I zemlja bi mirna osamdeset godina."

Čin se Aodov nigdje ne hvali u Sv. Pismu. Sv. Pavao, kad hvali neke suce, ne spominje Aoda. Aod je držao, da mu je dopušteno neprijatelja svojega naroda ubiti i na taki način. To uvjerenje smanjuje njegovu krivicu, ako je u tom bila kaka krivica; jer sv. oci drže, da je to Aod učinio po odredbi Božjoj.

„Poslije Aoda bijaše sudac Samgar, koji razbi lemešem šest stotina Filisteja i obrani Israela." Bit će da je Samgar bio na njivi kod pluga, kad su provalili neprijatelji; a on pograbi ostan, kojim se gone volovi i čisti plug od zemlje („otka"), i rastjera njim neprijatelje.

70. Debora i Barak.

(Sud. 4, 1—5, 32.)

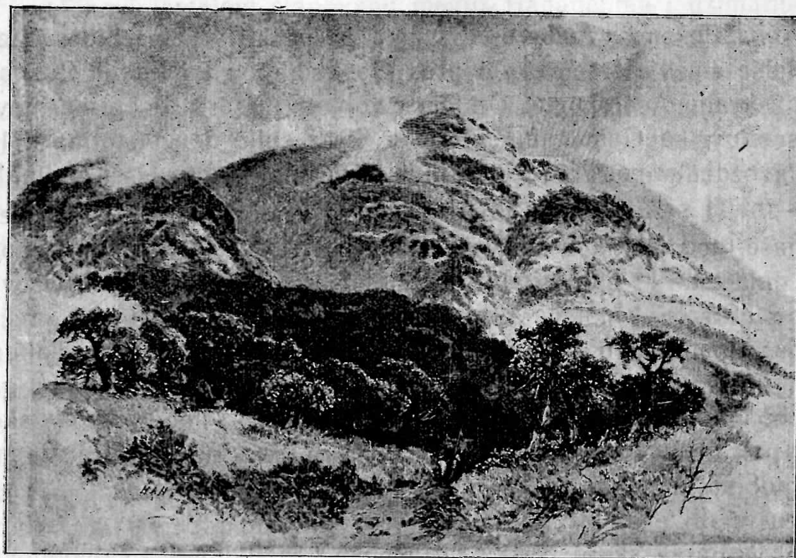
„Po smrti Aodovoj (Samgar je kratko vrijeme bio sudac) činiše sinovi Israelovi zlo pred Gospodinom. I preda ih Gospodin kralju Asorskomu. On imaše vojvodu Sisaru. I vapiše sinovi Israelovi ka Gospodinu, jer je u Sisare bilo devet stotina kola s gvozdenim kosama; i ljuto ih je pritješnjavao dvadeset godina".

„U to vrijeme proročica Debora sugjaše narodu. Ona sjegjaše pod palmom izmegju Rame i Betela u gori Efraimskoj, i dolažahu k njoj sinovi Israelovi, da im sudi. Ona pozove k sebi Baraka, sina Abinoemova, od plemena Neftalijeva, i reče mu: Gospodin ti zapovijeda: idi i povedi vojsku na goru Tabor, a ja ću dovesti na te Sisaru na potok Kison i predat ću ga tebi u ruke. A Barak joj reče: Ako ti pogješ sa mnom, idem; ako li pak ne pogješ sa mnom, ne idem. A Debora mu reče: Idem s tobom, ali ovaj put ne će se pobjeda pripisati tebi, jer će se ženi u ruke predati Sisara".

„Barak skupi vojsku od plemena Neftalijeva i Zabulonova i pogje s Deborom na goru Tabor. Kad Sisari javiše, da je Barak na gori, skupi svoju vojsku i bojna kola kod potoka Kisona. A Debora reče Baraku: Ustani, jer ovo je dan, u koji ti Gospodin predade u ruke Sisaru. Barak navali s gore s deset tisuća svoje vojske na Sisaru. Gospodin poplaši vojsku Sisarinu gromovima i olujom i smete kola, te pobjegoše ispred mača Barakova. Sisara takogjer skoči sa svojih kola, i pobježe što su ga noge nosile. Tako bježeći dogje k šatoru žene po imenu Jahele". Na istoku nijesu muškinje ulazile u šator ženski, zato je Sisara stajao na polju. Jahela izagje pred Sisaru i reče mu: Ugji k meni, gospodaru, ugji, ne boj se. Tada ugje k njoj, a ona ga pokri pokrivačem. On joj reče: Daj mi malo vode, jer sam jako ožednio

Ona otvori mijeh mlijeka (od deve, koje može, kad je uskislo, omamiti kao vino) i dade mu da pije, i pokri ga. Sisara joj reče: Stoj šatoru na vratima, i ako tko dogje pa te zapita: Je li tko ovdje? reci: Nije." Sisara što od umora, a što od mlijeka zaspa; a Jahela se prikrade k njemu, te ga ubi. „Uto dogje i Barak, goneći Sisaru. Jahela mu izide ususret i reče mu: Dogji, pokazat ću ti čovjeka, koga tražiš. Unišavši k njoj opazi Sisaru, gdje leži mrtav."

„Tako ponizi Bog u onaj dan Jabina, kralja Hanaanskoga, pred sinovima Israelovim."

Gora Tabor.

„U onaj dan zapjeva Debora i Barak pjesmu", koja spada u najstarije pjesme, što ih svijet pozna. Evo iz nje nekoliko stihova, koje prevedosmo onako, kako stari Hrvati pjevahu svoje junačke pjesme:

Dragovoljno koji život u pogibao postaviste,
Hvalite Gospoda.
Poslušajte kraljevi i čujte me knezovi:
Ja ću, ja ću pjevati pjesmu Bogu Israelovu,
Gospodinu Bogu.

Od Seira kad si išao, Gospodine, Idumejom,
Zemlja sva se potresala i nebesa prokapahu
I oblaci kišom.

Gore su se rastapale ispred lica Gospodova,
I Sinaj se topio ispred Boga Israelova,
Gospodina Boga.[1]

Za Samgara Anatova u dane Jaheline
Svi su puti pusti bili, a putnici sklanjahu se
Na stramputne staze.[2]

Nesta hrabrih u Israelu, svi junaci zamukoše,
Dok ne usta Debora, dok ne usta dobra mati,
Mati Israelova

Novi boj izabra Gospod i dušmanska sruši vrata[3],
Kad već nesta štita i koplja u naroda Israelskog
Megju tisućama.

Srce moje priklanja se knezovima Israelskim.
Dragovoljno koji život pogibelji izvrgoste,
Hvalite Gospoda.

Ustaj, ustaj, Deboro, ustaj, ustaj, pjevaj pjesmu,
Ustaj, ustaj, Barače, zarobljeno vodi roblje,
Abinojev sine!
Sastadoše se kraljevi i skupiše se knezovi,
Ali plijena nikakoga jadnici ne ugrabiše,
Niti odniješe.

Nebo s njima ratovaše, i zvijezda sjajna četa
Kao vojska poregjana vojevaše na Sisaru,
Ohola vojvodu.

Brzim konjma kopita od bijega odpadoše,
U ponore survaše se svi junaci njihovi,
Hrabri junaci.

Blažena je megju svima bila žena Jahela,
Blago njojzi neka bude pod šatorom bijelim,
Ovoj slavnoj ženi.

[1] Opisuju se čudesa kod Sinaja.
[2] Zemlja je bila nesigurna od razbojnika.
[3] silu.

Vode od nje tražio je, a mlijeka dade mu,
Na glavi mu traži mjesto, da ga snažno ubije
Junačka žena.

Pred noge joj savit pade, izdišući umrije,
Pred nogama leži mrtav, bez života bijedan osta
Jadan nevoljniče.

Na prozor je izgledala i plakala mati stara:
Zašto nema brzih kola? Zašto kasne konji hitri,
Da ih jošte nema?

Zbori njojzi mlada snaha, mudrija od ostalih
I ovako progovara svojoj staroj svekrvi
Snaha mlada:

Možda jošte dijele plijen, izbiraju krasne dare:
I šarene haljinice i srebrne ogrlice
Vojvodi Sisari?

Tako neka ginu tvoji protivnici, Gospode!

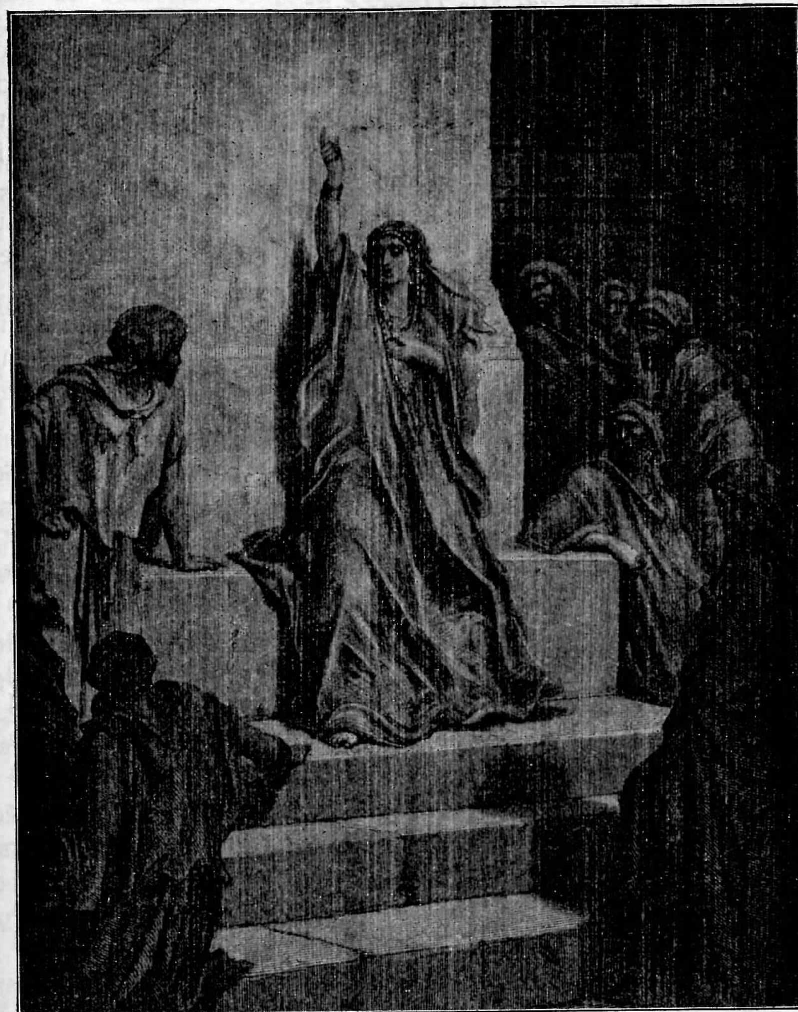
71. Sudac Gedeon.

(Sud. 6, 1.—8, 21.)

„Sinovi Israelovi činiše opet zlo pred Gospodinom, i predade ih u ruke Madijancima za sedam godina, te ih pritješnjavahu veoma. Kad bi Israelci što posijali, dolazili su Madijanci i ostali narodi istočni, opustošili bi sve, ne ostavljajući Israelu ništa što za život treba, ni ovce ni vola ni magarca. Tako bijaše Israel silno ponižen. Onda stadoše vapiti i moliti se Gospodinu, da im pomogne protiv Madijanaca. Gospodin posla k njima proroka i reče im: Ovako veli Gospodin Bog Israelov: Ja vas izbavih iz ruke Misiraca i svih neprijatelja, i dadoh vam zemlju ovu. I rekoh: Ne štujte bogova Amorejskih. Ali vi ne htjedoste poslušati glasa mojega".

„Onda dogje angjeo Gospodnji u Efru, i sjedne pod hrastom, koji pripadaše Joasu, ocu Gedeonovu. Gedeon je vrhao pšenicu u klijeti, da je sakrije pred Madijancima, kad mu se ukaza angjeo Gospodnji i reče mu: Gospodin s tobom, hrabri junače! A Gedeon mu reče: Molim te, gospodaru! Ako je Gospodin s nama, zašto nas zadesiše tolika zla? A Gospodin ga pogleda i reče mu: Idi u ovoj hrabrosti svojoj i oslobodit ćeš Israela

iz ruke Madijanske. Znaj, da te ja šaljem. A Gedeon reče. Čim ću osloboditi Israela? Evo, moja je porodica najmanja u plemenu Manasijevu. A Gospodin mu reče: Ja ću biti s tobom. A Gedeon reče: Ako sam našao milost pred tobom, daj mi

Pjesma Deborina.

znak, da si ti, koji govoriš sa mnom. Ne idi odavle, dok ne donesem dar, da ti prikažem. Onda Gedeon donese dar, (želeći znati, tko mu govori). Angjeo se štapom dotakne žrtve, te izide

oganj iz stijene (pećine) i sažeže žrtvu. Kad vidje Gedeon, da je to Angjeo Gospodnji, reče: Jao, Gospodine Bože, jer vidjeh Angjela Gospodnjega od lica k licu. A Gospodin mu reče: Mir s tobom, ne boj se, ne ćeš umrijeti. Gedeon načini ondje oltar Gospodinu i nazva ga: Mir Gospodnji".

Israelci su tako prianjali uz krivoboštvo, da se i sam otac Gedeonov klanjao krivomu bogu Baalu, te mu na čast sazidao žrtvenik u gaju. „Gospodin reče onu noć Gedeonu: Poruši oltar Baalov i isijeci gaj oko njega. Gedeon uze deset sluga i učini što mu bješe zapovjedio Gospodin; ali bojeći se doma oca svojega i ljudi onoga grada, ne htjede to učiniti danju, nego svrši sve noću. Kad to vidješe ljudi ujutro, i počeše tražiti, tko je to načinio, rekoše im: Gedeon je to učinio. A oni rekoše Joasu: Izvedi sina svojega da umre, jer je porušio žrtvenik Baalov. Ali otac Gedeonov reče: Ako je Baal doista Bog, neka se sam osveti nad onim, koji mu je raskopao žrtvenik. Zato se poslije Gedeon nazva Jerobaal (neka se osveti Baal)".

„Tada se skupiše Madijanci i narodi istočni i utaboriše se u dolini Jezraelskoj. Gedeon zatrubi u rog, i pogju za njim plemena Manasijevo, Aserovo, Zabulonovo i Neftalijevo." No prije nego će udariti na neprijatelje, iskuša Gedeon volju Božju, da vidi, je li Bog doista njega izabrao, da izbavi narod. „Gedeon reče Bogu: Ako ćeš mojom rukom izbaviti Israela, postavit ću runo ovčje na gumno; bude li samo na runu rosa, a po svoj zemlji suho, znat ću, da ćeš preko mene osloboditi Israela. I bi tako. Gedeon ustade rano, uze runo i iscijedi iz njega punu zdjelu rose. I reče opet Bogu: Ne srdi se na me, ako još jednom zaištem znak na runu. Molim, da bude samo runo suho, a po svoj zemlji da bude rosa. I učini Bog tako one noći: runo bijaše suho, a po svoj zemlji rosa".

„Gedeon dogje s vojskom k vrelu kod Harada. Gospodin mu reče: Mnogo je naroda s tobom; zato im ne ću predati Madijanaca, da ne reku: Svojom smo se snagom oslobodili. Reci narodu: Tko je u strahu, neka se vrati (str. 193). I vrati se dvadeset i dvije tisuće naroda, a samo deset tisuća ostade. Opet reče Gospodin Gedeonu: Još je mnogo naroda. Povedi ih k vodi. Kojigod budu jezikom laptali vodu, kao što lapću psi, odijeli ih posebice; a koji budu pili kleknuvši na koljena, neka idu na drugu stranu. Onih, koji rukom prinašahu vodu i laptahu, bijaše tri stotine ljudi. S ovih trista ljudi, reče Gospodin, oslobodit

ću vas; sve ostalo mnoštvo neka se vrati". Ljudi, koji su rukom prinosili vodu k ustima, pokazivahu, da su umjereniji i sposobniji za boj negoli oni, koji su se htjeli do volje napojiti.

„S ovo trista ljudi izagje Gedeon u boj na Madijance, koji se utaboriše dolje u dolini. U noći reče mu Gospodin: Sagji u tabor Madijanski, da čuješ što govore. Gedeon uze sa sobom slugu i dogje u tabor, gdje su bile straže. Došavši tamo čuje kako netko kazivaše san drugaru svojemu: Vidio sam, govoraše, kako se valjaše ječmeni hljeb k taboru Madijanskom, udari u šator i poruši ga i sravni sa zemljom. A drugar mu reče: Nije to drugo, nego mač Gedeonov; Gospodin mu predade u ruke Madijance i tabor njihov. Kad to čuje Gedeon, pokloni se Bogu i vrati se k svojoj četi, te im reče: Ustanite; jer je predao Gospodin u ruke naše tabor Madijanski".

„Gedeon razdijeli trista ljudi na tri dijela, i dade svakomu u ruku trublju, prazan lonac i u loncu luč. I reče im: Ja idem s jedne strane k taboru, i što ja činim, to i vi činite. Kad se čuje zvuk moje trublje, onda i vi naokolo tabora zatrubite i povičite: Gospodinu i Gedeonu. Unišavši dakle sa tri strane u tabor Madijanski počeše trubiti i udarati loncima jedan o drugi. Onda podigoše u vis lučeve i držeći ih i trubeći u trube vikahu: Mač Gospodnji i Gedeonov! Nato se uzbuni sav tabor, i vičući i jaučući razbjegnu se; i (ne znajući tko je prijatelj, tko neprijatelj) podigoše mačeve jedan na drugoga te se izmegju sebe poubiše. A kad su bježali, udariše za njima drugi Israelci. Ljudi od plemena Efraimova uhvatiše dvojicu poglavica Madijanskih Oreba i Zeba, i otkinuvši im glave donesoše ih Gedeonu i rekoše mu: Zašto nijesi i nas pozvao u boj? I prepirući se oštro bili su gotovi da se pobiju. A Gedeon im reče: Jesam li ja što tako učinio kao vi? Eto, predade vam Gospodin u ruke poglavice Madijanske. Kad im to reče, smiri se duh njihov, kojim su se uzdušili na njega".

„Gedeon prijegje s trista svojih ljudi preko Jordana, ali već od umora nije mogao goniti neprijatelje. I reče ljudima grada Sokota: Dajte hljeba narodu mojemu, da možemo goniti Zebea i Salmanu, kraljeve Madijanske. A starješine Sokotske odgovoriše mu: Misliš li, da su ti već Zebeo i Salmana u rukama, i zato išteš da damo tvojoj vojsci hljeba? Gedeon im reče: Kad predade Gospodin u ruke moje Zebea i Salmanu, satrt ću vaše meso trnjem i dračom. Gedeon stiže i uhvati ta dva

kralja. Vraćajući se dogje u Sokot i zapita nekog čovjeka, da mu kaže imena starješina, i on mu ih napisa. Gedeon ugje u grad i reče starješinama: Evo Zebea i Salmane, za koje mi se rugaste govoreći: Možda su u rukama tvojima? I uze trnja i kupinja, te pomlati njime starješine Sokotske". To je Gedeon pravo učinio, jer dok se drugi narod borio protiv svojih neprijatelja, oni nesamo da se nijesu makli, nego su se boriocima Božjim podsmijevali.

„Onda zapita Gedeon Zebea i Salmanu: Kakvi su bili ljudi, što ste ih pogubili na Taboru? Oni mu rekoše: Bili su slični tebi, a jedan kao da je sin kraljev. Gedeon im reče: To su bila moja braća. Da ste ih sačuvali u životu, ne bih ni ja vas pogubio. Onda ustade Gedeon i pogubi ih".

Angjeo Gospodnji, koji se javio Gedeonu, bio je sam Gospodin; jer se veli, da mu se „ukazao Angjeo Gospodnji", a odmah se dalje kaže: „Gospodin reče Gedeonu". Gospodin je dakle uzeo vidljiv lik, da se može ukazati. A pošto je poslije druga božanska osoba uzela čovječju narav, to je opravdano mišljenje svetih otaca, da je taj „Angjeo Gospodnji" bio sam Sin Božji, koji je već u Starom Zavjetu uzimao obličje tijela, kako je poslije doista i tijelom postao i megju nama prebivao. A njegov silazak s neba lijepo je naznačen runom Gedeonovim. Proroci poregjuju Spasitelja s rosom, koja silazi kao blagoslov Božji s neba na zemlju. Tako veli prorok Isaija: „On (Spasitelj) saći će kao rosa na runo i kao sitan dažd na zemlju". A i Crkva pjeva ovako: „Kad si se rodio čudesno od Djevice, tada se ispunilo Pismo: Kao dažd spustio si se na runo, da spaseš rod ljudski".

72. Grijeh Gedeonov i propast njegova roda.

(Sud 8, 22 — 9, 57).

„Potom rekoše svi Israelci Gedeonu: Vladaj nad nama ti i sin tvoj nakon tebe, jer si nas izbavio iz ruke Madijanske. Ali im on reče: Ne ću ja vladati nad vama, Gospodin neka vlada nad vama". Tako je Gedeon pokazao svoju poniznost. Ali je učinio ovo nepromišljeno djelo: „Gedeon reče ljudima: Jedno vas molim. Dajte mi naušnice od vašega plijena. Madijanci su na ime običavali nositi zlatne naušnice. Ljudi mu rekoše: Drage volje ti damo. I rasprostrvši plašt po zemlji nabacaše u nj naušnice. Od toga načini Gedeon efod (oplečak str. 163.) i postavi ga u svom gradu Efri. Tim efodom griješio je sav Israel, i postade na propast Gedeonu i svemu domu njegovu". Sinovi su njegovi počeli obavljati službu svećeničku, za koju nijesu bili zvani. Taj je efod još dao povoda, da su Israelci pali u idolopoklonstvo.

„Madijanci bijahu poniženi i zemlja bijaše mirna četrdeset godina, dokle je nad njom bio Gedeon. Potom umrije Gedeon u starosti dobroj i ukopaše ga u Efri. A kad je Gedeon umr'o, sinovi Israelovi odvratiše se od Gospodina i načiniše zavjet s Baalom, da im bude bog. I ne opomenuše se Gospodina Boga svojega, koji ih je izbavio iz ruku neprijatelja njihovih".

Gedeon je imao mnogo sinova; a od jedne žene u Sihemu rodio mu se sin Abimeleh. On se dogovori sa svojim rodom u Sihemu, te ga postaviše za poglavara. Skupivši oko sebe četu kojekakovih ljudi otide u Efru i pogubi svoju braću, sve sinove Gedeonove, osim najmlagjega Joatama, koji se bijaše sakrio. Poslije nekog vremena dogje Joatam i stade kod Sihema na gori Garizimu i poče se rugati Sihemljanima, što su Abimeleha postavili za kralja. Kaza im priču: „Pošla su drveta da si izaberu kralja i rekoše maslini: Vladaj nad nama. A maslina im reče: Ja da pustim svoju mast, koja služi Bogu (kod žrtve) i ljudima, zato da budem nad drvetima? I rekoše drva smokvi: Dogji da kraljuješ nad nama. A smokva im odvrati: Ja da ostavim slatkoću svoju i idem da se uzvisim nad drvetima? Rekoše drveta lozi: Dogji i gospoduj nad nama. A loza odgovori: Ja da ostavim svoje vino, koje veseli Boga (kao dar u žrtvi) i ljude, i da se povišujem megju drugim drvetima? Onda rekoše sva drveta glogu: Dogji vladaj nad nama. A glog im reče: Ako me doista postaviste za kralja, dogjite i počinite pod mojim hladom; ako pak ne ćete, neka izide oganj iz gloga i zapali cedre Libanske. Ako ste pravo radili, što ste si postavili kraljem Abimeleha, počinivši zlo domu Gedeonovu, koji vas je pogibli života svoga spasao: veselite se danas s Abimelehom i on se neka veseli s vama; ako li zlo uradiste, neka izagje oganj (gnjev) od njega i uništi stanovnike Sihema". To reče i pobježe.

Ta se Joatamova kletva poče ispunjati. Poslije tri godine zasitiše se Sihemljani vlasti Abimelehove, i počeše na nj mrziti i podizati bunu. No Abimeleh potlači bunu i pomori stanovnike Sihemske. No i on ne osta dugo u životu. Podsjedajući grad Tebes približi se zidu gradskomu; a žena neka baci na nj kamen

od žrvnja i razmrska mu glavu. Pošto nije odmah umr'o, reče svojemu štitonoši: Izvadi mač svoj i ubij me, da se ne kaže: žena ga ubi. Štitonoša to učini. Tako mu Bog vrati zlo za ono, što je učinio protiv braće svoje; a i Sihemljanima naplati njihova djela, i dogje na njih kletva Joatama, sina Jerobaalova (Gedeonova). Tako se zatr'o rod Gedeonov.

73. Suci Tola, Jair i Jefta.

(Sud. 10, 1 — 12, 15).

„Poslije smrti Abimelehove ustade vogj u Israelu Tola, od plemena Isaharova, i sugjaše Israelu dvadeset i tri godine. — Poslije njega postade sudac kroz dvadeset i dvije godine Jair iz Galaada, imajući trideset sinova, koji bijahu knezovi nad trideset gradova".

„Sinovi pak Israelovi, dodajući starim grijesima nove, klanjahu se idolima Baalu i Astarti. Zato ih Bog preda u ruke (na zapadu) Filistejima i (na istoku) Amoncima, te im opustošiše zemlju. Našavši se u ljutoj nevolji vapijahu opet Israelci ka Gospodinu govoreći: Sagriješismo, što ostavismo Gospodina Boga našega i služismo Baalima". Ali ih Gospodin odmah ne usliši: neka znadu koliki su grijeh počinili. „Reče im na ime: Neću da vas više izbavljam. Idite i prizovite bogove, koje si izabraste. Neka vas oni izbave u vrijeme tjeskobe. A sinovi Israelovi rekoše Gospodinu: Sagriješismo; učini s nama što ti drago, samo nas sad izbavi. A kad Israelci pobacaše kipove krivih bogova i počeše služiti Gospodinu Bogu svojemu, sažali se Gospodinu nad bijedom njihovom".

„Amonci se sročiše i udariše šatore u Galaadu. Onda rekoše starješine Galaadske: Tko prvi ustane u boj na Amonce, bit će vogj naroda Galaadskoga". — U to doba življaše u zemlji Toba Jefta, čovjek jak i hrabar junak. Njega su braća iz kuće istjerala, jer je bio sin druge matere, niskoga roda. On skupi oko sebe ljude prosjake i hajduke, koji ga odabraše sebi za poglavara, te s njima udaraše na Amonce. Kad su Amonci ljuto pritisli Galaadske krajeve, dogjoše odanle starješine k Jefti i rekoše mu: „Hodi budi nam poglavar, da ratuješ s Amoncima". A on im reče: „Prije me istjeraste iz kuće mojega oca, a sad samo zato jer vas je pritisla nevolja dolazite k meni. Hoćete li me zaista za poglavara, ako Gospodin predade Amonce u moje

ruke?" Oni mu rekoše: „Gospodin je svjedok, koji ovo čuje, da ćemo izvršiti naše obećanje".

Jefta dogje u zemlju Galaadsku i narod ga učini poglavarom. Onda posla glasnike kralju Amonskom, moleći ga da mirnim načinom otide iz zemlje, koja pripada Israelcima, jer su je mačem osvojili od kralja Basanskoga. „Ako vam zemlja pripada, reče, kako to, da je trista godine ne tražiste? Dakle ja ne griješim protiv tebe, nego ti protiv mene, kad mi naviještaš nepravedne ratove. Gospodin neka sudi izmegju nas i vas." No kralj Amonski ne htjede privoljeti na mir.

Onda Jefta obagje zemlju i skupi vojsku, da udari na Amonce. Prije boja načini zavjet Gospodinu veleći: „Ako mi predaš u ruke Amonce, štogod mi prvo izagje na vrata iz moje kuće, kad se s mirom vratim iz boja, žrtvovat ću to kao žrtvu paljenicu Gospodinu." Jefta navali na Amonce i Bog mu ih predade u ruke, te ih porazi ljuto. A kad se vraćao kući u Masfu, izagje mu u susret kći jedinica njegova s bubnjima i pjevanjem. Osim nje ne imaše nikake djece. Kad je Jefta opazi, razdrije haljine svoje i reče joj: „Jao, kćeri moja, vele obori mene i sebe! Jer ja otvorih usta svoja Gospodinu i ne mogu drugo učiniti." A kći mu odgovori: „Oče moj! ako si otvorio usta svoja Gospodinu, učini na meni štogod si obećao, pošto si stekao pobjedu nad neprijateljima. Samo mi dopusti, da dva mjeseca obilazim gore i s drugaricama oplačem djevojaštvo svoje." Otac joj to dopusti; a pošto se navršiše dva mjeseca, vrati se k ocu i on joj učini, kao što se bio zavjetovao. Ona nije imala muža. Otada nastade običaj kod Israelskih djevojaka, da se skupe, kad progje godina, i oplakuju kćer Jeftinu četiri dana.

Pleme Efraimovo gledaše zavidnim okom na pobjedu Jeftini. Prigovarahu mu, što i njih nije pozvao u boj protiv Amonaca. Jefta im odgovori: da ih je zvao, ali se ne htjedoše odazvati. Efraćani primiše za zlo ove riječi i navališe na stranu Galaadsku; ali ih Galaagjani poraziše i zakrčiše im put, te nijesu mogli preko Jordana. Kod prijelaza postaviše se straže, pa kad bi došao koji Efraćanin i htio prijeći na drugu stranu, pitahu ga: je li Efraćanin? pa kad bi rekao: Nijesam! zapovjedili bi mu da kaže „Šibolet" (klas). Ako nije mogao reći tako, nego je kazao „Sibolet", zaklali bi ga na onome mjestu. Tako pade sila Efraćana.

Kratko je vrijeme Jefta sudio, tek šest godina. Poslije toga bijahu suci A b e s a n, sedam godina; A h i a l o n, deset godina; A b d o n, osam godina. O njima, osim nekih porodičnih prilika, ne kazuje nam Sveto Pismo ništa.

Jefta se zavjetovao, da će žrtvovati Bogu ono, što mu prvo izagje iz kuće nasusret, kad se povrati slavan iz boja. To je bio z a v j e t n e p r o m i š l j e n, ako je i bio načinjen od srca i s dobrom namjerom. Moglo mu je iz kuće izaći što nevrijedna, što se nije smjelo žrtvovati n. pr. mačka ili pas. Za tu svoju nepromišljenost bio je kažnjen, da mu je izišlo ususret najvrednije što je imao: kći jedinica. On ju je žrtvovao Bogu; ali ne znamo pravo kako? Jedni vele, da ju je spalio; a drugi kažu, da ju je posvetio Bogu, te je ostala djevica do smrti. Veli se, da ona nije imala muža i da osim nje nije imao Jefta djece. Tako se s njome zatrlo njegovo pleme; a to je u staro doba bila najteža nesreća, koja je mogla snaći čovjeka. S njome je nestalo njegova plemena, ako ju je spalio ili posvetio za djevicu. U zakonu je Mojsijevu bilo zabranjeno žrtvovati ljude. To je mogao znati i Jefta. Ali je mogao krivo misliti, da ga doista taj zavjet veže. — Taj nam primjer kazuje, kako se treba čuvati, da se ne zavjetujemo nepromišljeno, obećavajući Bogu što nedostojno ili nemoguće. Tko se zavjetuje (pa makar i pod zakletvom), da će što zlo učiniti, ne smije toga izvršiti; jer to i nije zavjet. Zavjet je ono, kad Bogu obećavamo nešto d o b r a. Ako je tko nešto zavjetovao, pa kasnije ne može zavjeta izvršiti, neka to kaže svojemu ispovjedniku, koji će ga poučiti, što mu valja činiti.

74. Sudac Samson.

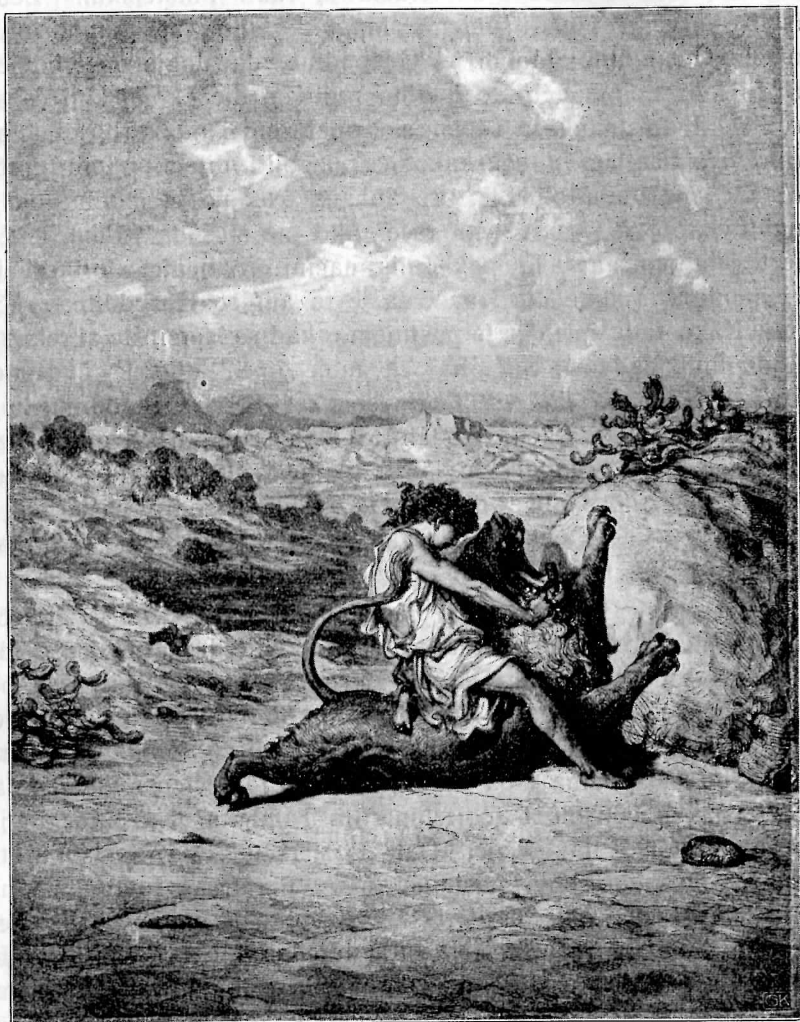
(Sud. 13, 1—15, 20.)

Dok su na istoku Israelci trpjeli od Amonaca, dotle su im na zapadu mnoge jade zadavali Filisteji. Kralj Misirski Ramses III. preselio je mnogo stanovnika iz Krete („Kerete“) u Palestinu megju Filisteje („Pelete“). Filistejima posta njihova zemlja tijesna, zato se nastojahu proširiti na istok. Otuda nastadoše ratovi s Israelcima, u kojima su Israelci mnogo stradali. Od Amonaca izbavi Israela Jefta, a ohole Filisteje ponizi junak Samson, od plemena Danova, koje bijaše blizu Filisteja.

Da će Samson biti znamenit čovjek, to je Bog pokazao već kod njegova rogjenja. Roditelji njegovi ne imadijahu djece. Materi (na njezine molbe) ukaza se angjeo Gospodnji i reče joj: „Ti ćeš imati sina. Pazi dakle da ne piješ vina ni opojna pića i da ne jedeš ništa nečista. Tvojemu sinu ne će se britva dodirnuti glave, jer će biti nazirejin Božji od djetinjstva svojega i počet će oslobagjati Israela iz ruku Filistejskih.“ Žena iskaže sve to mužu svojemu Manui. „Onda se pomoli muž njezin Gospodinu: Molim te, Gospodine, da dogje opet čovjek Božji i da nas pouči, što imamo raditi s dječakom, koji će se roditi.“ I doista ukaza se angjeo opet ženi i mužu njezinu na njivi. Angjeo ga pouči kako će uzgojiti dijete. „Onda reče Manue angjelu: Molim te, pristani na ovo što te molim: da ti ugotovimo jare. Angjeo mu reče: Ako me siliš da jedem, ne ću jesti jela tvojega; ako pak želiš načiniti paljenicu, prinesi je Gospodinu. Manue nije znao, da je to angjeo Gospodnji, i reče mu: Kako ti je ime, da te poštujemo, kad se izvrši, što si rekao? A on mu odgovori: Šta pitaš za moje ime? ono je čudesno. Onda Manue donese jare i prinese ga za žrtvu Gospodinu, koji tvori čudesa. On i žena gledahu; a kad se oganj od oltara uzdizaše k nebu, uzagje i angjeo u plamenu. Kad to vidje Manue i žena njegova, padoše ničice na zemlju. I rodi im se sin, i dadoše mu ime Samson. Dječak rastijaše i Gospodin ga blagoslovi i Duh Božji bijaše s njime.“

U gradu Tamnati vidje Samson djevojku Filistejsku i reče roditeljima, da mu je isprose za ženu. Roditelji mu rekoše: „Eda li nema žene megju braćom tvojom, nego hoćeš uzeti ženu od ovih neobrezanih Filisteja?“ No Samson im reče: „Ovu mu uzmite, jer mi se svigja. Roditelji pak njegovi nijesu znali, da je ta stvar od Gospodina i da time traži samo zadjevicu s Filistejima. Sigje dakle Samson s roditeljima u Tamnatu. Na putu dogje preda nj mladi lav ričući. Duh Božji dogje na Samsona, te rastrže lava kao jare, nemajući ništa u ruci, a roditeljima ne htjede ništa da kaže. Govorivši s djevojkom, dogje poslije nekoliko dana, da je uzme. Na putu htjede vidjeti lavlju strvinu, i eto, u ustima lavskim bijaše roj pčela i sat meda. (U vrućim krajevima mrtvo se tijelo brzo osuši, pa se dogagja, da se u lešini nasele pčele). Uzevši Samson meda jede na putu, i dade ocu i materi, ali opet ništa ne reče, otkud je med uzeo. Otac mu spremi gozbu po običaju; a gragjani dadoše trideset mladića Samsonu, da mu budu djeveri (svatovi). Po običaju, koji i danas vlada na istoku, zabavljaju se ljudi, da jedan dru-

gome daju zagonetke. Tako i Samson reče onoj trideseterici: „Dat ću vam zagonetku. Ako je odgonenete za sedam dana, dok traje gozba, dat ću vam trideset košulja i toliko haljina; ako pak ne odgonenete, dat ćete vi meni“. Oni rekoše: „Daj da

Samson rastrže lava.

čujemo“. A on reče: „Iz onoga, koji ždere, izagje jelo; i iz jakoga izagje slatko“. Tri dana ne mogoše riješiti zagonetke. Kad dogje sedmi dan, rekoše ženi Samsonoj: „Ulaguj se mužu svojemu,

da ti kaže, što znači zagonetka; inače ćemo upaliti tebe i kuću tvojega oca. Zar ste nas zato pozvali na gozbu, da nas oplijenite“ „Žena pak njegova hodaše oko njega plačući i govoreći: „Ti me ne ljubiš, kad mi ne ćeš protumačiti zagonetku svoju“. A Samson joj reče: „Ocu svome i materi ne htjedoh kazati, a tebi da kažem?“ Tako plakaše sedam dana pred njim; a sedmi dan, kad mu je već dodijala, prokaže joj. Žena odmah to javi svojim gragjanima. Oni pak sedmi dan, prije nego sunce zagje, rekoše Samsonu: „Što je slagje od meda, a što je jače od lava?“ A Samson im reče: „Da nijeste orali na mojoj junici, ne biste pogodili moje zagonetke“ t. j. okoristili ste se mojim odgovorom. Onda dogje na Samsona Duh Gospodnji i sigje u grad Filistejski Askalon i ubi trideset Filisteja, svuče im odjeću i dade onima, koji su odgonenuli zagonetku. Potom vrlo ljutit otide kući svoga oca. Ženu pak njegovu uze jedan od njegovih svatova.

Poslije nekog vremena, kad se približavala žetva, ode Samson da posjeti svoju ženu, ne znajući da je već za drugoga udata, noseći joj na dar jare. Kad htjede da unigje k njoj u sobu, zaustavi ga njezin otac i reče mu: „Mišljah, da mrziš na nju, pa je dadoh drugomu. Nego ima sestru mlagju i ljepšu; neka ti bude mjesto nje za ženu“. Ali Samson odgovori: „Od ovoga dana ne ću biti kriv Filistejima, ako im učinim zlo“. Tada ode i uhvati tri sta lisica (t. j. šakala, koji su slični lisicama, a dadu se lako uloviti), sveza ih po dvije za repove i pričvrsti u sredini lučeve, te ih zapali i raštjera u žito Filistejsko. Oganj uhvati požeto i nepožeto žito, zahvati vinograde i maslinike, te ih ošteti. Kad Filisteji saznaše, zašto je to učinio Samson, spališe ženu i oca njezina. Oni mišljahu, da će tako umiriti Samsona. A Samson im reče: „Premda ste to učinili, opet ću vam se osvetiti za to“. Onda ih izbi ljuto po listovima i bedrama, da je bilo čudo i sramota. A Samson otide u jednu pećinu, otkuda se mogao lako braniti. Filisteji, da operu sramotu, dogjoše u zemlju Judinu i stadoše je pustošiti. Kad ljudi saznaše, da je to radi Samsona, ode njih tri tisuće k špilji, gdje je stanovao Samson i rekoše mu: „Ne znaš li da Filisteji vladaju nad nama? Zašto si im to učinio?“ A Samson odgovori: „Kako oni učiniše meni, tako ja učinih njima“. A ljudi mu rekoše: „Dogjosmo da te svežemo i predamo u ruke Filistejima“. Samson im reče: „Slobodno me vežite, samo me nemojte ubiti“. Kad mu se zakleše,

da ga ne će ubiti, pusti Samson te ga svežu dvjema novim užetima i odvedu ga k Filistejima. Filisteji pogju mu u susret s velikom grajom. A Duh Gospodnji dogje na Samsona, te rastrže uže kao niti, pa dohvati čeljust magareću, koja tamo ležaše i razbi njome tisuću ljudi. Onda baci od sebe čeljust magareću. Samson se bijaše od borbe silno umorio i ožednio i mišljaše, da će umrijeti, i pomoli se Gospodinu, da ga izbavi od smrti. Gospodin otvori vrelo na onome mjestu, kamo je Samson bacio magareću čeljust, te se napi i prikupi natrag svoju snagu. To se vrelo pokazuje još danas.

„Kako oni učiniše meni, tako ja učinih njima". Te Samsonove riječi ne brane osvete, koju Sv. Pismo, osugjuje: „Ne govori: Kako je on meni učinio, tako ću ja njemu učiniti." (Priče 24, 29.)

Bogu bijaše mio zavjet, što ga je držao Samson: da n e će piti vina ni opojna pića; zato je dao tijelu njegovu zdravlje i jakost. Kako bi i za naš narod bilo mnogo bolje, da se čuva vina i rakije (alkohola)! Napose je mladoj dobi uživanje opojnog pića veoma škodljivo; zato pravi roditelji ne će davati djeci vina ni rakije, a pazit će i na to, da im se djeca ne podaju pijanstvu. „Zbog pijanstva mnogi su umrli, a koji je umjeren, produži život" (Crkv. 37, 34).

75. Samsonova smrt.

(Sud. 16, 1. — 31).

Samson bijaše sudac narodu dvadeset godina. On je sam bio kriv skoroj svojoj smrti. Ubio je lava i svladao mnogo neprijatelja, ali svojih strasti nije znao nadvladati. I to bijaše uzrok njegovoj propasti. „Samson dogje u grad Gazu k ženi nekoj. Kad to doznaše Filisteji, opkoliše kuću i postaviše stražare na vrata i čekahu svu noć da ga ubiju. Ali Samson u ponoći ustade, pograbi oba stupa s vratima i s pragom i metnuvši ih na ramena, odnese ih na vrh gore, koja gleda prema Hebronu".

„Potom zavolje djevojku po imenu D a l i l u. K njoj dogjoše starješine Filistejske i rekoše joj: Prevari ga i gledaj da saznaš, u čemu stoji njegova tolika jakost, da ga uzmognemo nadvladati i mučiti, a mi ćemo ti dati svaki po tisuću i sto srebrnika." Po toj velikoj svoti možemo suditi, kako im je mnogo bilo stalo, da se dočepaju svojega neprijatelja. „Govoraše dakle

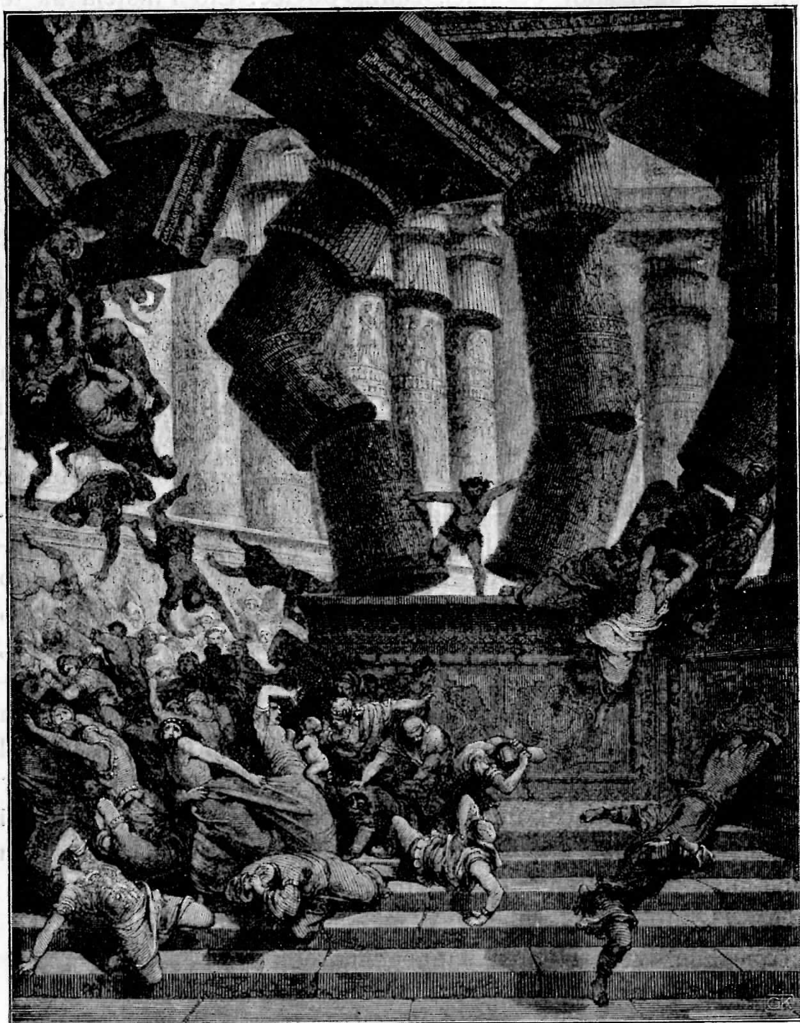
Dalila Samsonu: Reci mi, u čemu stoji tvoja snaga i čim bi te svezali, što ne bi mogao iskidati? A Samson joj reče: Da me svežu sa sedam gužava svježih, bio bih slab kao drugi ljudi. Filisteji joj donesu sedam gužava, i ona ga sveza; a zasjeda se sakri u drugoj sobi čekajući. Dalila poviče: Eto Filisteja na te, Samsone! A on rastrže gužve kao konac, kad osjeti vatru. Onda mu Dalila reče: Eto, kako si me prevario. Barem sad kaži, čim bi te morali svezati. A on joj reče: Ako me svežu novim užima, bit ću slab kao i drugi ljudi. Dalila ga sveže i poviče: Eto Filisteja na te, Samsone! A on rastrže užeta kao niti. Dalila mu opet reče: Dokle ćeš me varati? Kaži mi ipak, čim bi te morali svezati. A Samson joj reče: Ako sedam pramova moje kose svežeš o kolac i zabodeš ga u zemlju, bit ću slab. Dalila to učini, kad je Samson zaspao i poviče, kao obično. A on se trgne oda sna i istrže kolac s vlasima. Onda mu Dalila govoraše: Kako možeš govoriti, da me ljubiš, kad ti srce nije uza me? Tri puta si me već prevario. A kad mu je dugo dosagjivala ne dajući mu mira, kaza joj svu istinu: Nož se nikad ne dotače moje glave, jer sam nazirejin Božji od rogjenja. Da mi tko obrije glavu, odstupila bi od mene jakost, bio bih slab kao drugi ljudi. Vidjevši djevojka, da joj je Samson priznao istinu, poruči poglavarima Filistejskim: Dogjite još jednom, jer mi je sad otvorio srce svoje. Filisteji odmah dogjoše, ponesavši sobom novac, koji joj obećaše. Ona poče tetošiti oko Samsona te ga uspava, pa kad je zaspao, pozove brijača, koji mu obrija sedam pramena kose. Tada ga poče od sebe odgoniti i tjerati, jer ga bješe ostavila snaga. Dalila poviče: Eto Filisteja na te, Samsone! On se prene oda sna i mišljaše, da će se izbaviti kao prije, jer nije znao, da je Gospodin odstupio od njega; ali ga Filisteji svladaše, iskopaše mu odmah oči i odvedoše ga svezana u Gazu i metnuše ga u tamnicu da melje".

„Samsonu poče kosa rasti u tamnici. Uto se knezovi Filistejski s mnogo naroda skupiše k slavi svojega boga Dagona, da se provesele, što im je Samson pao u ruke. Sred veselja zapovjediše da izvedu iz tamnice Samsona, da im igra (pleše). Namjestiše ga megju dva stupa, na kojima bijaše sazidana kuća. Samson reče dječaku, koji ga je vodio: Daj da opipam stupove

Dagon.

i naslonim se na njih, da malo počinem. U kući i na krovu bijaše oko tri tisuće ljudi, muževa i žena, koji gledahu kako Samson igra. Samson prizva Gospodina i reče: Gospode Bože, opomeni me se i vrati mi pregjašnu jakost, da se osvetim ne-

Smrt Samsonova.

prijateljima svojim za dva oka moja. I uhvativši oba stupa, jednoga desnom drugoga lijevom rukom, reče: Hajde da umrem s Filistejima! I zadrma silno, i sruši se kuća na knezove i na sve

mnoštvo. Tako Samson umirući ubi više neprijatelja, nego ih prije živ pobi. Po tom dogjoše rogjaci njegovi i ukopaše tijelo njegovo".

U životu Samsonovu imade stvari, koje kršćanin ne smije da slijedi. Za te stvari bio je dapače i kažnjen; napose radi toga, što je svoj zavjet, čin svet, očitovao nevrijednoj djevojci. „Ne bacajte bisera pred svinje". No u drugim zgodama i velikim djelima, što ih je učinio po dopuštenju Božjem, kojima je ponizio neprijatelje naroda izabranoga, **slika je Spasitelja**, koji je razlomio vrata pakla i svojom smrću pobijedio neprijatelja roda ljudskoga, gjavola.

76. Još neke zgode iz doba sudačkoga.

(Sud. 17, 1—21, 24).

U doba sudaca ne bijaše uregjena država Israelska; zato činjaše gotovo svaki što je htio. Tako se dogodi i ova zgoda, koja nam pokazuje, kako su Israelci duboko pali u krivoboštvo.

U gori Efraimskoj življaše čovjek po imenu Miha, koji si načini srebrne idole i odjeću svećeničku. Isprva je sam obavljao službu svećeničku. Jednom dogje k njemu neki Levit, pa ga Miha učini sebi svećenikom za plaću. Neki ljudi od plemena Danova potražiše si na sjeveru zgodniju zemlju. Idući prema zemlji uzeše s prijevarom sa sobom toga Levita i idole, te ih smjestiše u gradu Laisu, koji se zove Dan. Tu je imalo pleme Danovo posebno svetište protiv zakona Mojsijeva.

U doba sudačko dogodi se i ovaj slučaj, poradi kojega gotovo da ne izginu cijelo pleme Benjaminovo. Nekog Levita ostavila je žena i pobjegla natrag k ocu. Levit pogje po nju, pomiri se s njome i vraćaše se kući. Na putu stiže ih noć kod Gabae, i on ugje u taj grad, te prenoći u kući nekoga starca, koji ga bijaše gostoljubivo primio pod krov. No ljudi onoga grada učiniše silu; obeščatiše njegovu ženu, te je muž drugo jutro nagje mrtvu na cesti. Kad se taj užasan zločin razglasio kod drugih plemena, sakupiše vojsku i udariše na Benjaminovce; i u silnom gnjevu pobiše ih tako, da je od svega plemena ostalo samo šest stotina ljudi. Još su se bili Israelci zakleli, da ne će svojih kćeri udavati za Benjaminovce. No poslije videći, da će tako izginuti čitavo jedno pleme, bilo im je žao. Ali od zakletve nijesu htjeli odustati. Tada se sjetiše, da

gragjani u Jabesu Galadskom nijesu bili u tom bratoubilačkom ratu. Zato navališe na njih i oteše im četiri stotina djevojaka i predaše ih Benjaminovcima. Ostali muževi upotrijebiše zgodu, kad se držala svetkovina u Silonu, te ugrabiše djevojke, koje su izvan grada igrale kolo.

„U to doba ne bijaše kralja u Israelu, nego svaki činjaše što mu se vidjelo da je pravo".

U tim zgodama vidi se, kako je zlo, kad nema narod poglavarstva. Bez poglavarstva ne može se držati red pravo megju ljudima; tu žive samo oni, koji su jači, dok se i oni megju sobom ne pokolju. Zato je najpogibeljnija nauka onih ljudi, koji vele, da ne treba poglavarstva (anarhiste). Kad bi ta nauka prevladala svijetom, nestalo bi i ljudi. — Toj opet nauci pripravljaju put oni, koji prigovaraju svakomu poglavarstvu i svakoj vladi: da ne da ljudima slobode, da tlači slobodu savjesti i t. d.; a kad sami dogju do vlasti, onda gone i tlače sve, koji nijesu s njima jednake misli. To su oni ljudi, koji svakom prilikom grde svećenike, crkvene običaje i hoće da unište i samu vjeru u Boga. A što se dogagja s narodom, koji nema vjere u Boga, to se jasno vidi iz knjige Sudačke. Kad je u Israelu ponestajalo vjere u Gospodina, koja ih je vezala zajedno i držala na okupu, sva se država rasklimala. Jedno je pleme udaralo na drugo; a tu neslogu upotrijebiše neprijatelji njihovi, te ih zasužnjiše. Zato su najveći neprijatelji narodni, koji hoće da iščupaju vjeru. Kad dakle dogju k nama ljudi ili novine, koji nam naviještaju taku nauku, „ne primajmo ih u kuću niti se s njima ne zdravljajmo".

77. Ruta.

(Rut. 1, 1.—4, 22).

U doba sudačko zgagjalo se mnogo zlih stvari, ali je bilo i dobrih. Megju lijepe dogagjaje ide ovo, što se pripovijeda u knjizi Rutinoj.

„U doba sudačko (po svoj prilici u vrijeme, kad su Madijanci provaljivali u Israelsku) nasta glad u zemlji. Neki Betlehemac, Elimeleh, otide sa ženom svojom Noemijom i dva sina u zemlju Moapsku. Elimeleh umrije, a ostade žena sa svoja dva sina, koji uzeše dvije Moapke za žene; jednoj bijaše ime Orfa, a drugoj Ruta. Poslije deset godina umriješe oba sina, i sad ostade Noemija bez muža i sinovi. Onda ustade da se vrati,

natrag u svoju domovinu, jer je čula, da je Gospodin pogledao narod svoj i dao im hljeba. Otide dakle sa dvije svoje snahe, i kad je došla u zemlju Judinu, reče im: Vratite se natrag, kćeri moje. Neka vam Gospodin učini milosrgje, kako ste vi činile

Ruta ide za svekrvom.

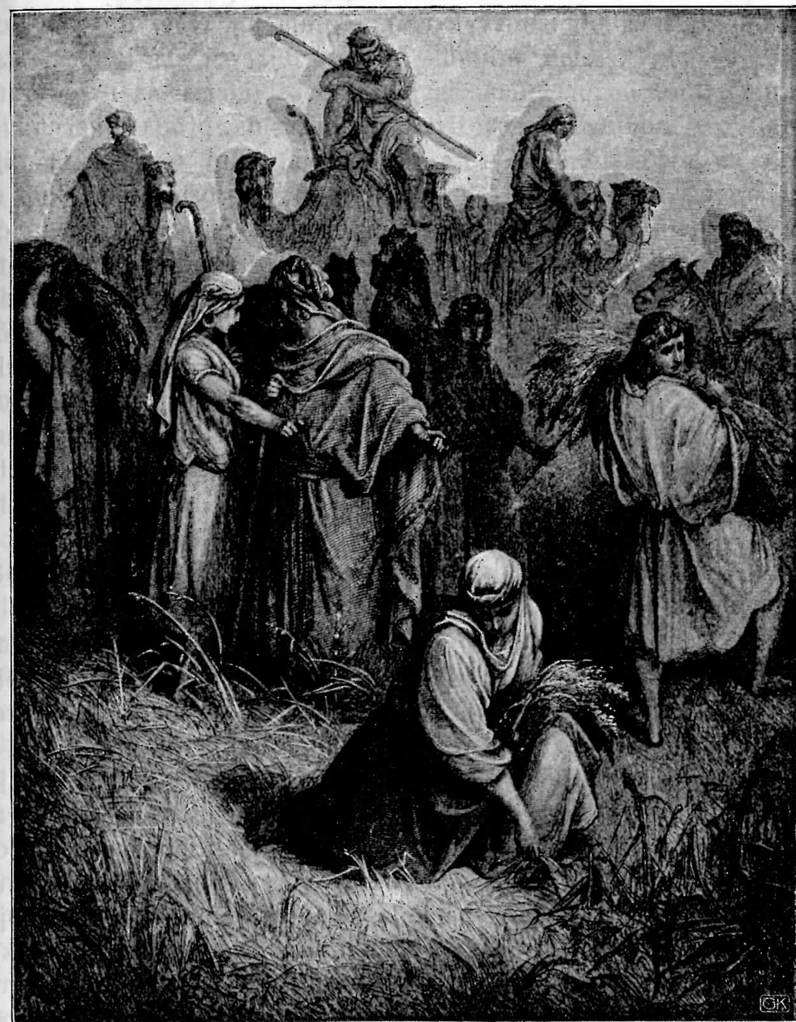
mrtvima i meni. Dao vam Gospodin, da nagjete mir u domu muževa svojih, koje ćete dobiti. Nato ih zagrli. One stadoše plakati i govoriti: Idemo s tobom k narodu tvojemu. A ona ih

odgovaraše govoreći: Vratite se, kćeri moje. Zar se od mene možete nadati muževima? Pa da i rodim sinove, prije ćete postati starice, nego se udate. Pustite me, kćeri moje, jer me vaša nevolja više tišti ... I opet podigoše glas i uzeše plakati. Nato Orfa poljubi svekrvu svoju i vrati se; a Ruta pristade uz svekrvu svoju. A Noemija joj reče: Eto, vratila se rogjakinja tvoja k narodu svojem i k bogovima svojim; idi s njome. A Ruta joj progovori: Nemoj me odbiti, da te ostavim. Kamo ti ideš, idem i ja. Tvoj narod bit će moj narod, i tvoj Bog bit će moj Bog. Gdje ti umreš, umrijet ću i ja. Vidjevši Noemija, da je Ruta tvrdo odlučila da ide s njom, ne htjede joj se više protiviti, nego dogjoše skupa u Betlehem".

„Kad Noemija dogje u grad, brzo se za nju pročulo. Žene govorahu: To je ona Noemija. A Noemija im reče: Ne zovite me više Noemijom („Lijepom"), nego me zovite Marom („Gorkom"), jer me gorčinom napunio Svemogući. Otidoh puna, a praznu (bez muža i sinova) dovede me Gospodin".

„Bilo upravo vrijeme žetve. Ruta reče svekrvi svojoj: Ako hoćeš, idem da pabirčim klasje za žeteocima. Možda nagjem milost kod kojega gospodara. Noemija je pusti". Ruta po promislu Božjem dogje na njivu čovjeku po imenu Booza, koji je bio rogjak njezinu svekru. „Uto i sam Booz dogje k žeteocima i pozdravi ih: Gospod s vama! a oni mu prihvatiše: Bog te blagoslovio! I reče Booz mladiću, koji je nadgledao žeteoce: Tko je ova djevojka? Mladić odgovori: To je Moapkinja, koja dogje s Noemijom i zamoli, da pabirči za žeteocima. Tu stoji od jutra, te se dosad ni za čas nije vratila kući. Booz reče Ruti: Čuj kćerko! Ne idi na drugu njivu, nego se drži mojih djevojaka. A momcima zapovjedih, neka ti ne dodijavaju, već ako ožedniš, idi i napij se vode, otkud i žeteoci piju. Ruta mu se pokloni do zemlje i reče mu: Otkuda meni to, da sam našla milost pred tobom, te si milostivo svratio oči na ženu tugjinku? A Booz joj reče: Saznao sam sve što si učinila svekrvi svojoj. Platio ti Gospodin, kojemu si se sklonula pod krila. Još reče Booz: Kad bude vrijeme jesti, dogji ovamo i jedi hljeba i umoči zalogaj svoj u ocat. Ona sjede, jede i uze što joj bješe preostalo; a onda ustane da pabirči kao prije. A Booz zapovjedi momcima: Ostavljajte joj što više klasja i ne korite je, kad kupi. Pabirčeći do večera skupi žita, pa ga omlati i iščini i dogje oko efe ječma. Vrativši se u grad pokaza to svojoj sve-

krvi i izvadi te joj dade ostatak od jela svojega. I reče joj svekrva: Gdje si danas pabirčila? Da je blagosloven, koji se smilovao na te! A ona joj kaže, kod kojega je radila i spomene

Ruta pabirči klasje.

mu ime, da se zove Booz. A Noemija reče: Da ga Gospodin blagoslovi, jer je milost, koju je ukazivao živima, sačuvao i mrtvima".

Noemija spomene Ruti, da je Booz rodjak pokojnome mužu njezinu. Po zakonu, ako bi koji čovjek umr'o ne ostavivši djece, imao bi bližnji rodjak njegov uzeti udovicu (str. 190.). Po savjetu Noemijinom opremi se Ruta i dogje k Boozu, te mu poniznim načinom dozove u pamet taj običaj. Boozu se svidje njezina poniznost i odanost; ali joj reče, da ima još bliži rogjak, kojemu pripada pravo i dužnost, da je uzme za ženu. „Booz pozove toga čovjeka i deset starješina pred vrata gradska i ondje mu reče: Noemija hoće da proda dijel njive. Ako se hoćeš da služiš pravom svojim, kupi je; ako te nije volja, reci mi, da znam što mi je činiti; jer osim tebe, koji si prvi, i mene, koji sam drugi, nema rogjaka. A on reče: Ja ću kupiti njivu. A Booz reče: Kad kupiš njivu, moraš uzeti Rutu za ženu. A on reče: Ja se odričem svojega prava, jer ne ću da moje porodice nestane. Ti se služi mojim pravom. Onda reče Booz starješinama: Vi ste svjedoci, da mi je Noemija predala sve što je bilo Elimelehovo, i da Rutu uzimljem za ženu. I odgovori sav narod, koji se skupio pred vratima i starješine: Svjedoci smo. Neka Gospodin učini od ove žene, što je učinio od Rahele i Lije, koje sazidaše dom Israelov. I neka bude dom tvoj kao dom Faresa, kojega Judi rodi Tamara".

Gospodin zaista blagoslovi tu ženidbu. „Ruta rodi Obeda, koji bijaše otac Isaju, a Isaj bijaše otac Davidu kralju".

Tako je tugjinka Moapka postigla veliku čast, te bijaše prababa kralju Davidu. Već je Bog onda pokazivao narodu Israelskomu, što je poslije govorio sv. Petar: „Bog ne gleda tko je tko, nego mu je u svakom narodu ugodan onaj, koji ga se boji i čini pravdu" (Dj. ap. 10, 35). Riječi Rutine: „Tvoj Bog bit će i moj" pokazuju, da je Ruta prigrlila vjeru u jedinoga pravoga Boga. Tako je Bog već u Starom Zavjetu pozivao neznabošce k pravoj vjeri, kako je to još više učinio u Novom Zavjetu. Ruta se kasnije držala čvrsto vjere, na koju se bijaše obratila, i time daje lijep primjer onima, koji se obraćaju na vjeru katoličku: kako treba da potoj vjeri i žive. Takve obraćenike treba da i mi susrećemo s ljubavlju, kako se susretali i Rutu. — „Tvoj narod bit će i moj narod." Te riječi treba da upamte oni, koji dogju u tugju zemlju i tamo se nasele. Neka ljube tu svoju domovinu i onaj narod, koji ih je primio. Koji pak postanu neprijatelji narodu, gdje stanuju, jednaki su izdajnicima.

78. Helije i Samuel. Rogjenje Samuelovo.

(I. Kralj. 1, 1—2, 11.)

Dok je Samson mnogo jada zadavao Filistejima, sudio je narodu veliki svećenik Helije, čovjek dobar, ali slab i bojažljiv. Zato si je Gospodin odabrao za svećenika Samuela, čovjeka jaka duhom.

„Bio je neki čovjek u Rami, na gori Efraimskoj, po imenu Elkana. I imao je dvije žene: jednoj bijaše ime Ana, a drugoj Fenena. Fenena je imala djece, a Ana ih nije imala. I taj čovjek dolazio bi u odregjene dane, da se klanja i prinosi žrtve Gospodinu nad vojskama u Silonu. A dva sina Helijeva, Ofnije i Finees bijahu ondje svećenici. Kad je Elkana prinosio žrtvu, davaše dijelove Feneni i svim sinovima njezinim i kćerima, a Ani dade jedan dio žalostan, jer je ljubljaše, a Gospodin joj ne da od srca poroda. Još je i drugarica njezina žalostila i tištila prekoravajući je, što nije imala djece. Tako je činila svake godine, kad bi došli u dom Gospodnji, i tako ju je dražila. A ona je plakala i nije htjela da jede. I reče joj muž njezin: Ana, šta plačeš? zašto ne jedeš? čemu se žalostiš? Nijesam li ti ja bolji od deset sinova? Ana pak ustade, pošto je jela i pila u Silonu. Helije svećenik sjegjaše na stolici pred vratima doma Gospodnjega, kad se Ana žalosna moljaše Gospodinu. I plačući mnogo zavjetova se govoreći: Gospodine nad vojskama, ako pogledaš na žalost sluškinje svoje i dadeš sluškinji svojoj muško čedo, dat ću ga Gospodinu, dokle je god živ, i britva ne će prijeći preko glave njegove (bit će nazirejin). I dok se ona mnogo moljaše, Helije gledaše na usta njezina. Ali Ana govoraše u srcu svom; samo joj se usne micahu, a glas se nije čuo. Heli pomisli, da je pijana, pa joj reče: Kako dugo ćeš biti pijana? Otrijezni se malo. A ona mu odgovori: Nijesam pijana, gospodaru, nego sam nesretna žena. Nijesam pila vina, nego sam izlila srce svoje pred Gospodinom. A Heli joj reče: Idi u miru i Bog Israelov neka ti da ono, za što si molila. I otide žena svojim putem, jede, i lice se njezino više ne promijeni".

„Poslije godinu dana rodi Ana sina i nadjene mu ime Samuel, jer ga je isprosila od Gospodina. I kad se dijete odbilo od sise (poslije tri godine), odvede ga u dom Gospodnji u Silonu i predade ga Heliju i reče: Ja sam ona žena, koja sam ovdje stajala pred tobom, moleći se Gospodinu. Za ovoga sam

se dječaka molila, i Gospodin mi je dao što sam molila. Zato ga sad prikazujem Gospodinu, dokle je god živ. I kad su se poklonili Gospodinu, pomoli se Ana i reče:

Obradova se srce moje u Gospodinu
i uzvisi se jakost moja u Bogu mojemu.
Otvoriše se usta moja na neprijatelje moje,
jer se razveselih radi spasenja tvojega.
Nema svetoga kao što je Gospodin;
jer nema drugoga osim tebe,
i nitko nije jak, kao Bog naš.
Negovorite više oholo, da se slavite;
i stari govor neka otide od usta vaših;
jer je Bog sveznajući Gospodin,
i njemu su poznate misli.
Luk jakima slomi se,
a slabi se opasaše snagom.
Koji bijahu prije siti, naimaju se za hljeb;
a koji bijahu gladni, nasitiše se.
A i nerotkinja rodi mnoge;
a koja imaše mnogo sinova, iznemože.
Gospodin ubija i oživljuje,
spušta u grob i podiže.
Gospodin siromašuje i bogati,
ponižuje i povišuje.
Siromaha podiže iz praha
i iz kala uzvišuje ubogoga,
da sjedi s knezovima
i da ima prijesto slave.
Jer Gospodnji su stožeri zemaljski,
i na njima je osnovao svijet.
Sačuvat će noge svetima svojim,
a bezbožnici će umuknuti u mraku;
jer čovjek nije silan svojom snagom.
Gospodina će se bojati njegovi protivnici
i s neba će zagrmjeti nad njima.
Gospodin će suditi krajevima zemaljskim,
i dat će vlast kralju svojemu
i uzvisit će jakost pomazanika svojega".

„I otide Elkana kući svojoj u Ramu; a dječak ostade da služi pred Gospodinom, ogrnut lanenim oplećkom. A mati bi mu načinila malu haljinicu i donosila bi je u odregjene dane, kad je dolazila s mužem svojim, da prinosi žrtvu. A Helije blagoslovi Elkanu i ženu njegovu i reče mu: Neka ti dade Gospodin potomstvo od ove žene za dar, koji si prikazao Gospodinu. I Ana rodi još tri sina i dvije kćeri. Samuel pak napredovaše i rastijaše, i bijaše u milosti kod Gospodina i kod ljudi".

Mati je Samuela zavjetovala zavjetom nazirejskim. On je tomu zavjetu ostao vjeran; zato je i ljepša slika Isusu Nazarejinu nego što bijaše Samson. Samson je tek „počeo izbavljati Israela", a Samuel ga potpuno izbavio, postavivši mu „pomazanike", kraljeve. To je proročkim duhom kazala Ana u svojoj pjesmi, koja je u mnogom slična pjesmi Bl. Djevice Marije („Veliča duša moja Gospodina..."). Za Samuela se veli, da je „rastao u milosti kod Gospodina i kod ljudi"; a tako govori sv. Luka (2, 40.) o djetetu Isusu. Samuel je služio pred Gospodinom; a Isus je rado boravio „u onome što je Oca njegova". Tako je već u mladosti Samuel bio sličan Hristu.

79. Helijevi sinovi.

(I. Kralj. 2, 12—4, 22.)

„A Helijevi sinovi bijahu nevaljali. Ne mariše za Gospodina i za svećeničku službu. Kad bi tko prinosio žrtvu, dolažaše sluga svećenikov s viljuškama i zabadaše u tavu ili u lonac, i štogod podiže viljuškama, uzimaše svećenik sebi. Tako i prije nego bi zapalili salo, došao bi sluga svećenikov, te bi rekao čovjeku, koji prinošaše žrtvu: Daj meso, da ispečem svećeniku; ne ću uzeti od tebe mesa pečena, nego sirovo. A onaj, koji žrtvovaše, govorio bi mu: Neka se prije po običaju zapali salo, pa onda uzmi kolikogod ti duša želi. A on bi mu odgovorio: Ne; nego daj sada, jer ću inače uzeti silom. I bijaše grijeh mladića vrlo velik pred Gospodinom, jer odvraćahu narod, da ne žrtvuje Gospodinu".

„Helije bijaše vrlo star. Čuo je sve, što mu sinovi rade svemu Israelu i kako sramote svetinju, pa im reče: Zašto radite te ružne stvari, koje čujem od svega naroda? Nemojte, djeco moja. Jer nije dobar glas što čujem, da navraćate na grijeh narod Gospodnji. Ako čovjek zgriješi čovjeku, Bog se može smilovati na nj; ako pak čovjek zgriješi Gospodinu, tko će moliti za nj? (T. j. ako skvrnite žrtve, čime ćete se onda očistiti?). Ali ne poslušaše oca svojega, jer je Gospodin htio da ih po-

gubi". Oni su griješili protiv Duha svetoga, jer su se protivili Gospodinu, što nijesu marili za njegovu službu i što nijesu htjeli da slušaju opomene svojega oca. Zato je Bog dopustio, da im je otvrdnulo srce (str. 120).

Helije mišljaše, da je učinio dosta, što je ukorio svoje sinove, i nije ih htio kazniti kako bi trebalo. Tako su oni i dalje griješili. Zato Gospodin opomenu Helija preko svojega čovjeka (proroka). „Dogje čovjek Božji k Heliju i reče mu: Ovako veli Gospodin: Nijesam li ja izabrao oca tvojega (Arona) sebi za svećenika i dadoh mu sve od žrtava sinova Israelovih (str. 164)? Zašto gazite žrtve, koje zapovjedih da se prinose, i više cijeniš sinove svoje nego mene? Rekoh ocu tvojemu, da će mi služiti do vijeka. Ali sada ne će biti tako; nego tko slavi mene, proslavit ću i ja njega, a koji mene preziru, ostat će u sramoti. Evo dolaze dani, te ne će biti starca u kući tvojoj. I vidjet ćeš takmaca svojega u hramu, dok će velik dijel doma tvojega umrijeti u najboljim godinama. A ovo će ti biti znak, koji će doći na oba sina tvoja: u jedan dan umrijet će obojica. A sebi ću podići svećenika vjerna, koji će raditi po srcu mojem i hodit će pred pomazanikom mojim".

Gospodin je htio da sasvim uvjeri Helija o zbilji svojih prijetnja, zato mu još jednom to isto javi preko mladoga Samuela. „U ono vrijeme bijaše rijetka riječ Gospodnja i vigjenje nije se javljalo. Jednom ležaše Helije na svojem mjestu (kod šatora zavjetnoga). Oči mu bijahu potamnjele, te nije mogao vidjeti. Svijetiljka Gospodnja još se nije pogasila, a Samuel spavaše u hramu Gospodnjemu (t. j. pred ulazom u sveti šator, odakle se moglo preko zavjese vidjeti svijetlo u svetinji). I Gospodin pozove Samuela. A Samuel odgovori: Evo me! I pritrči k Heliju i reče: Evo me, što si me zvao? A on reče: Nijesam te zvao, idi i spavaj. I otide, te zaspa. I opet pozove Gospodin Samuela. I ustade Samuel i otide k Heliju, te mu reče: Evo me, što si me zvao? A on mu odgovori: Nijesam te zvao, sinko, idi i spavaj. Samuel još ne poznavaše Gospodina, i nije mu se još javila riječ Gospodnja. Gospodin pozove i treći put Samuela. On ustade i otide k Heliju, te mu reče: Evo me, ti si me zvao. Tada razumje Heli, da je Gospodin zvao dječaka, i reče Samuelu: Idi i spavaj, pa ako te još jednom pozove, reci: Govori, Gospodine, sluga tvoj sluša. Samuel otide i zaspa na svojem mjestu. I dogje Gospodin i pozove ga: Samuele, Samuele! A Samuel reče: Govori, Gospodine, sluga tvoj sluša. I reče Gospodin Samuelu: Evo, ja ću učiniti stvar u Israelu, da će zujati oba uha svakomu, tko je čuje. U taj dan podignut ću na Helija sve što sam govorio za kuću njegovu od početka do kraja. Jer je znao, kako se ružno vladaju sinovi njegovi, pa ih nije kaznio. Samuel spava do jutra, i otvori vrata doma Gospodnjega. Samuel se bojaše kazati Heliju, što je vidio. A Helije ga zovnu i reče: Samuele, sinko! Šta ti je govorio Gospodin? nemoj od mene ništa zatajiti. Tada mu Samuel iskaže sve. A Helije reče: Gospodin je, neka čini što mu je volja".

„A Samuel rastijaše i Gospodin bijaše s njim, te nijedna riječ njegova ne progje, da se ne bi ispunila. I upozna sav Israel, da je Samuel vjeran prorok Gospodnji. I Gospodin stade se opet javljati u Silonu".

„I što je Samuel rekao, zbi se svemu Israelu. U ono vrijeme (kad je već Samuel bio u godinama), skupiše se Filisteji, da udare na Israela, a Israel izagje prema njima. I kad se otvori boj, okrene Israel legja Filistejima i izgibe ih u boju oko četiri tisuće ljudi. Onda rekoše starješine Israelske: Hajde da donesemo kovčeg zavjetni iz Silona, da nas izbavi iz ruke neprijatelja. Donesoše dakle kovčeg zavjetni iz Silona; a dva sina Helijeva bijahu s kovčegom. A kad kovčeg stiže u tabor, povika Israel iza glasa, da zemlja zaječa. Filisteji čuvši viku rekoše: Kakva je to silna vika u taboru Hebrejskom? Saznavši pak, da je kovčeg Gospodnji došao u tabor, poplašiše se Filisteji i rekoše: Došao je Bog u tabor. Jao nama; jer takog veselja nije bilo ni jučer ni prekjučer. Budite junaci, Filisteji, nemojte služiti Hebrejima, kako su oni služili vama. Hrabro u boj! Filisteji navališe na Israelce, te ih natjeraše u bijeg i poraziše tako silno, da ih je palo u boju trideset tisuća. I kovčeg zavjetni oteše Filisteji. Oba sina Helijeva ostadoše mrtva. — Čovjek neki otrča u Silon razdrtih haljina, posuvši glavu pepelom. Kad dogje u grad, Helije sjegjaše na stolici gledajući prema putu. Srce mu je drhtalo od straha radi kovčega zavjetnoga. Ušavši onaj čovjek u grad javi što se dogodilo, i stade lelek po gradu. Kad je Helije čuo jaukanje, zapita: Kakova je to vika? A čovjek brzo doleti k Heliju, te mu reče: Ja sam došao iz boja. A Helije mu reče: Što se dogodilo, sine? A glasnik reče: Israel pobježe pred Filistejima, naroda pade mnogo, oba tvoja sina umriješe, i kovčeg je Božji otet. Kad onaj spomenu kovčeg, He-

lije pade sa stolice, slomi vrat i umrije. Bijaše starac od devedeset i osam ljeta, pošto je sudio Israelu četrdeset godina."

U Helija imadu roditelji i poglavari primjer, koji treba da ih zastraši i nauči, kako će paziti na vladanje svoje djece i svojih podložnika. Tu vidimo: „Tko šibi prašta, mrzi na sina svojega".

80. Kovčeg zavjetni kod Filisteja.

(I. Kralj. 5, 1—7, 1.)

Israelcima nije pomogao kovčeg zavjetni; jer su mislili, da će ih spasti svete stvari, a bez njihove unutrašnje pobožnosti. A Filistejima bijaše kovčeg zavjetni upravo na štetu.

„Filisteji odnesoše kovčeg u grad Azot i postaviše ga u hram boga svojega Dagona (str. 263). Kad ujutro Azoćani ustadoše, gle, Dagon ležaše ničice pred kovčegom na zemlji. Postaviše ga opet na svoje mjesto. Drugi dan nagjoše Dagona na zemlji pred kovčegom, a glava mu i obje šake na ruku bijahu odsječene na pragu. I oteža ruka Gospodnja nad Azoćanima i udari čirovima Azot i okolinu njegovu, miševi se nakotiše (i poštetiše polja), a u gradu nasta pomor. Onda Azoćani rekoše: Ne smije ostati kovčeg Boga Israelova megju nama. Tada sabraše knezove Filistejske i rekoše: Šta ćemo učiniti s kovčegom? Oni rekoše: Neka se kovčeg prenese". Htjeli su znati, da li ta zla dolaze od kovčega ili se slučajno dogagjaju. „Ali kamo su god prenesli kovčeg, u svakom gradu pusti Gospodin pomor na veliko i na malo. Kad kovčeg Gospodnji dogje u Akaron, povikaše Akaronjani: Dovedoše k nama kovčeg Boga Israelova, da nas pogubi. I sabraše knezove Filistejske i rekoše: Pošljite kovčeg na svoje mjesto. Takav strah nastade u svakom gradu. Onda pozvaše Filisteji svećenike i vračare, i rekoše im: Što ćemo učiniti s kovčegom? Oni im rekoše: Napravite nova kola i upregnite u kola dvije krave dojilice, na kojima još nije bilo jarma, a telad im zatvorite kod kuće. Metnite kovčeg na kola i pustite ga da ide. Ako pogje putem k megji svojoj prema Betsamesu, on nam je učinio to veliko zlo; ako li ne pogje tamo, znat ćemo, da se slučajno dogodilo. I učiniše tako. A krave igjahu ravno putem prema Betsamesu, igjahu i mukahu (za telićima), ali ne skretahu ni na lijevo ni na desno. Knezovi pak Filistejski igjahu za njima do megje Betsameske. Krave dovezoše kovčeg u grad Betsames (svećenički grad u plemenu Judinu). Betsamešani su želi pšenicu u polju, kad opaziše kovčeg, i uzradovaše se. Kovčeg stade u polju kod golema kamena. Onda gragjani sasjekoše kola i metnuše krave na drva za žrtvu paljenicu Gospodinu, a Leviti skinuše kovčeg. Kad to vidješe knezovi Filistejski, vratiše se u Akaron. Ali Gospodin udari neke izmegju Betsamešana, jer su razgledali (radoznalo) kovčeg Gospodnji. A Betsamešani rekoše: Tko može stajati pred Gospodinom tim svetim Bogom? Komu će ići od nas? I poslaše poslanike stanovnicima Karjat-Jarima govoreći: Filisteji dovedoše kovčeg Gospodnji; dogjite i prenesite ga k sebi. I dogjoše te odvedoše kovčeg Gospodnji i unesoše ga u dom Abinadabov, a sina njegova Eleazara posvetiše, da čuva kovčeg Gospodnji".

Kazan, koja je stigla Filisteje i Betsamešane, mnogo puta stigne one, koji pogrgjuju svete stvari. Navlastito se to dogagja onima, koji se nedostojno vladaju prema presvetom oltarskom sakramentu, kome je slika bio kovčeg. Mnoge, koji su se nedostojno pričestili ili su svetu pričest pogrdili, stigle su već na ovom svijetu svakojake nevolje, a katkad i nenadana smrt.

81. Sudac Samuel.

(I. Kralj. 7, 2—8, 22.)

Poslije smrti Helijeve postade sudac Samuel. „Od onoga dana, kako je kovčeg ostao u Karjat-Jarimu, prošlo je mnogo vremena, oko dvadeset godina". Israelci su sve to vrijeme bili pod vlašću Filistejskom. „Potom sav dom Israelov pristade uz Gospodina. A Samuel im reče: Ako ste se od srca povratili ka Gospodinu, odbacite tugje bogove i služite Gospodinu jedinomu, pa će vas izbaviti iz ruku Filistejskih. I sinovi Israelovi odbaciše Baale i Astarte (lažne bogove Feničke) i služiše Gospodinu jedinomu".

„Onda reče Samuel: Saberite sav Israel u Masfatu, da se pomolim za vas Gospodinu. I sabraše se u Masfatu, i crpahu vodu i proljevahu pred Gospodinom (u znak pokore), i postiše i govoriše ondje: Sagriješismo Gospodinu. — Kad Filisteji čuju, da su se Israelci skupili u Masfatu, pogju na njih. Israelci se uplašiše i stanu govoriti Samuelu: Ne prestaj vapiti za nas ka Gospodinu. Tada Samuel uzme jagnje ispod sise i prinese ga cijelo za žrtvu paljenicu Gospodinu. A dok je Samuel prinosio žrtvu, otvore Filisteji boj na Israela. Ali Gospodin zagrmi silno

u onaj dan na Filisteje i poplaši ih, te ih Israelci pobiju. Samuel uzme kamen i postavi ga (za spomen) i prozove ono mjesto: Kamen pomoći; govoreći: Dovde nam pomože Gospodin. Filisteji bijahu poniženi, i povratiše se Israelu gradovi, koje uzeše Filisteji. A Samuel idući svake godine obilažaše Betel, Galgalu i Masfat i sugjaše Israelu u tim mjestima. Potom se vraćaše kući svojoj u Ramu".

„A kad Samuel ostari, postavi sinove svoje, da budu suci Israelu. Ali sinovi njegovi ne hodahu putem njegovim, nego se polakomiše za dobitkom i primahu mito i izvrtahu pravdu. Tada se skupiše starješine Israelske u Rami kod Samuela i rekoše mu: Ti si ostario, a sinovi tvoji ne hode tvojim putovima. Postavi nam kralja, da nam sudi, kako imadu svikoliki narodi. Te riječi ne bijahu Samuelu po volji. Ali mu Gospodin reče: Poslušaj glas naroda; jer nijesu tebe odbacili nego mene, da ne vladam njima. Ali im kaži sva prava kraljeva. Tada Samuel reče narodu: Ovo će biti prava kraljeva. Vaše će sinove uzeti sebi za sluge, a kćeri vaše za sluškinje. Njive, vinograde i maslinike što je najbolje uzet će vam i dat će slugama svojim. Od usjeva vaših, vinograda i stoke uzimat će desetinu. — Ali narod ne htjede ni čuti riječi Samuelovih, nego rekoše: Ne, nego kralj neka bude nad nama, da budemo i mi kao svi narodi. Neka nam sudi kralj i vodi za nas ratove. — Onda Samuel reče Israelcima: Neka ide svak u svoj grad".

Bog se nije protivio narodu, kad je tražio kralja; ali mu nije bio po volji razlog, za što su htjeli kralja da imaju. Oni su držali, da ih zla stižu zato što nemaju kralja, a ne zato što ostavljaju Boga. A nije ni to bilo lijepo, što Israelci hoće da budu „kao svi drugi narodi"; a Gospodin ih je postavio nad sve druge narode. Ne cijene dakle svoje časti, da budu „osobina Gospodinu" mimo sve druge narode.

ČETVRTO DOBA.

OD KRALJA SAULA DO ROPSTVA BABILONSKOGA
(1095.–606. pr. Hr.)

I. KRALJEVANJE SAULOVO.
(God. 1095.–1055.)

82. Samuel pomaže Saulu za kralja.
(I. Kralj. 9, 1–10, 27.)

U doba sudačko pokazalo se, da bi trebalo jače vlasti, koja bi držala red u narodu Israelskomu. Narod je sam želio kralja, a Bog je ispunio tu želju njihovu. Da država ojača iznutra i izvana, treba da kraljevi znadu odbijati neprijatelje, da narod uče čestitome životu i da mu pravedno sude. Prvi su kraljevi Israelski ispunili te dužnosti. Bog je podigao u početku kraljeve, koji su se odlikovali što junaštvom kao Saul; što pobožnošću kao David; a što razboritošću (pravednošću) kao Salomon.

Doba kraljevsko pripovijedaju četiri knjige Svetoga Pisma, koje se zovu knjige kraljevske; od kojih se prve dvije zovu knjige Samuelove, jer u početku govore o Samuelu.

Prve je kraljeve u Israelu postavio sam Bog: neka se znade, da su po milosti Božjoj namjesnici njegovi. „Bijaše čovjek u plemenu Benjaminovu po imenu Cis. On imadijaše sina Saula, koji bijaše vrstan čovjek, i nije bilo megju sinovima Israelovim boljega od njega; glavom bijaše viši od svega naroda. Cisu, ocu Saulovu, izgubiše se magarice, pa reče Saulu: Uzmi sa sobom jednoga momka, i idi te traži magarice. Oni otidoše i tražiše ih kojekuda, ali ih ne nagjoše. A kad dogju u zemlju Suf (kod Betlehema), reče Saul sluzi: Vratimo se natrag,

da ne bude otac više u brizi za nas negoli za magarice. A sluga mu reče: U ovom gradu ima čovjek Božji; sve što reče, tako se zbiva. Zato idimo onamo; možda nam on pokaže put, kojim da udarimo. Kad oni pogju u grad, sastadoše djevojke gdje izlaze po vodu, te ih zapitaju: Je li ovdje prorok? One im odgovore: Danas je došao u grad, jer je danas žrtva narodna na brdu."

„Kad oni igjahu posred grada, dogje im Samuel ususret. A Gospodin bijaše dan prije objavio Samuelu: Sjutra u ovo doba poslat ću k tebi čovjeka iz zemlje Benjaminove. Njega pomaži za vogja narodu mojemu Israelu. Kad Samuel opazi Saula, reče mu Gospodin: Eto, to je čovjek, za kojega sam ti govorio. A Samuel reče Saulu: Idi sa mnom na brdo, da jedeš sa mnom danas. A za magarice se ne brini, jer su se našle. Tä kome će pripasti najbolje u Israelu? Zar ne tebi? A Saul reče: Nijesam li ja od najmanjega plemena Israelskoga? Zašto mi to govoriš? Samuel povede Saula u blagovaonicu i dade mu prvo mjesto megju uzvanicima. Poslije sagju u grad i Samuel se porazgovori sa Saulom na krovu, i prostrije mu ondje da spava." Na istoku imaju ravne krovove, gdje se ljudi odmaraju i razgovaraju. Tu se gdjegod nalazi i mala klijet, u kojoj se može spavati.

„Sjutradan zovnu Samuel Saula: Ustani, da te otpustim. I ustade Saul; i kad izagju obojica i dogju nakraj grada, reče Samuel Saulu: Reci sluzi, neka otide naprijed; a ti postani malo, da ti kažem riieč Gospodnju. Tada uze Samuel posudicu s uljem, izli mu na glavu i cjelivavši ga reče mu: Evo, pomaza te Gospodin za kralja nad narodom svojim." Samuel dade neke znake Saulu, po kojima će poznati, da ga je Gospodin doista izabrao za kralja. „Kad otideš od mene, reče mu, naći ćeš dva čovjeka kod groba Rahelina, i oni će ti reći: Našle su se magarice. Onda će te sresti tri čovjeka idući u Betel, pa će te pozdraviti i dat će ti dva hljeba, i primi ih od njih. Potom ćeš naići na četu proroka, i doći će na te duh Gospodnji, pa ćeš prorokovati s njima i postat ćeš drugi čovjek. Kad se dogode svi ovi znaci, učini štogod ti dogje na ruku, jer je Gospodin s tobom. I sagji preda mnom u Galgalu, da prikažeš žrtvu zahvalnicu. Sedam dana čekaj, dok dogjem k tebi i kažem ti što ćeš činiti."

„Kad Saul otide od Samuela, Bog mu dade drugo srce, i svi oni znaci zbiše se u onaj dan. I kad dogje preda nj četa proroka, prorokova megju njima (pjevajući s njima pobožne pjesme).

A videći oni, koji ga prije poznavahu, rekoše: Zar je i Saul megju prorocima? To osta kasnije kao poslovica (za one ljude, koji se laćaju posla, za koji nijesu zvani). I presta prorokovati, i dogje u Gabau, ali ne reče ništa što mu je Samuel govorio o kraljevstvu."

„Samuel sazove narod u Masfat i reče im: Ovako govori Gospodin: Ja izvedoh Israela iz Misira i izbavih vas iz ruke svih kraljeva, koji vas mučiše; a vi danas odbaciste Boga svojega, koji vas je jedini oslobodio od svih zala i tjeskoba vaših, i rekoste: Ne, nego kralja postavi nad nama. A sada stanite pred Gospodinom po plemenima svojim i porodicama." Samuel je htio, da Bog pred svim narodom pokaže, koga je izabrao za kralja. „Samuel privede sva plemena Israelova i pade ždrijeb na pleme Benjaminovo. I privede pleme Benjaminovo i rodove njegove, dok ne dogje do Saula. Tada ga potražiše, ali ga ne nagjoše. A onda zapitaše Gospodina: hoće li doći onamo? A Gospodin odgovori: Evo, krije se za svojim domom (medju rodbinom). I potrčaše i uzeše ga odanle, i stade usred naroda i bijaše glavom viši od svega naroda. I Samuel reče k svemu narodu: Zaista vidite koga je izabrao Gospodin, jer mu nije nitko sličan u narodu. I povika sav narod: Živio kralj!"

„Tada Samuel kaza narodu zakon o kralju i napisa ga u knjigu i metnu pred Gospodina (kod kovčega). I raspusti Samuel narod, da idu svak svojoj kući. A i Saul otide kući svojoj u Gabau; a s njim otide i dijel vojske, kojima bijaše Bog potakao srca. A sinovi Belijalovi (ljudi nevaljali) rekoše: Zar će nas moći taj da spase? I prezreše ga i ne donesoše mu darova. Ali on se činjaše kao da ne čuje."

Samuel je pomazao Saula za kralja, za to se i zove kralj „p o m a z a n i k" (hebrejski „M a š i j a" ili „Mesija", a grčki „Hristos"). S kraljevima počinje se novi red s l i k a, koje označuju kraljevstvo Spasiteljevo i Njega samoga, Mesiju, pomazanika, kralja, čijemu kraljevstvu ne će biti kraja. S pomazanjem dao je Bog kralju i milost, da može vladalačku službu vršiti. To znači ono što se veli: da je Bog da Saulu „drugo srce" i da je postao „drugi čovjek".

83. Saul utvrgjuje kraljevstvo.

(I. Kralj. 11, 1—12, 25.)

Saul je doskora pokazao, da može izbaviti narod. „Nekako mjesec dana poslije dogje Naas, kralj Amonski, te udari na

Jabes u Galaadu. A Jabešani mu rekoše: Uzmi nas za saveznike, pa ćemo ti služiti. Ali im Naas odgovori: Učinit ću savez s vama, da vam iskopam svakomu desno oko, i načinim od vas ruglo pred svim Israelom". Lijevo su oko vojnici zaklanjali štitom, izgubivši desno oko postali su nesposobni za boj. „A starješine Jabeške rekoše Naasu: Ostavi nam sedam dana, da pošljemo poslanike u sve krajeve Israelske; pa ako se ne nagje nitko, da nas obrani, izaći ćemo k tebi".

„Poslanici dogjoše u Gabau Saulovu i rekoše sve riječi narodu. Tada sav narod podiže glas svoj i plakahu. I gle, Saul igjaše za volovima iz polja (jer se nije ni on, kao ni drugi neki kraljevi stidio rada), i reče: Šta je narodu te plače? I pripovjediše mu, što su poručili Jabešani. Tada sigje Duh Gospodnji na Saula, i uze oba vola i rasiječe ih na komađe i razasla ih u sve krajeve Israelske poručivši: Tko ne pogje za Samuelom i Saulom, ovako će biti s njegovim volovima. I strah Gospodnji popade narod, i izagjoše jednodušno. Saul izbroji vojsku i razdijeli je na tri čete, navali na Amonce, razbije ih i rastjera, te ni dvojica ne ostadoše zajedno. Tada reče narod Samuelu: Koji je ono što je govorio: Zar će Saul kraljevati nad nama? Dajte ih, da ih pogubimo. Ali Saul reče: Nitko da se ne pogubi danas, jer je danas učinio Gospodin spasenje u Israelu".

„Potom reče Samuel narodu: Hajdete da idemo u Galgalu, da ondje ponovimo kraljevstvo. I otide sav narod u Galgalu, i učiniše (potvrdiše) Saula za kralja. I prinesoše žrtve zahvalnice pred Gospodinom. I proveseli se ondje Saul i svi Israelci veoma".

Tada se Samuel odreče svoje sudačke vlasti. „Samuel reče svemu Israelu: Evo, poslušao sam vaš glas i postavio sam vam kralja. Sad eto, kralj ide pred vama; ja sam pak ostario i osijedio. Bio sam s vama od mladosti svoje do danas. Recite pred Gospodinom i pred pomazanikom njegovim, jesam li uzeo komu vola ili magarca? Jesam li komu učinio krivo ili silu? Jesam li od koga uzeo mito? Danas ću vam vratiti. A narod reče: Nijesi. Još im reče: Svjedok je Gospodin i svjedok je pomazanik njegov danas, da nijeste našli nikake krivice u rukama mojim. I rekoše: Svjedok je". Tada im Samuel napomenu, kako ih je Gospodin izbavljao od neprijatelja preko Mojsija, Josue i sudaca, kad bi se god k njemu obratili. „A sad, kad ste vidjeli, da ide na vas Naas, kralj Amonski, rekoste mi: Ne, nego kralj neka vlada nad nama; premda je Gospodin Bog bio vaš kralj. A sad, eto, tu je kralj vaš, kojega izabraste, kojega iskaste. Eto, dao vam je Gospodin kralja. Ako se budete bojali Gospodina i ako poslušate glas njegov, ići ćete za Gospodinom vi i vaš kralj. Ako li pak ne poslušate glasa Gospodnjega, bit će ruka Gospodnja protiv vas, kako je bila i protiv otaca vaših. A sad stanite i vidite ovu stvar veliku, koju će Gospodin učiniti pred vašim očima. Nije li danas pšenična žetva (kad ne pada kiša)? Ali ću se pomoliti Gospodinu, pa će spustiti gromove i dažd, da znate i vidite, kako ste veliko zlo učinili pred Gospodinom, što ste tražili sebi kralja. I zavapi Samuel ka Gospodinu, i Gospodin spusti u taj dan gromove i dažd. I sav se narod vrlo poboja Gospodina i Samuela, i reče sav narod Samuelu: Moli se za sluge svoje Gospodinu, da ne umremo. Jer dodasmo k svim grijesima našim zlo, što iskasmo sebi kralja. A Samuel reče: Ne bojte se. Vi ste učinili sve ovo zlo; ali ne odstupajte od Gospodina, pa ne će ni Gospodin ostaviti naroda svojega. A ne daj Bože, da zgriješim Gospodinu, te prestanem moliti se za vas; nego ću vas upućivati na put dobar i prav. Samo se bojte Gospodina i služite mu istinito svim srcem svojim. Ako li pak ostanete u zloći, poginut ćete i vi i vaš kralj".

Samuel, ako je i prestao biti sudac u vremenitim stvarima, ipak je i dalje opominjao narod i samoga kralja na dobro. I narod i kralj imali su ga u tom slušati. Dvije su vlasti: svjetovna i duhovna. Svaka ima svoj posao: jedna se brine za dobro tjelesno, a druga za dobro duhovno. Obje vlasti treba da rade složno za korist naroda. Oni ljudi, koji državnu vlast podjaruju na duhovnu, neprijatelji su državi; jer države, protivne Crkvi, nikad se ne dignu do prave moći i sreće.

84. Lakoumnost Saulova.

(I. Kralj. 13, 1—14, 62.)

„Godina je dana prošlo, otkako je Saul počeo kraljevati; a druge godine kraljevanja nad Israelom izabra sebi Saul tri tisuće od Israela: dvije tisuće bijahu sa Saulom u Mahmasu, a tisuća s Jonatom (sinom Saulovim) u Gabai Benjaminskoj".

„Jonata (sa svojom četom) pobi stražu Filistejsku, koja bijaše u Gabai. Nato se diže Israel na Filisteje i sroči se narod za Saulom u Galgali. A Filisteji se skupiše i utaboriše u Mahmasu. Kad se vidješe Israelci u nevolji, sakriše se u

pećine i u jame; drugi Hebreji prijegjoše preko Jordana u zemlju Galaadsku, a narod, koji igjaše za Saulom, bijaše u strahu. Saul je čekao sedam dana do roka Samuelova, a kad Samuel ne dogje, a narod se stade razlaziti, reče Saul: Dodajte mi žrtvu paljenicu i žrtve zahvalne. I Saul prinese žrtvu paljenicu. A kad je prinesao žrtvu paljenicu, eno Samuela, gdje ide. Saul mu izagje ususret, da ga pozdravi. A Samuel mu reče: Šta si učinio? Saul odgovori: Kad sam vidio, da se narod razlazi od mene, a ti ne dolaziš do roka, a Filisteji se skupili u Mahmasu, rekoh: Sad će Filisteji udariti na me, a ja ne umilostivih Gospodina. Tako sam bio prisiljen da prinesem žrtvu. A Samuel reče Saulu: Ludo si radio, što nijesi držao zapovijesti Gospodina Boga svojega. Da to nijesi učinio, Gospodin bi sad utvrdio kraljevstvo tvoje do vijeka; a sada kraljevstvo tvoje ne će se više podići. Gospodin je potražio sebi čovjeka po srcu svojemu, da bude vogj nad narodom njegovim. Potom se diže Samuel i otide u Gabau (gdje je bio Jonata). Onda i drugi narod sa Saulom pogje k onima, koji ih čekahu u Gabai. Saul izbroji narod, koji se još nagje uz njega, i bilo ih je 600 ljudi".

„Filisteji stajahu u Mahmasu". Nijesu se usudili u otvoren boj s Israelcima, nego su poslali tri čete, da plijene po okolini. Israelci im se nijesu mogli opirati, jer nijesu imali pravoga oružja, budući da su Filisteji odveli sa sobom sve kovače Israelske. Kad nije bilo drugoga oružja, Israelci su od lemeša, motika, vila i sjekira pravili sulice. Jonati dosadi to čekanje, jer bijaše željan da se ogleda s neprijateljem u boju. „Jedan dan reče Jonata svojemu momku štitonoši: Hodi idemo prijeko k straži Filistejskoj. A ocu svojemu ne kaza o tom ništa. Ni narod nije znao, kamo je otišao Jonatan. A do mjesta, kamo je htio Jonata prijeći, vodile su strme pećine. Jonata reče štitonoši: Hajde idimo prijeko k tima neobrezanima, možda će nam što učiniti Gospodin, jer Gospodinu nije teško izbaviti s množinom i s malinom. Štitonoša mu reče: Učini što hoćeš, ja ću ići s tobom kuda god želiš. A Jonata reče: Kad im se pokažemo, a oni nam reku ovako: Čekajte, dokle dogjemo k vama, ostat ćemo na svojem mjestu; ako nam pak reku: Hodite k nama, tada ćemo ići k njima, jer ih je Gospodin predao u ruke naše". To će biti znak, da ih je strah. „Kad se obojica pokazaše straži, rekoše Filisteji: Gle, izlaze Hebreji iz rupa, u koje su se sakrili. I rekoše Jonati: Hodite k nama, da vam pokažemo nešto. A

Jonata reče štitonoši: Idi za mnom, jer ih je predao Gospodin u ruke Israelu. Jonata i štitonoša uzveru se rukama i nogama k straži". Straža nije mogla dokučiti, da bi se ta dvojica sama mogla usuditi da navale na njih, nego mišljahu, da se iza njih nalazi velika četa Israelaca. Zato počnu bježati; a Jonata za njima. „Tako jedni padahu pred Jonatom, a druge ubijaše štitonoša. I u prvi mah pogubi Jonata i štitonoša njegov do dvadeset ljudi na prostoru od pol rali. I nastade strah u taboru i na polju megju onima, koji izagjoše da plijene. Zemlja se potrese; dogodi se kao čudo od Boga. Stražari Saulovi opaziše, da se mnoštvo uzbunilo i ustrčalo amo i tamo. A Saul reče narodu: Gledajte, tko je otišao od nas. I nagjoše, da nema Jonatana i njegova štitonoše". Saul htjede pitati volju Gospodnju preko svećenika Ahije; ali kad je nastajala sve veća vika u taboru Filistejskom, reče svećeniku: „Ostavi!" „Saul i sav narod dogjoše na bojno mjesto, i gle, bijahu povadili mačeve jedan na drugoga. A i Hebreji, koji bijahu u taboru Filistejskom, pridružiše se svojima. Pa i oni, koji se bijahu sakrili u gori Efraimskoj, udariše na Filisteje. I Gospodin izbavi Israela u onaj dan".

Saul je htio da goni neprijatelje, dok su još u strahu. Zato ne da svojoj vojsci da počine i da jede. „Saul zakle narod govoreći: Proklet da je čovjek, koji okusi jela do večera, dok se ne osvetim neprijateljima mojim. Narod dogje u šumu, u kojoj se vidjelo meda, ali nitko ne prinese ruke k ustima, jer se bojaše narod zakletve. Ali Jonata nije čuo, kad je otac zaklinjao narod, i pruži štap, koji mu bijaše u ruci, i dotače se vrškom meda u satu i okrenu ruku k ustima i zasvijetliše mu se oči (okrijepio se). A jedan iz naroda reče mu: Otac je tvoj zakletvom vezao narod govoreći: Proklet da je čovjek, koji danas jede. A Jonata reče: Moj je otac smeo zemlju; vidjeli ste sami, kako mi se zasvijetliše oči, što sam okusio malo meda: koliko većma, da je narod jeo od plijena neprijatelja svojih, što ga je našao! Ne bi li bio još veći pokolj megju Filistejima?"

Kad se narod na večer najeo, htjede Saul da one noći još jednom navali na Filisteje, te ih pobije do kraja. Ali kad zapita Gospodina, bi li gonio Filisteje? ne dobi odgovora. Po tome je sudio, da je netko sagriješio. „I reče Saul: Skupite sve poglavice narodne i gledajte, na kome je danas grijeh. Tako da je živ Gospodin, izbavitelj Israelov, ako je to učinio sin moj Jo-

nata, umrijet će, poricanja nema. Idite vi na jednu stranu, reče narodu, a ja i Jonata idemo na drugu stranu. I reče Saul Gospodinu: Pokaži, na kome je krivica. I nagje se Jonata i Saul. I reče Saul: Bacite ždrijeb izmegju mene i Jonate. I nagje se Jonata. I reče Saul Jonati: Kaži, što si učinio. A Jonata iskaže i reče: Malo okusih meda, i zato da umrem? A Saul reče: Zaista ćeš umrijeti, Jonata. A narod reče Saulu: Zar Jonata da umre, koji je načinio ovo spasenje veliko u Israelu? To nije pravo; ni vlas mu ne smije pasti s glave, jer je danas radio s Božjom pomoću. I tako izbavi narod Jonatu. A Saul presta progoniti Filisteje". Vidio je, da je grijeh više na njemu, nego li na sinu njegovu, kad je dao taku nerazboritu zapovijed.

Ali je i Jonata pogriješio, što je pred narodom onako govorio o zapovijedi očevoj. Tako griješe oni, koji samo ispituju i rasugjuju (kritizuju) zapovijedi svojih poglavara, mjesto da ih vrše.

„Saul, utvrdivši kraljevstvo nad Israelom, vojevaše na neprijatelje unaokolo: Moapce, Amonce i Idumeje; i kamogod se obraćao, nadvlagjivaše. Vojvoda nad vojskom njegovom bijaše Abner, sin strica Saulova; ali i drugdje gdje bi god vidio Saul čovjeka hrabra i sposobna za boj, uzimaše ga k sebi".

85. Gospodin odbacuje Saula i izabira Davida.

(I. Kralj. 15, 1—16, 23.)

Svojim pobjedama poče se Saul oholiti. Ta ga je oholost vodila od jedne neposlušnosti do druge, dok ga Gospodin ne odbaci.

„Samuel reče Saulu: Mene je Gospodin poslao, da te pomažem za kralja nad narodom njegovim; zato čuj sada riječ Gospodnju. Ovako veli Gospodin nad vojskama: Opomenuh se, što je učinio Amalek Israelu, kako mu se opr'o na putu, kad je išao iz Misira (str. 134). Sada dakle idi i pobij Amaleka i zatri sve njegovo. Ne štedi ga, i ne poželi ništa od njegovih stvari". Amalečani su i poslije napadali na Israelce, pa je trebalo poniziti njihovu silu.

„Saul pobi Amaleka i uhvati kralja Amalečkoga Agaga živa, a sav narod istrijebi oštrim mačem. Ali Saul i narod poštedje Agaga i najbolje ovce i volove i što je bilo ljepše; a zatrše ono što je bilo rgjavo i bez cijene. Zato dogje riječ Gospodnja k Samuelu govoreći: Kajem se, što sam postavio Saula za kralja, jer je ostavio mene i nije izvršio mojih riječi. I ožalosti se Samuel, i vapi cijelu noć ka Gospodinu. I ustavši rano Samuel pogje k Saulu u Galgalu; a Saul prinošaše žrtvu paljenicu Gospodinu od prvina plijena, koji bijaše donio od Amalečana. I kad dogje Samuel k Saulu, reče mu Saul: Blagosloven da si Gospodinu; izvršio sam riječ Gospodnju. A Samuel reče: A kakva je to bleka ovaca u ušima mojim? i rika volova, koju čujem? A Saul reče: Narod poštedje bolje ovce i volove, da se prinesu Gospodinu, a drugo pobismo. Tada reče Samuel Saulu: Daj da ti kažem, što mi je rekao Gospodin noćas. A Saul reče: Govori. A Samuel reče: Nijesi li onda, dok si bio pred očima svojim malen (ponizan), postao glava nad plemenima Israelovim? Zašto sad nijesi poslušao glasa Gospodnjega, nego si se naklopio na plijen i učinio zlo pred Gospodinom? A Saul odvrati Samuelu: Ta poslušao sam glas Gospodnji i pobio sam Amaleka. Ali narod je doveo ovce i volove, da ih žrtvuje Gospodinu. Ali Samuel reče: Zar hoće Gospodin paljenice i žrtve, a ne većma da se sluša glas njegov? Jer je poslušnost bolja od žrtve, i slušati bolje je nego žrtvovati pretilinu ovnujsku; jer je neposlušnost kao grijeh vračanja, i nepokornost kao opačina idolopoklonstva. (Tko je poslušan, žrtvuje svoju volju Bogu; a tko sluša samo svoje srce, taj se klanja samomu sebi). Zato dakle što si odbacio riječ Gospodnju i Gospodin je odbacio tebe, da ne budeš više kralj".

Saul se uplaši od riječi Samuelovih i sad priznaje svoju krivicu. „Saul reče Samuelu: Sagriješio sam, što sam prestupio riječ Gospodnju, bojeći se naroda. Ali sad odnesi grijeh moj i vrati se sa mnom, da se poklonim Gospodinu. A Samuel reče Saulu: Ne ću se vratiti s tobom. I okrenu se da ide. A Saul prihvati kraj plašta njegova, te se odadrije. A Samuel mu reče: Danas je Gospodin odadr'o od tebe kraljevstvo Israelovo i predao ga bližnjemu tvojemu, koji je bolji od tebe. A Saul mu reče: Sagriješih; ali mi sad učini čast pred starješinama i vrati se sa mnom, da se poklonim Gospodinu Bogu tvojemu. I tako se Samuel vrati i pogje za Saulom".

„Potom reče Samuel: Dovedite k meni Agaga, kralja Amalečkoga. I dovedoše Agaga k njemu, koji se tresao od straha. I reče Agag: Tako li dijeli gorka smrt? A Samuel mu reče: Kako je tvoj mač učinio, te su žene ostale bez djece, tako će ostati bez djece mati tvoja. I posiječe ga Samuel pred Gospodinom. Potom se Samuel vrati u Ramu, a Saul otide kući svojoj

u Galgalu. I Samuel više ne vidje Saula do svoje smrti, nego plakaše za njim".

„A Gospodin reče Samuelu: Kako dugo ćeš žaliti za Saulom? Napuni rog svoj ulja i hodi da te pošljem k Isaiju Betlehemcu; jer izmegju sinova njegovih odredih sebi kralja. A Samuel reče: Kako da idem? jer će čuti Saul, pa će me ubiti. A Gospodin reče: Uzmi sa sobom tele i reci: Došao sam da prinesem žrtvu Gospodinu. I pozovi Isaja na žrtvu, a ja ću ti dalje kazati, što ćeš činiti i koga ćeš pomazati. Samuel učini kako mu je Gospodin rekao i dogje u Betlehem". Nenadani dolazak Samuelov smete Betlehemce, jer su mislili, da ih je došao ukoriti radi kakvog zla djela. „Starješine se začudiše i dogjoše mu u susret, te mu rekoše: Je li miran dolazak tvoj?" A on reče: Miran je; došao sam da žrtvujem Gospodinu. Osvetite se i idite sa mnom na žrtvu".

Lagati nije nikad dopušteno. Ali da se čovjek ukloni kakomu zlu, može istinu tajati, t. j. ne treba kazivati što ga tko pita, ili može tako govoriti, da drugi to i drukčije može razumjeti. Jedan je način i sam Bog kazao Samuelu. Samuel je s dva uzroka došao u Betlehem; jedan je uzrok kazao (da je došao žrtvovati), a drugi je uzrok sakrio (da je došao pomazati kralja). Dopušteno je dakle katkad sakriti svoju misao (restrictio mentalis).

„Samuel pozove Isaja i sinove njegove na žrtvu. I kad dogjoše, vidjevši Elijaba reče: Jamačno je pred Gospodinom pomazanik njegov. A Gospodin reče Samuelu: Ne gledaj na lice njegovo i na visinu rasta njegova; jer ja ne sudim po onom na što čovjek gleda; jer čovjek gleda na ono, što je na očima, a Gospodin gleda na srce". To se moglo vidjeti kod Saula, da se čovjek ne smije suditi po tijelu. I dozva Isaj Aminadaba i dovede ga pred Samuela. A on reče: Ni toga nije izabrao Gospodin. Tako Isaj dovede pred Samuela sedam svojih sinova, a Samuel reče Isaju: Nije Gospodin izabrao tijeh. I reče Samuel Isaju: Jesu li to svi sinovi? A on odgovori: Još je ostao najmlagji; taj pase ovce. A Samuel reče Isaju: Pošlji po njega i dovedi ga, jer prije ne ćemo sjedati za stol, dokle on ne dogje. I posla po njega te ga dovede. A on bijaše rumenkast, lijepa stasa i obraza. A Gospodin reče: Ustani, pomaži ga, to je. Tada Samuel uzme rog s uljem, i pomaže ga pred braćom njegovom". Oni nijesu znali, čemu je to pomazanje, jer su se i proroci pomazivali; a Samuel nije kazao, za što ga pomazuju.

„U onaj dan dogje Duh Gospodnji na Davida i ostane na njemu od toga dana. Potom Samuel ustane i otide u Ramu."

„Saula pak ostavi Duh Gospodnji i uznemirivaše ga zao duh od Gospodina." To bijaše grižnja savjesti, od koje bi Saul postao turoban, očajan i bijesan. „Onda rekoše sluge Saulu: Neka zapovjedi gospodar naš slugama svojim, da potraže čovjeka, koji zna uz tamburu (harfu) pjevati, da ti udara u tamburu i da ti bude lakše. Saul im reče: nagjite mi nekoga, i dovedite ga k meni. A jedan izmegju sluga njegovih odgovori i reče: Ja vidjeh u Isaja Betlehema sina, koji zna pjevati, a junačan je i hrabar, pametan i lijep čovjek, i Gospodin je s njime. Saul pošlje poslanike k Isaju i poruči mu: Pošlji k meni Davida sina svojega, koji je kod ovaca. Tada Isaj natovari na magarca mnogo hljeba, vina i jedno jare i posla ih Saulu po Davidu sinu svojemu." Time je pokazao svoje štovanje kralju. „David dogje k Saulu i stade pred njim; a on ga zavolio vrlo i učini ga svojim štitonošom. Saul poruči Isaju: Neka ostane David kod mene. I kad bi zao duh napao Saula, David uzevši tamburu udarao bi rukom svojom te bi Saulu lakše bilo."

86. Borba Davidova s Golijatom.

(I. Kralj. 17, 1—58).

„Filisteji opet skupiše vojsku svoju da vojuju; a Saul i Israelci dogjoše takogjer i uvrstaše se u boj prama Filistejcima. Filisteji stajahu na brdu odonuda, a Israelci stajahu na brdu odovuda; a megju njima bijaše dolina."

„I izide iz okola Filistejskoga čovjek neki po imenu Golijat iz Geta, visok šest lakata i pedalj (blizu 3 metra). Mjedena kaciga bijaše mu na glavi i oklop ljuskav oko njega, težak pet tisuća sikala (oko 75 Kg). I nogavice (škornje) mjedene imaše na nogama, a štit mjedeni pokrivaše mu ramena. Kopljača od koplja njegova bijaše kao vratilo tkalačko, a gvožgje u koplja njegova imaše šest stotina sikala (9 Kg). I stitonoša njegov igjaše pred njim. On stane vikati prema redovima Israelskim i govoraše im: Šta ste izašli pripravni na boj? Nijesam li ja Filistejin, a vi sluge Saulove? Izaberite izmegju sebe čovjeka pa neka izagje na osobni boj (megdan). Ako se uzmogne biti sa mnom, te me pogubi, mi ćemo vama biti sluge; ako pak ja nadvladam, vi ćete biti sluge i služit ćete nama." U staro doba bijaše običaj, da bi se mjesto cijele vojske pobila dvojica, jedan

od svake vojske; pa tko bi nadvladao, njegova bi vojska pobijedila. Tako je mislio i Filistejin, da će nadjačati Israelca. „I govoraše Filistejin: Ja osramotih danas vojsku Israelsku: dajte mi čovjeka, da se bije sa mnom. A kad čuje Saul i sav Israel te riječi Filistejinove, zapanje se i uplaše se veoma. Tako izlažaše Filistejin jutrom i večerom, i stajaše četrdeset (četiri?) dana."

„Isaj otac Davidov bijaše star. Pa kad tri najstarija sina njegova otidoše sa Saulom u boj, David se vrati od Saula, da pase stado oca svojega u Betlehemu. Jednom reče Isaj Davidu: Uzmi za braću svoju efu prženoga žita i ovih deset hljebova, i odnesi brže u tabor braći svojoj; i ovih deset spravljenih siraca odnesi tisućniku. I vidi braću svoju, kako su, i gledaj da saznaš, gdje su uvrstani. I tako David ustane rano i ostavi ovce na čuvaru, i otide s tovarom, kako mu bješe zapovjedio Isaj. I dogje na mjesto, gdje bijaše vojska, koja izlažaše na boj i podizaše bojnu viku. Tada ostavi David svoj tovar kod čuvara koji čuvaše prtljag, i otrča na bojno mjesto i pitaše svoju braću sve kako im je.

Dokle još on s njima govoraše, gle, izide onaj Golijat i kad je govorio one riječi, slušaše to David. A svi Israelci, kad vidješe toga čovjeka, pobjegoše od njega, bojeći ga se vrlo. I netko od Israelaca reče: Vidjeste li ovoga čovjeka, što izide? Jer izide, da sramoti Israela. A tko bi ga pogubio, kralj bi mu dao silno blago i kćer svoju dao bi mu, i oprostio bi dom oca njegova da ne plaća danka u Israelu. A David reče ljudima koji stajahu oko njega: Šta će se dati čovjeku, koji pogubi Filistejina ovoga i skine sramotu s Israela? Jer tko je ovaj Filistejin neobrezani, da sramoti vojsku Boga živoga? A narod mu kazivaše iste riječi govoreći: To će se dati, koji ga pogubi. Kad to čuje Eliab, stariji brat njegov, što se razgovara s drugima, razljuti se na Davida i reče: Šta si došao? i zašto si ostavio ono malo ovaca u pustinji? Poznam ja oholost tvoju i zloću tvojega srca; došao si, da vidiš boj. A David reče: Šta sam učinio? Zar to nije razgovor? I okrenu se od njega k drugomu i zapita kao prije; a narod mu odgovori isto tako. I razglasi se što govoraše David, i javiše to Saulu. A kad ga dovedoše k njemu, reče mu: Neka se ne prepada ničije srce od onoga (Filistejina); ja sluga tvoj, idem da se bijem s Filistejinom. A Saul reče Davidu: Ne možeš odoljeti tomu Filistejinu; niti se

s njim biti, jer ti si dijete, a on je vojnik od mladosti svoje. A David reče Saulu: Sluga je tvoj pasao stado oca svojega, i kad dogje lav ili medjed i odnese ovna iz stada, ja sam potrčao za njim i ubio sam ga i oteo sam mu iz čeljusti. I kad bi skočio na mene, uhvatih ga za grlo, zaguših ga i ubih. Pa kad lava i medjeda pogubih ja sluga tvoj; bit će dakle i taj Filistejin neobrezani kao jedan od njih. Sad idem da skinem sramotu s naroda; jer tko je taj Filistejin neobrezani, koji se usudio psovati vojsku Boga živoga? Još reče David: Gospodin, koji me je izbavio od lava i od medjeda, oslobodit će me i iz ruku ovoga Filistejina. Tada reče Saul Davidu: Idi, i Gospodin neka bude s tobom."

„Onda Saul obuče Davida u svoje odijelo, i metnu mu mjedenu kacigu na glavu i obuče ga u oklop. Tada David pripaše mač njegov preko odijela svojega i pokuša, hoće li moći naoružan stupati, jer nije bio navikao. I reče David Saulu: Ne mogu ovako hodati, jer nijesam navikao. I skine to, pa uze štap svoj (kaki imadu i sad pastiri na istoku, a tako je omašan i čvrsto okovan čavlima, da može služiti za obranu), koji imadijaše uvijek u ruci, i izabere si pet glatkih kamena iz potoka i metne ih u torbu pastirsku, koju imaše sa sobom i uze u ruke praću (kojom je David dobro gagjao, i pogje prema Filistejinu. A i Filistejin pogje bliže k Davidu, a štitonoša njegov igjaše pred njim. Kad Filistejin ugleda Davida, podsmjehnu mu se; jer bijaše mlad, rumenkast i lijep u obrazu. I reče Filistejin Davidu: Zar sam ja pseto, da ideš na me sa štapom? I prokune Filistejin Davida svojim bogovima i reče Davidu: Dogji k meni, da dam meso tvoje pticama nebeskim i zvijerima zemaljskim. A David reče Filistejinu: Ti ideš na mene s mačem i s kopljem i sa štitom, a ja idem na te u ime Gospodina Boga nad vojskama, Boga vojske Israelove, koju si ružio. Danas će te dati Gospodin meni u ruke i ubit ću te i skinut ću ti glavu, i dat ću danas mrtva tjelesa vojske Filistejske pticama nebeskim i zvijerima zemaljskim; neka zna sva zemlja, da je Bog u Israelu. I neka znade sav zbor ovaj, da Gospodin ne spasava ni mačem ni kopljem; jer je njegov rat, zato će vas dati nama u ruke. A kad se Filistejin podiže i pogje bliže k Davidu, onda se i David požuri i potrča u boj prema Filistejinu. I turi ruku svoju u torbu i izvadi jedan kamen i metne ga u praću, pa razmahne i pogodi Filistejina u čelo; i zabode mu se kamen u čelo i pade ničice na zemlju. Tako nadjača David Filisteiina

praćom i kamenom i udari Filistejina i ubi ga. A kad ne imaše David mača pri ruci, potrča i stane na Filistejina, i zgrabi mač njegov i izvadi ga iz korica, i pogubi ga i odsiječe mu glavu.

David svlada Golijata.

Kad vidješe Filisteji, da je umro najveći junak njihov, pobjegoše. A Israelci i Judejci ustadoše vičući i potrčaše za Filistejima, dok ne dogjoše u ravnicu i do vrata Akaronskih. I vrativši se sinovi Israelovi, pošto goniše Filisteje, oplijeniše tabor njihov."

„David uze glavu Filistejinovu i odnese je u Jerusalem, (da njome plaši neko Hananejsko pleme, koje se tamo bilo nastanilo); a oružje njegovo ostavi u svojoj kolibi." Mač Filistejinov odnese u Nobu, gdje je bio šator zavjetni i ostavi ga ondje za spomen pred Gospodinom.

Borba Davidova s Golijatom slika je borbe Isusove sa Sotonom. Kao što je David, ponizan budući i uzdajući se u milost Božju, pobijedio Filistejina; tako je i Hrist ponizivši se do smrti na križu nadvladao nečistoga duha, koji se dotle gradio gospodarom svijeta. U borbi Davidovoj imamo ugled našoj borbi protiv grijeha. Mi sami od sebe ne možemo vjerovati i zapovijedi Božje držati, nego nam treba pomoći ili milosti Božje.

87. Saul zamrzi na Davida.

(I. Kralj. 18, 6—30.)

Kad je David pobijedio Golijata, propita se Saul bolje za rod Davidov, uze ga k sebi i ne da mu, da se vrati kući oca svojega. A duša Jonatanova prionu uz dušu Davidovu i Jonatan ga zapazi kao dušu svoju. I načiniše prijateljstvo David i Jonatan. Jonatan svuče haljinu i dade je Davidu, i drugo svoje odijelo i mač i luk svoj i pojas. Saul postavi Davida nad vojnicima i bijaše mio svemu narodu, navlastito slugama Saulovim."

Ali ta ljubav Saulova k Davidu ne potraja dugo. Saul je počeo doskora zavidjeti slavu Davidu. „Kad se David vraćao pošto je ubio Fiisteja, izlazile su žene iz gradova u susret Saulu pjevajući i igrajući. I pjevahu: Saul pobi tisuću, a David deset tisuća. Na to se Saul veoma razgnjevi i reče: Davidu dadoše deset tisuća a meni tisuću; što mu još treba osim kraljevstva? Od onoga vremena ne mogaše Saul pravim okom gledati Davida. A drugi dan, kad napade zao duh Saula, a David udaraše u harfu, baci se Saul kopljem, koje držaše u ruci, na Davida, da ga pribije uz stijenu; ali David se ukloni."

„Onda se Saul poboja Davida, zato što je Gospodin bio s njime, a od njega je odstupio. Da ga ukloni od sebe, načini Saul Davida tisućnikom i reče mu: Dat ću ti svoju stariju kćer za ženu; samo budi junak i vodi rat Gospodnji. Saul mišljaše: Ne ću ja dizati ruke svoje na nj, neka padne od ruke Filistejske. Ali kad dogje vrijeme, da bi mu morao dati svoju kćer, udade je za drugoga. A mlagja kći Saulova Mihola zavoli Davida. To

bijaše drago Saulu, i reče: Dat ću mu je, da mu bude na propast, i da dogje u ruke Filistejima. Zato reče ljudima: Recite Davidu: Eto, kralj te voli. Budi zet kralju. I rekoše to sluge

Saul hoće da probode Davida.

Davidu. A David im odgovori: Mislite da je malo biti zet kraljev? Ja sam siromah i niska sam roda. (Ne mogu da nagjem miraza za kraljevsku kćer). A kad to sluge javiše Saulu što je rekao David, reče im: Ovako kažite Davidu: Ne treba kralj

darova, nego mu samo pokaži, da si ubio sto Filisteja. Saul je mislio, da će Davida predati u ruke Filisteja. David prihvati to s veseljem, otide sa svojim momcima i ubi dvjesta Filisteja. Onda Saul ne mogaše na ino, nego mu dade svoju kćer Miholu za ženu. Tada se Saul još većma poboja Davida i ostade njegov neprijatelj do smrti."

88. David i Jonatan.

(I. Kralj. 19, 1—20, 43.)

Kad nije uspjelo Saulu, da preda Davida Filistejima, zapovjedi svojemu sinu Jonatanu i slugama, da ubiju Davida. Ali Jonatan kaže to Davidu i reče mu: Otac moj traži da te ubije. Zato se čuvaj danas i krij se; a ja ću govoriti ocu za tebe, i što god vidim, javit ću ti. Jonatan govoraše Saulu lijepo veleći mu: Ne ogrješuj se, kralju, o slugu svojega Davida; jer je život svoj postavio u pogibao ubivši Filistejina. To si ti vidio, i radovao si se. Zašto dakle da se ogriješiš o krv pravu i ubiješ Davida, na kojemu nema krivice? Kad to čuje Saul, umiri se i zakle se: Tako da je živ Gospodin, ne ću ga ubiti. Onda Jonatan dozva natrag Davida i bijaše uz Saula kao i prije."

„Nastade opet rat, i David izagje u boj na Filisteje i pobi ih silno, da su bježali od njega. A zao duh napade Saula, kad sjegjaše u kući i držaše koplje u ruci, a David pjevaše uz tamburu. I baci se Saul kopljem na Davida. No David se izmače Saulu, a koplje udari u zid. David pobježe i izbavi se onu noć (u svojoj kući). Saul posla svoje stražare, da paze na Davida i da ga u jutro ubiju. Saznavši to žena njegova reče mu: Ako se ne spaseš noćas, sjutra ćeš umrijeti. Ona ga spusti preko prozora, te uteče. Mihola stavi u postelju Davidovu kip (lutku) i pokri ga odijelom. Saul posla potragu da uhvati Davida; ali im se odgovori, da je bolestan. Onda Saul posla glasnike, da vide Davida i reče im: Donesite ga k meni s posteljom, da se ubije. A kad dogjoše glasnici, nagjoše kip u postelji. Tada reče Saul Miholi: Zašto zbijaš sa mnom šalu? Čemu si pustila mojega neprijatela, da uteče? A Mihola reče: Rekao mi je: Pusti me; inače te ubijem."

„David pobježe k Samuelu u Ramu i javi mu sve, što mu je učinio Saul. To dojaviše Saulu. I Saul posla stražare, da uhvate Davida. A kad vidješe četu proroka i Samuela megju njima, počeše i oni prorokovati. Saul posla druge poslanike i

treće, ali i oni prorokovahu. Onda se razgnjevi Saul, te sam otide u Ramu; ali i na nj dogje Duh Gospodnji i prorokovaše po putu i pred Samuelom i bijaše izvan sebe cijeli onaj dan i noć."

Bijeg Davidov.

„David se vrati iz Rame i dogje pred Jonatana (u polje kako se bijahu dogovorili) i reče mu: Šta sam učinio i što sam sagriješio ocu tvojemu, da traži dušu moju? A Jonatan mu reče: Ne, ne ćeš umrijeti. Moj otac ne čini ništa, a da meni ne bi prije

kazao; pa kako bi mi samo to zatajao? A on mu reče: Zna tvoj otac, da me ti ljubiš, zato veli: Neka ne zna to Jonatan, da se ne ožalosti. Istina je, da me samo korak dijeli od smrti. A Jonatan mu reče: Reci mi što misliš, da ti učinim. A David reče Jonatanu: Sjutra je mlagj, i ja treba da sjedim uz kralja kod blagovanja. Pusti da se sakrijem u polju do večera trećega dana. Ako kralj spazi, da me nema; i zapita, gdje sam? reci mu, da sam morao brzo otići u Betlehem k rodbinskoj svetkovini. Ako reče kralj: Dobro, — bit ću u miru; ako se pak razgnjevi, znaj da se dopunila njegova zloća. Učini mi to milosrgje, jer si načinio prijateljstvo sa mnom pred Gospodinom; ako pak misliš da ima kaka nepravda na meni, ubij me ti, a k ocu svojemu me ne vodi. A Jonatan mu reče: Bože sačuvaj da to učinim; ako vidim, da se navršila mržnja mojega oca protiv tebe, ne može biti, da ti to ne bih javio. David reče: Tko će mi javiti, ako ti možda tvoj otac odgovori što zlo o meni? Jonatan reče Davidu: Hajde, izagjimo na polje. I kad su izašli (dalje) na polje, reče Jonatan Davidu: Ja ću ti sve javiti. Vidim da je Gospodin s tobom. Zato mi učini milosrgje dok živim; ako pak umrem, nemoj odvratiti milosrgja od mojega doma. Onda Jonatan učini savez s domom Davidovim i poče se zaklinjati Davidu ljubavlju svojom."

Jonatan reče Davidu, neka se nagje prekosjutra u polju kod jednoga kamena. „Ja ću, reče, kraj kamena odapeti tri strijele kao da gadjam u nišan. Onda ću slati dječaka, da mi ih donese natrag. Ako rečem dječaku: Strjelice su za tobom, — dogji k meni, jer ćeš imati mir; ako pak rečem: Strjelice su pred tobom, onda putuj s mirom. O tom što smo govorili, neka bude Gospodin svjedok megju tobom i menom."

„David se sakri u polju. Drugi dan vidje Saul, da je Davidovo mjesto prazno, ali ne reče ništa. No treći dan opazivši da je opet mjesto prazno, zapita Jonatana: Zašto nije došo sin Isajev jučer i danas k objedu? A Jonatan reče Saulu: Molio me je, da ide u Betlehem. Saul se razgnjevi na Jonatana i reče mu: Bestidni sine! misliš li da ne znam, da ljubiš sina Isajeva na sramoju svoju? Dok on živi, tvoje se kraljevstvo ne će utvrditi. Dovedi ga dakle k meni, jer treba da umre. A Jonatan reče: Zašto da umre? Što je učinio? Onda Saul zgrabi sulicu da ga probode. Sad je Jonatan vidio, da je otac njegov čvrsto odlučio smaknuti Davida i ustade gnjevan od stola i ne jede

onaj dan ništa. A u jutro izagje Jonatan rano u polje po dogovoru i baci jednu strjelicu preko dječaka i reče: Odnesi ih u grad. Kad je dječak otišao, ustade David sa svoga mjesta i pogje prema Jonatanu, te mu se tri puta pokloni. Zagrlivši jedan drugoga, plakahu obojica, najvećma pak David. I Jonatan reče Davidu: Idi u miru. David otide svojim putem a Jonatan se vrati u grad."

David i Jonatan prekrasan su primjer prijateljstva. Premda smo dužni ljubiti sve ljude, ipak se dopušta uže prijateljstvo megju ljudima; dapače se tako prijateljstvo hvali mnogo u Sv. Pismu. „Vjeran prijatelj čvrsta je obrana, i tko ga je našao, našao je blago." (Crkv. 6, 14.)

89. Saul progoni Davida.

(I. Kralj. 21, 1—23, 28.)

„David (bježeći) dogje u Nobu k svećeniku Ahimeleku. Ahimelek se začudi, što je došao David, i reče mu: Zašto si ti sam, i nema nikoga s tobom. A David reče: Kralj mi je zapovjedio i rekao mi: Neka nitko ne zna, zašto sam te poslao. Zato sam i sluge poslao na drugo mjesto. A sada, ako imaš što pri ruci, daj mi, ili pet hljebova ili štogod nagješ. A svećenik mu reče: Nemam običnih hljebova, nego samo hljebove svete. Jesu li momci čisti? A David odgovori: Čisti su. Tada mu svećenik dade posvećene hljebove, koji bijahu uzeti ispred Gospodina, da se postave topli hljebovi. Još reče David Ahimeleku: Imaš li tu koplje ili mač? jer ni mača svojega ne uzeh sa sobom, pošto zapovijed kraljeva bijaše hitra. A svećenik mu reče: Ovdje je mač Golijatov zamotan u plaštu iza efoda; ako njega hoćeš uzeti, uzmi, jer drugoga nema. A David reče: Nema mu sličnoga; daj mi ga. A bijaše ondje jedan izmegju sluga Saulovih u onaj dan kod šatora Gospodnjega, po imenu Doeg, Idumejin, starješina nad pastirima Saulovim." On je to sve gledao.

„David ustade i pobježe pred Saulom i dogje k Ahisu, kralju Getskomu (Filistejskomu). A sluge Ahisove, kad opaze Davida, reku: Nije li to David? Nijesu li o njemu pjevali u kolu: Saul pobi tisuću, a David deset tisuća. Tada se David poboja i poče se pretvarati i bacati pjenu. A Ahis reče: Vidite li da je lud? Zašto ga dovedoste k meni? Taj li će ući u moju kuću?"

„Onda David otide odanle i pobježe u pećinu Odolamsku. Kad to čuju braća njegova, dogju k njemu (bojeći se Saula). Oko Davida skupi se ljudi nevoljnih, zaduženih i nezadovoljnih, i on im postade poglavica. Bijaše s njim oko četiri stotine ljudi."

„Odanle pogje David u Moapsku i reče kralju Moapskomu: Molim, neka ostane otac moj i mati moja kod vas, dok saznam što će Bog učiniti sa mnom. I ostadoše ondje, dokle je David bio u gradu (u gorama)."

„A prorok Gad (došavši k Davidu) reče mu: Idi u zemlju Judinu. David pogje i dogje u šumu Haret. Kad je Saul čuo, da se David pojavio sa svojim ljudima, reče svojim slugama: Hoće li vam svima sin Isajev dati njive i vinograde, da ste se svi urotili protiv mene? Nema nikoga, da mi javi što se zbiva, kad se, eto, i sin moj oprijateljio sa sinom Isajevim! A Doeg, koji tamo stajaše, reče: Vidio sam sina Isajeva u Nobi kod Ahimeleka. Svećenik je za nj pitao Gospodina, dao mu je hrane, pa i mač Golijatov predade mu. Kralj zapovjedi, da dovedu k njemu Ahimeleka i sve svećenike, pa reče Ahimeleku: Zašto si se urotio protiv mene sa sinom Isajevim, te si za nj pitao Boga, da ustane na mene? Ahimelek mu reče: Ta tko je izmegju svih sluga tvojih kao David vjeran, i zet kraljev? Jesam li danas počeo pitati za nj Boga? Neka kralj ne sumnja o meni, jer sluga tvoj nije o toj stvari znao ništa. Umrijet ćeš, Ahimeleče, ti i sav dom tvoj. I zapovjedi stražarima: Okrenite se i ubijte svećenike, jer su s Davidom u svezi. Znali su, da je utekao, pa mi nijesu javili. No sluge ne htjedoše podići ruke na svećenike Gospodnje. Onda kralj reče Doegu: Ustani na njih ti! Doeg se okrenu na svećenike i pogubi u onaj dan osamdeset i pet ljudi, obučenih u oplećak laneni. A u Nobi, gradu svećeničkom, pogubi Saul do jednoga sve ljude, žene, djecu i stoku. Samo jedan sin Ahimelekov po imenu Abijatar uteče k Davidu i javi mu, da je Saul pogubio svećenike Gospodnje. A David reče Abijataru: Znao sam onaj dan, kad je ondje bio Doeg Idumejin, da će bez sumnje javiti Saulu. Ja sam kriv za sve duše tvojega oca. Ostani uza me; ako tko traži dušu moju, tražit će i tvoju i sa mnom ćeš se sačuvati." David je uvidio svoju pogrješku, što je slagao pred Ahimelekom. Odatle vidimo, kako laž i na oko malena, znade imati teške posljedice. David gledao je da svoju krivicu popravi. Tako treba

da onaj, koji je drugomu lažju naškodio, popravi učinjeno zlo, koliko može.

„Davidu dopadoše glasovi: Filisteji udaraju na Keilu i haraju gumna. David zapita Gospodina (preko Abijatara): Bih li išao da pobijem Filisteje? A Gospodin mu odgovori: Idi, i izbavit ćeš Keilu. David udari na Filisteje i dogje u Keilu. Tada reče Saul: Predade ga Bog meni u ruke, jer se zatvorio u gradu. I zapovjedi Saul narodu, da dogju pod Keilu i opkoli Davida. Kad je David opazio, da mu Saul o zlu snuje, upita Gospodina: Hoće li Saul navaliti na grad? A Gospodin reče: Hoće. Onda zapita David: Hoće li me gragjani predati njemu u ruke? A Gospodin odgovori: Predat će. Tada David izagje iz grada sa šest stotina svojih ljudi, ne znajući kamo će? Kad Saulu javiše, da je David izišao, pretvarao se Saul, kao da nije imao namjere napasti grad."

„David otide na sigurnija mjesta i boravljaše u pustinji Zifu u šumi. K njemu se stanu skupljati hrabri ljudi od plemena Israelskih. I Jonatan dogje k njemu, te ga utješi, veleći mu: Ne boj se, ne će te naći moj otac. Ti ćeš biti kralj nad Israelom, a ja ću biti drugi do tebe. To zna i moj otac. I opet ponoviše prijateljstvo. Ali Zifeji dogjoše k Saulu i rekoše mu: Ne krije li se David kod nas u šumi? Sad ako hoćeš, dogji; a mi ćemo gledati, da ga predamo kralju u ruke. A Saul im reče: Gospodin da Vas blagoslovi, što me požaliste. Idite i pretražite gdje se krije, a ja ću doći s vama, pa ako je u zemlju propao, naći ću ga. Saul pogje i sa svojim ljudima opkoli planinu, na kojoj bijaše David. David već bijaše izgubio nadu, da će se izbaviti. Ali u to dogje glasnik Saulu i reče: Dogji brzo, jer su Filisteji provalili u zemlju. Saul presta progoniti Davida, i poteče prema Filistejima."

90. Velika duša Davidova.

(I. Kralj. 24, 1.—26, 25.)

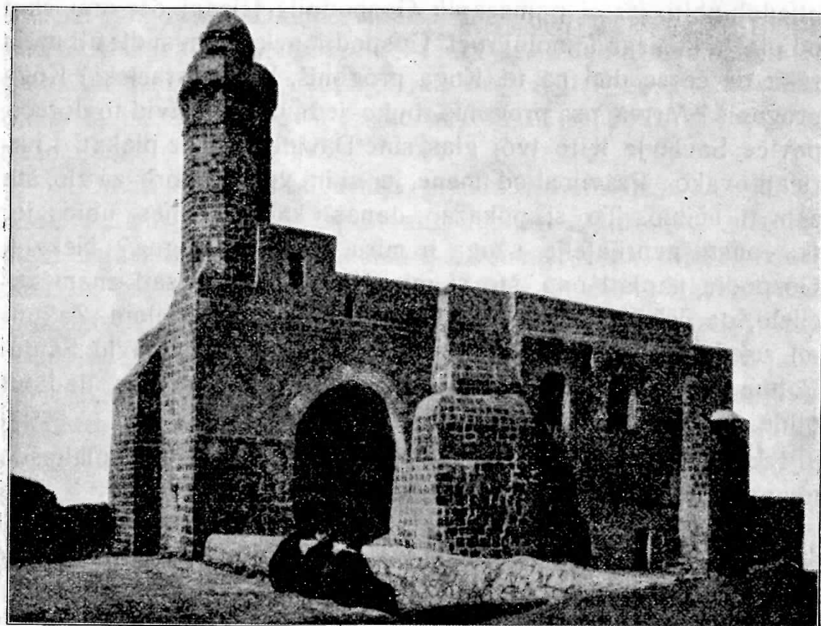
Videći David, da nije siguran u onoj okolici, otide u Engadske planine, na zapadnoj strani mrtvoga mora, u kojemu bijaše mnogo špilja. „Kad se Saul vratio iz boja, javiše mu: David se nalazi u pustinji Engadskoj. Saul pogje s tri tisuće izabranih ljudi, da ga traži po najvišim vrhuncima. Saul ugje u jednu špilju, da obavi potrebu. U toj špilji bio se sakrio David sa svojom družinom. I rekoše mu ljudi: Evo dana, kad ti je predao Gospodin neprijatelja tvojega. David se tiho prikuči Saulu i polako odreže mu skut od plašta njegova (koji je Saul odbacio sa sebe). Ali mu odmah zadrhta srce što je odrezao skut od plašta Saulova, te reče svojim ljudima: Bio mi Gospodin milostiv, ne ću podići ruke na pomazanika Gospodnjega. I uzdrži govorom svoje ljude, da nijesu ustali na Saula. Kad je Saul izišao iz špilje, izigje za njim i David i poviče: Kralju, gospodaru! Saul se okrene, a David mu se pokloni do zemlje i reče: Zašto slušaš ljude, koji govore, da ja tražim zlo na te? Evo, danas možeš vidjeti, da te Gospodin predao meni u ruke, ali te ne htjedoh ubiti, jer si pomazanik Gospodnji: Gledaj, oče moj, skut od plašta svojega u mojoj ruci. Gospodin neka nam sudi; ali moja ruka ne će se dići na te. Koga progoniš, kralju Israelski? Koga progoniš? Mrtva psa progoniš, buhu jednu. Kad David to doreče, poviče Saul: Je li to tvoj glas, sine Davide? I poče plakati i naricati ovako: Praviji si od mene, jer si mi vratio dobro za zlo, što sam ti učinio. To si pokazao danas, kad me nijesi ubio; jer tko pusti neprijatelja svoga u miru, kad ga stigne? Neka ti Gospodin naplati ono, što si mi učinio danas. A sad znam zacijelo, da ćeš zavladati i imati kraljevstvo nad Israelom. Zakuni mi se, da ne ćeš zatrti roda mojega. I zakle se David Saulu. Potom se Saul vrati kući svojoj, a David sa svojim ljudima otide na sigurnija mjesta."

„U to umrije Samuel, i skupi se sav Israel, te ga oplakaše i ukopaše u Rami."

„David otide u pustinju Faransku. Bijaše tamo neki bogat čovjek, po imenu Nabal, koji je imao svoje imanje u Karmelu (gradu blizu Hebrona). Kad je David čuo, da Nabal striže ovce (a bijaše kod toga posla običaj načiniti veliku gozbu), posla deset momaka k njemu i reče im: Idite u Karmel k Nabalu i pozdravite ga u moje ime i recite: Čuo sam, da tvoji pastiri, koji bijahu s nama u pustinji, strigu ovce. Nikad im nijesmo dodijali, niti im je što ponestalo od stada. Pitaj ih, pa će ti kazati. A sada daj da nagjemo milost u tebe, jer dogjosmo u dobar dan. Štogod ti se nagje pri ruci, daj slugama svojim i sinu svojemu Davidu. Kad dogjoše momci Davidovi, rekoše Nabalu sve riječi ove u ime Davidovo, i ušutješe. A Nabal odgovori momcima Davidovim: Tko je David? Tko je sin Isajev? Danas imade mnogo slugu, koji pobjegoše od svojih gospodara. Uzet ću dakle hljeb i vodu i meso što sam ugotovio strigačima.

svojim, pa ću ih dati ljudima, za koje ne znam otkuda su? Tada se vratiše sluge Davidove i javiše mu sve riječi, što ih bijaše rekao. Tada reče David svojim momcima: Neka svaki pripaše mač svoj. I David pripaše mač svoj i pogje za njim oko četiri stotine ljudi, a dvije stotine ostadoše kod prtljaga."

„Jedan pak od slugu Nabalovih javi to ženi njegovoj Abigaili govoreći: Eto, David je poslao poslanike, da pozdrave našega gospodara, a on ih je otjerao. A ti ljudi bili su nam kao zid i danju i noću u sve vrijeme, dok smo kraj njih pasli

Grob Samuelov.

ovce. Zato pazi što ćeš učiniti, jer se sprema zlo na tvojega muža i tvoju kuću. A on je zao čovjek, da nitko ne može s njime govoriti. Abigaila brže uze hljeba, vina, mesa i pogaču, metne ih na magarce, i reče slugama: Idite preda mnom. A mužu svojem ne reče ništa."

Sretnuvši Davida na putu, pokloni se ničice pred njim i lijepim riječima umoli ga, da oprosti ovu ludost Nabalovu i da primi darove od nje. A David reče Abigaili: Blagosloven Gospodin Bog Israelov, koji te je danas poslao u susret meni i blagoslovena ti, koja si me danas zadržala, da nijesam prolio krvi i osvetio se svojom rukom. Da nijesi došla pred mene, ne bi ostalo do jutra ništa živa u kući Nabalovoj. David uze od nje darove i reče joj: Idi s mirom. Kad se Abigaila vratila kući, nagje Nabala kod sjajne gozbe vesela i pijana; zato mu ne kaza ništa do jutra. U jutro, kad se Nabal otrijeznio, pripovjedi mu sve. A u Nabalu zamrije srce, i postane kao kamen. A kad prodje do deset dana, umrije Nabal. Kad to ču David, reče: Blagosloven Gospodin Bog, koji je sam sudio Nabalu radi moje uvrede, a mene je oslobodio od zla. David potom govori Abigaili, te je uzme za ženu; jer je Saul Miholu preudao za drugoga čovjeka."

David dogje opet u pustinju Zifsku. A Zifeji otidu k Saulu i rekoše: David se krije na brdu prema pustinji. Saul pogje s tri tisuće izabranih ljudi, da potraži Davida i dogje na brda prema pustinji, a David stanovaše u pustinji. Kad je David vidio, da je došao Saul za njim u pustinju, prikrade se noću na mjesto gdje bijaše Saul, i opazivši, da Saul spava pod šatorom a oko njega spavaju njegovi ljudi, dogje s Abisajem, svojim nećakom, k šatoru Saulovu. Saul spavaše a više glave mu bijaše zabodeno koplje. Onda reče Abisaj Davidu: Danas ti je Gospodin stavio u ruke neprijatelja tvojega. Probosti ću ga kopljem jedanput i sastaviti sa zemljom, i drugi put ne će trebati. A David reče Abisaju: Nemoj ga ubiti; jer tko će dići ruku na pomazanika Gospodnjega i ostati prav? David uze samo koplje i čašu za vodu koja bješe uz glavu njegovu i otidoše. Kad se David uspeo daleko navrh brda, poče vikati i dozivati Abnera, vojvodu Saulova, što se ne odziva? Abner se probudi i poviče: Tko to viče i uznemiruje kralja? A David reče Abneru: Nijesi li ti čovjek, te mu nema ravna u Israelu? Zar tako čuvaš gospodara svojega kralja? Gledaj, gdje je koplje kraljevo i čaša? Kad Saul prepozna glas Davidov reče: Je li to tvoj glas, sine moj Davide? A David reče: Da, moj je glas, kralju gospodaru. Zašto me progoniš? Ako te Gospodin potiče na me, slava da mu je! ako pak ljudi, doći će na njih prokletstvo, jer me izbaciše iz naroda mojega, i hoće da služim tugjincu. Nemoj proljevati krvi moje. Nije vrijedno, da je kralj Israelski izišao da traži buhu jednu, i kako gone jarebicu po planini. A Saul reče: Sagriješio sam; vrati se sine Davide, ne ću ti zla učiniti, jer si cijenio danas moj život.

Vidim sad da sam ludo radio; a prije nijesam znao. No David (ne povjerova lukavim riječima Saulovim nego) reče: Neka jedan dogje ovamo po koplje kraljevo; a Gospodin neka svakomu dade po pravdi i vjeri njegovoj. On neka me izbavi iz svake tjeskobe." David onda okrene svojim putem, a Saul se vrati na svoje mjesto."

Dva puta je David nadvladao sama sebe, što nije htio da ubije svoga neprijatelja. To je bila veća i slavnija pobjeda, nego ona nad Golijatom. Tako se David držao onoga, na što opominje sv. Pavao kršćane: „Ne daj se nadvladati zlu, nego zlo nadvladaj dobrim." (Rim. 12, 21.)

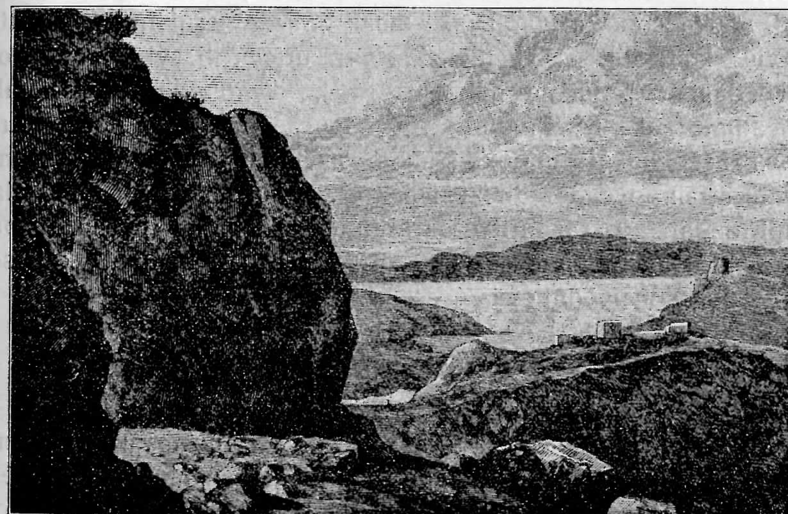
91. Saul doziva mrtva Samuela.

(I. Kralj. 27, 1—28, 25.)

„David je mislio: jedan ću dan pasti u ruke Saulove. Nije li bolje, da pobjegnem u zemlju Filistejsku? pa će Saul izgubiti nadu (da me uhvati) i prestat će me progoniti u krajevima Israelskim. David ode sa šest sto svojih drugova Filistejskom kralju Ahisu. Kad je to čuo Saul, nije ga išao više tražiti." Uz Ahisa nije bio David siguran za svoj život, zato ga zamoli da mu odredi drugi grad za stanovanje. „Ahis mu dade grad Sikeleg. Četiri mjeseca življaše David megju Filistejima i odanle provaljivaše megju Amalečane i druga plemena na jugu, i s bogatim se plijenom vraćaše k Ahisu. A kad ga Ahis pitao: na koga si danas navalio? odgovorio bi mu David: Na zemlju Judejsku prema jugu. Ahis vjerova Davidu i reče: Mnogo je zla učinio svojemu narodu Israelskomu; zato će mi biti sluga do vijeka."

Zaveden ovim lažnim pobjedama, skupi Ahis vojsku da navali na Israelce. Bojeći se, da ne bi David okrenuo protiv njega, pridrži ga uza se. Kad je Saul saznao, da se Filisteji spremaju na rat, skupi i on vojsku i dogje na gore Gelboinske protiv Filisteja. Po običaju htjede da prije bitke pita savjet u Gospodina; ali ne dobi odgovora. „Onda Saul reče slugama: Tražite mi ženu, u kojoj je duh vračarski, da idem pitati nju." Vračara nije bilo u zemlji Israelskoj, jer je Saul sve vračare i gataoce dao istrijebiti. „Sluge mu rekoše: Ima žena vračarica u Endoru. Saul se preobuče u tugje haljine, i otide s dvojicom ljudi k ženi i dogje k njoj noću, te joj reče: Vračaj mi i dozovi mi koga ti kažem. A žena mu reče: Zar ne znaš što je učinio Saul i kako je istrijebio vrače i gataoce sa zemlje? Zašto

praviš zasjedu meni, da me ubiju? A Saul joj se zakle: Tako živ bio Gospodin, ne će ti se ništa dogoditi. A žena mu reče: Koga da ti dozovem? A on joj reče: Dozovi mi Samuela." Žena je mislila, da će prevariti Saula čim god; ali Samuel se doista ukaza. „Kad ga žena opazi, poviče uplašena: Zašto si me prevario? Ta ti si Saul. A kralj joj reče: Ne boj se! Šta si vidjela? A žena reče: Vidjeh bogove (duhove) kako izlaze iz zemlje. A Saul joj reče: Kaki mu je lik? A žena će mu: Izagje čovjek star, ogrnut plaštem. Tada razumje Saul, da je to Samuel i pade ničice na zemlju te se pokloni. A Samuel reče Saulu:

Ulaz u špilju kod Endora.

Zašto me uznemiruješ, da moram ustati? A Saul mu reče: U velikoj sam tjeskobi. Filisteji idu u boj na mene, a Bog je odstupio od mene i ne će da me čuje. Zato sam pozvao tebe, da mi javiš, što da činim? A Samuel mu reče: Zašto pitaš mene, kad je Gospodin odstupio od tebe i pristao uz tvoga takmaca? Učinit će ti Gospodin, kako je kazao preko mene. Istrgnut će kraljevstvo tebi iz ruke i predati bližnjemu tvojemu Davidu, jer nijesi poslušao glasa Gospodnjega. Gospod će predati Israela s tobom Filistejima; sjutra ćeš ti sa sinovima svojim biti sa mnom. Na to Saul pade na zemlju, kako je dug i širok, jer se prepao riječi Samuelovih, i nesta u njemu jakosti, jer cijeli onaj

dan nije ništa jeo. Onda žena pristupi k Saulu i reče mu: Evo ja sam poslušala tebe; poslušaj sad i ti mene. Daj da ti donesem komadić hljeba, da jedeš i da se okrijepiš na put. Ali on odbi i reče: Ne ću jesti. Ali sluge i žena nagovoriše ga ipak te je napokon ustao i sjeo na postelju. Žena imadijaše jedno tele, te ga žurno zakolje i ugotovi jelo Saulu i slugama. Nasitivši se, ustadoše na put i igjahu cijelu onu noć."

Kako prije, tako i sada bave se neki ljudi dozivanjem duhova (spiritizmom). Obično je to prijevara. Varalice znadu gdjekoje stvari tako udesiti, kao da se doista duhovi javljaju. Katkada pošlo je ljudima za rukom, te su uhvatili duha t. j. onoga čovjeka varalicu. Danas praznovjerni ljudi „spiritiziraju" kod stolova. Tu ili jedan vara druge, ili svi pomiču stol tako dugo, dok im ne odgovori onako kako žele. Ako se pak dogadjaju kake izvanredne stvari, sigurno nijesu od dobrih duhova, nego od gjavola, koji takim načinom vara ljude, nagoni ih u strah, nećudorednost i ludost. Zato je crkva zabranila „spiritizirati"; a razborit će kršćanin crkvu i u tom slušati, pa će se očuvati mnogoga zla, u koje upadaju oni ljudi, koji se bave dozivanjem duhova.

92. Smrt Saulova.

(I. Kralj. 29, 1—II. Kr. 1, 27.)

Davidu bijaše veoma teško, što ga je kralj Ahis uzeo sobom u rat: na Israelce nije mogao udariti, jer su mu braća. Knezovi Filistejski bijahu zavidni Davidu, što ga Ahis toliko cijenio. Zato rekoše Ahisu, neka Davida otpusti. „Mogao bi se, govorahu, okrenuti u boju protiv nas." Ahis to kaza Davidu i zamoli ga, neka to ne primi za zlo. David se pokazivao, kao da mu to nije ugodno; ali se u srcu veselio, kad mu je Ahis odlučno rekao, neka se vrati. David dogje u Sikeleg. Kad on tamo, ima što čuti i vidjeti. Amalečani navališe na grad, upališe ga, a sve žene odvedoše sobom u roblje. Ljudi Davidovi plakahu ljuto za svojom porodicom, i mal ga nijesu kamenovali, kao da je on tome kriv. David, dobivši povoljan odgovor od Boga, poleti u potjeru za razbojnicima. Na putu nagjoše nekoga Misirca, koji se od glada jedva držao u životu. Kad ga okrijepiše jelom i napojiše vodom, Misirac im ispripovjedi, da je bio sluga u nekoga Amalečanina, pa ga je gospodar ostavio na putu, jer je obolio. David mu reče: „Možeš li nas dovesti k toj četi?" A on

reče: „Zakuni mi se Bogom, da me ne ćeš ubiti, niti predati u ruke mojemu gospodaru, pa ću te dovesti." David mu se zakle. Sluga ih dovede na mjesto, gdje su se sastajali razbojnici. Oni bijahu baš kod jela i veselja, kad David napade na njih sa

Smrt Saulova.

četrdeset svojih ljudi, te ih gonjaše od večera do večera drugoga dana i pobi ih tako, da je samo četrdeset mlagjih pobjeglo na kamilama. David nagje sve sužnje u životu, te ih povede natrag

sa svim plijenom, što su ga razbojnici oteli u Sikelegu i po drugim mjestima.

Dok se David na jugu borio s razbojničkom četom Amalečkom, svršio se na sjeveru u dolini Jesraelskoj boj megju Filistejima i Israelcima. Israelci biše nadvladani i dadoše se u bijeg i popadaše mrtvi na gori Gelboinskoj. Filisteji navališe na Saula i sinove njegove. Jonatan pade u boju, a s njim i dva brata njegova. Onda se svom žestinom oboriše strijelci na Saula i jako ga izraniše. Videći Saul, da mu nema spasa, reče svojemu štitonoši: „Izvadi mač svoj i probodi me, da ne dogju ovi neobrezani i da mi se ne narugaju." Ali štitonoša ne htjede od straha da to učini. Tada Saul uhvati mač svoj i baci se na nj. Kad to vidje štitonoša njegov, baci se i on na svoj mač i umrije sa Saulom. Israelce uhvati silan strah; kad su čuli za smrt Saulovu, ostaviše svoje gradove i pobjegoše. Drugi dan poslije bitke plijeneći mrtve po razbojištu naigju Filisteji na Saula i sinove njegove. Saulu odrubiše glavu, da je nose okolo po zemlji Filistejskoj; a tijelo mu objesiše na zid grada Betsana. Kad su to čuli stanovnici grada Jabesa Galradskoga, ustadoše što ih je bilo najjačih ljudi, dogjoše noću i skinuše truplo Saulovo (spališe ga?) a kosti odnesoše i ukopaše u šumi kod svojega grada. Od žalosti za svojim dobročincem postiše sedam dana.

„Treći dan, kako je David došao iz boja na Amalečane, dogje k njemu u Sikeleg čovjek iz tabora Saulova, razderanih haljina i glave posute prahom, pade pred njim te mu se pokloni. A David mu reče: Otkuda dolaziš? A on reče: Pobjegoh iz tabora Israelskoga. A David mu reče: Kaži što se dogodilo? A on reče: Narod pobježe iz boja, mnogi padoše mrtvi, ali i Saul i Jonatan sin njegov pogiboše. A David reče mladiću, koji mu to javljaše: Odakle znaš, da je umro Saul i Jonatan? A mladić reče: Dogjoh slučajno na goru Gelboinsku. Tu vidjeh Saula kako leži na svojem koplju, a kola se i konjici približavahu k njemu. On se okrenu i videći me reče: Tko si ti? A ja mu rekoh: Amalečanin sam. A on mi progovori: Stani nada mnom i ubij me, jer se mučim; a duša je još u meni. Onda ustah i ubih ga, jer sam znao, da ne će živjeti poslije razboja. Krunu (vijenac) koja mu bijaše na glavi i narukvicu uzeh i donesoh k tebi gospodaru svome ovamo. To je Amalečanin izmislio, naopako a po svoju glavu. „Nato razdrije David haljine svoje i svi koji bijahu s njim, udariše u plač i postiše do

večera radi Saula i Jonatana i naroda Israelskoga, jer padoše od mača. A David reče mladiću koji mu je javio smrt Saulovu: „Zar se nijesi bojao podići ruku da ubiješ pomazanika Gospodnjega? I zapovjedi David slugi svojemu: Ustani na njega i ubij ga. Sluga ustade i ubije ga."

„Onda David oplakivaše Saula i Jonatana ovako: „Opominji se Israele onih, koji umriješe na visinama izranjeni. Knezovi Israelski poginuše na gorama tvojim, kao što padaju junaci. Ne javljajte to u Getu i na ulicama Askalonskim, da se ne vesele kćeri Filistejske, da se ne raduju kćeri neobrezanih. Gore Gelboinske, neka ne pade na vas rosa ni dažd i ne rasle na vašim njivama prvine, jer je tu bačen štit s junaka, štit Saulov kao da nije bio omašten krvlju ubijenih. Strjelica Jonatanova nikad ne bi suzbijena, i mač Saulov ne vraćaše se uzalud. Saul i Jonatan mili i lijepi u životu svom ni u smrti se ne rastaviše: brži od orlova, jači od lavova bijahu. Kćeri Israelske, plačite nad Saulom, koji vas je oblačio u skrlet i raskoš, koji davaše zlatne urese odijelu vašem. Kako padoše junaci u boju! Jonatan kako pogibe na visinama tvojim! Žao mi je za tobom, brate Jonatane, lijepi veoma i draži od ljubavi ženske. Kao što mati ljubi jedinca sina svoga, tako ja ljubljah tebe. Kako padoše junaci i propade oružje ubojito!"

U životu Saulovu imade nekih krasnih crta, poradi kojih žalimo udes koji ga je stigao. Navlastito nam je mio onaj čin, kad je prestao progoniti Davida, jer je doznao, da su Filisteji provalili u zemlju Israelsku. Tu je ljubav k narodu prevladala mržnju na ličnoga neprijatelja. Zloj svojoj kobi krivac je sam Saul svojom nestalnošću: prije tako ponizan postade ohol i neposlušan; hrabra junaka učini malenim niska zavist i mržnja na većega i sretnijega junaka. Napokon izgubi pouzdanje u u Boga, tražeći savjet u vračarice. Konac života Saulova treba svakako da se osudi. On se mogao boriti protiv neprijatelja i pasti od njihove ruke, ali što si je sam zadao smrt, time je pokazao malodušnost. S a m o u b o j s t v o grijeh je velik protiv Boga, koji je gospodar našemu životu; grijeh je protiv sebe, jer samoubilac nanosi štetu svojoj duši; grijeh je protiv svoje porodice, jer joj više puta otimlje potporu, a zadaje sramotu pred svijetom. Samoubilac boji se borbe, stradanja, rada: zato ni pred razboritim ljudima nikad ne vrijedi kao junak, već kao kukavica. Samoubivstvu je obično uzrok nerad, lijenost, neumje-

reno uživanje opojnoga pića, razuzdan život. Sve to potamnjuje čovjeku razbor, slabi mu dobru volju i dovodi do sramotnoga svršetka. Kakav život, takva smrt.

„Umrije dakle Saul poradi bezakonja svojih, jer bijaše prestupio zapovijed Gospodnju; a k tomu je još pitao vračaricu, te se nije pouzdao u Gospodina. Zato ga i pogubi i prenese kraljevstvo njegovo na Davida, sina Isajeva." (I. Dnev. 10, 13. 14.)

II. KRALJEVANJE DAVIDOVO.

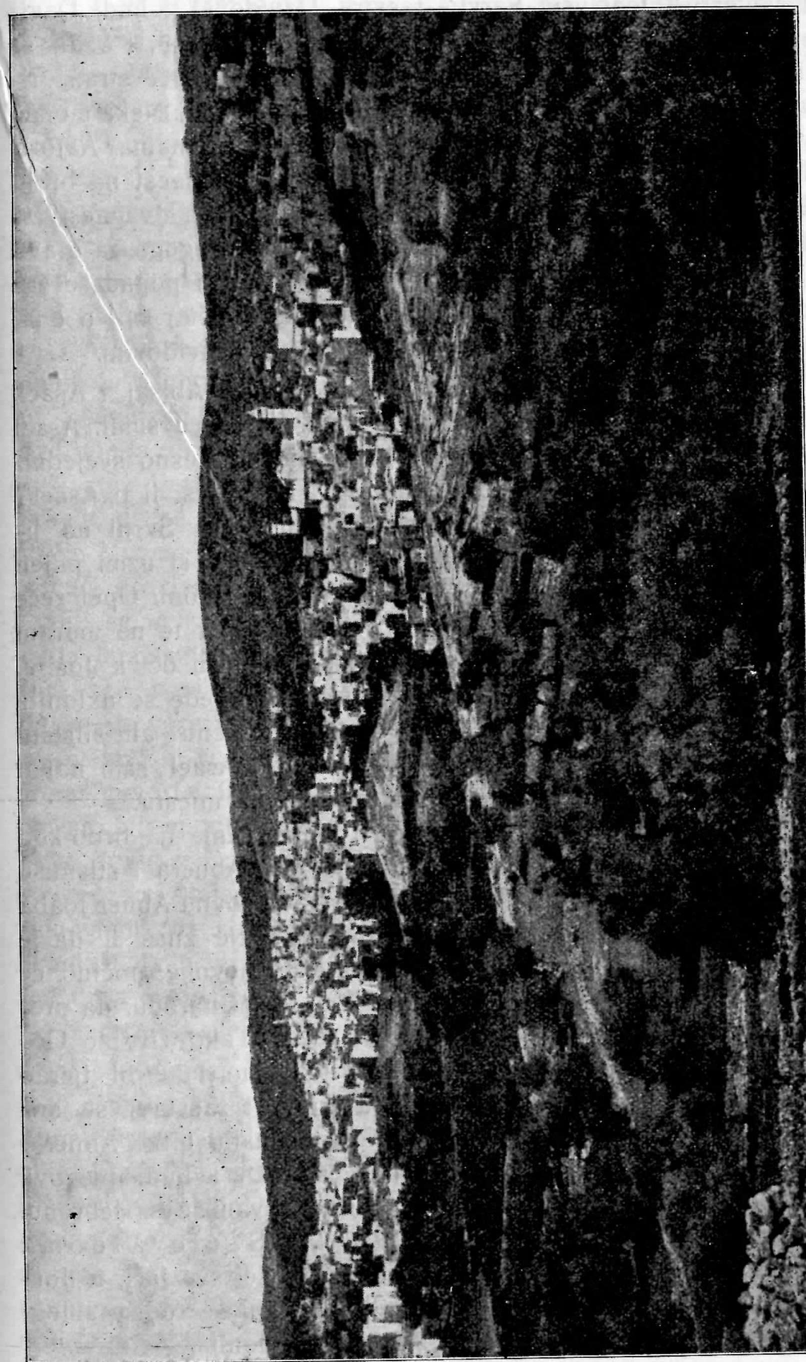
93. David postade kralj nad Judom.

(II. Kralj. 2, 1—4, 12).

Po smrti Saulovoj „zapita David Gospodina (preko svećenika Abiatara): Hoću li otići u koji grad Judin? A Gospodin mu reče: Otidi. I reče David: Kamo da idem? A Gospodin mu odgovori: U Hebron." David nije za života Saulova ništa poduzimao, da mu otme krunu, pa i po smrti njegovoj ništa ne će da što čini bez volje Božje. A sada po volji Božjoj „otide David (iz zemlje Filistejske) i povede sa sobom ljude, koji bijahu s njim, i nastaniše se u Hebronu. Tada dodju ljudi Judini i pomažu ondje Davida za kralja nad domom Judinim."

Kako je prije David pjesmom žalio za Saulom, tak je sad djelom dokazao ljubav k neprijatelju svojem. „Davidu javiše, da su ljudi u Jabesu Galaadskom ukopali Saula. Tada pošlje David poslanike k ljudima u Jabesu i reče im: Gospodin da vas blagoslovi, što ste učinili tu milost gospodaru svojemu Saulu, te ga sahraniste. Neka vam zato Gospodin udijeli milost i pravdu, ali i ja ću vam vratiti milost; jer ako je umr'o gospodar vaš Saul, ipak je mene dom Judin pomazao sebi za kralja." David će ih braniti mjesto Saula.

„Ali Abner, vojvoda Saulov, uze Isboseta, sina Saulova, i odvede ga u Mahanaim (str. 77.)," i tu, gdje Filisteji ne imadijahu nikakve oblasti, „postavi za kralja nad svim Izraelom; samo dom Judin držaše se Davida." Isboset htjede da si podloži i pleme Judino. Tako dogje do rata. „Abner izagje s ljudima Isbosetovim, i dogje u Gabaon (10 km. od Jerusalema

Hebron.

na sjever). A Joab, sin Sarvije (sestre Davidove), i ljudi Davidovi izagjoše mu u susret kod ribnjaka u Gabaonu. I kada se sastadoše, stajahu jedni prema drugima, ovi s ove strane ribnjaka, a oni s one strane. Tada reče Abner Joabu: Neka momci ustanu, da se poigraju (da dijele mejdan) pred nama. A Joab odgovori: Neka ustanu! Tada ustane i pogje dvanaest na broju od plemena Benjaminova, od strane Isbosetove, a dvanaest izmegju momaka Davidovih. I uhvativši jedan drugoga za glavu zabode svaki svojemu protivniku mač u rebra, i popadaše zajedno." Mejdan nije ništa odlučio. „Zato nasta oštar boj u onaj dan, i pobježe Abner i Israelci pred momcima Davidovim."

„Ondje bijahu i tri sina Sarvijina: Joab, Abisaj i Asael. Asael bijaše brzih nogu kao koza, koja stanuje u šumi. Asael potjera Abnera, i ne svrnu ni na lijevo ni na desno svejedno goneći Abnera. Abner se obazre natrag i reče: Jesi li ti Asael? A on mu odgovori: Jesam. A Abner mu reče: Svrni na lijevo i desno, i uhvati kojega od momaka pa si uzmi plijen s njega. Ali Asael ne htjede odustati da ga ne goni. Opet reče Abner Asaelu: Progji me se, ne idi za mnom, da te ne moram sastaviti sa zemljom, pa ne ću moći da podignem oči k Joabu, bratu tvojemu. Ali on ne mari da sluša i ne htjede se ukloniti. Tada okrene Abner koplje" t. j. stražnju drvenu ali šiljastu stranu, kao da ga želi odrinuti od sebe; ali Asael sam naleti na kopljaču „i udari ga u slabine, te umre na mjestu."

„Joab i Abisaj tjerahu Abnera, i sunce zagje na brdo kod Gabaona. Ljudi Benjaminovi skupiše se oko Abnera i stisnuše se u bojni red na vrhu jednoga huma. Tada zovnu Abner Joaba i reče: Hoće li do istrage biješnjeti mač? Ne znaš li da je opasno očajanje?" Ljudi, kad im dogje do nevolje, počinit će mnogo jada prije nego izginu. „Zašto ne kažeš narodu, da prestanu progoniti braću svoju? A Joab reče: Tako živ bio Gospodin, da si rekao, jutros bi narod odustao, i ne bi tjerao brata svojega. Tada Joab zatrubi u trubu, i zaustavi se sva vojska, i ne goniše više Israela niti započimahu bitke. Abner i njegovi ljudi prijegju preko Jordana, a Joab i ljudi njegovi, pošto su ukopali Asaela, idući svu noć osvanuše u Hebronu. Tako nastane dug rat izmegju doma Saulova i doma Davidova. David napredovaše i postajaše sve jači, a dom Saulov propadaše od dana do dana. I Davidu se rodiše sinovi u Hebronu: prvenac Amnon, i Absalom i Adonija.

„Dok je trajao rat izmegju doma Saulova i doma Davidova, Abner upravljaše domom Saulovim." Ali Isboset prekori jednom Abnera radi sramotnog čina. „Abner se nato razgnjevi vrlo i reče: Zato li me grdiš kao psa, što sam učinio milost domu Saula, oca tvojega, i ne dadoh te u ruke Davidu? Što je Bog obećao Davidu, to ću ja učiniti: da se uzme kraljevstvo od doma Saulova i da se podigne prijestol Davidov nad Israelom i nad Judom. Isboset ne može mu na to odgovoriti ništa, jer ga se bojaše. Abner posla k Davidu poslanike, da mu kažu u ime njegovo: Učini prijateljstvo sa mnom pa će ruka moja biti s tobom i privesti ću k tebi svega Israela. A David odvrati: Dobro, učinit ću s tobom prijateljstvo. Samo jednu stvar tražim od tebe: ne ćeš vidjeti lica mojega, dok ne dovedeš Mihole, kćeri Saulove. Onda dogji da me vidiš. David pošlje k Isbosetu poručivši mu: Vrati mi ženu Miholu." To je imao biti znak svemu Israelu, da se David ne ljuti na porodicu Saulovu. Tada Isboset pošlje i uzme je od muža njezina. A muž njezin igjaše za njom plačući do Bahurima (kod Jerusalema). A Abner mu reče: Idi i vrati se natrag. I on se vrati. Potom Abner govoraše vojvodama Israelskim: Već dugo vremena tražiste Davida da kraljuje nad vama. Sada dakle učinite; jer je Gospodin rekao Davidu govoreći: Rukom sluge svojega Davida izbavit ću narod svoj Israelski iz ruku Filistejskih i od svih neprijatelja njegovih. Abner govori i Benjaminu. I otide da kaže Davidu u Hebronu sve, što bijaše odlučio Israel i sav Benjamin (dakle i rod Saulov). Tako dogje k Davidu u Hebron s dvadeset ljudi. A David ugotovi gozbu Abneru i ljudima njegovim. Tada reče Abner Davidu: Idem da skupim k tebi gospodaru svojemu kralju svega Israela i da učinim s tobom savez, da vladaš nad svima kako želi duša tvoja."

„Kad bješe David ispratio Abnera, i on je išao s mirom, u taj čas momci Davidovi s Joabom, pobivši razbojnike vraćahu se s velikim plijenom. Joabu javiše i pripovjediše: Došao je Abner kralju, i on ga otpusti te otide s mirom. Tada Joab otide kralju te mu reče: Šta si učinio? Eto, Abner je došao k tebi. Zašto si ga pustio te otide i izmače? Ne znaš li, da je Abner zato došao k tebi, da te prevari i sazna tvoje namisli i upozna što radiš? Joab se bojao, da ne bi David mjesto njega načinio vojvodom Abnera, dobra junaka. Zato naumi da ga ubije. „Joab izagje od Davida i pošlje poslanike za Abnerom,

da ga vrate. To David nije znao. Kad se Abner vrati u Hebron, uze ga Joab nasamo kod vrata i udari ga ondje u slabinu, te umrije za krv Asaela brata Joabova. Kad David čuje što se dogodilo, reče: Čist sam ja i kraljevstvo moje pred Gospodinom do vijeka od krvi Abnerove, i neka dogje na glavu Joabu i na sav dom oca njegova. Tako Joab i Abisaj, brat njegov, ubiše Abnera, zato što je ubio Asaela brata njihova. A David reče Joabu i svemu narodu: Razderite haljine svoje, i obucite se u kostrijet, i plačite kod pogreba Abnerova. I sam kralj David igjaše za nosilima. A kad sahranjivahu Abnera u Hebronu, podiže David glas svoj i plaka nad grobom Abnerovim i reče:

Ne umrije Abner kako umiru kukavice.
Ruke tvoje ne bijahu vezane, i noge tvoje okovane.
Kao što se pada od bezbožnika, tako pade.

I zaridavši sav narod plaka za njim. I kad dogje sav zbor, da jede s Davidom, još dok bijaše sunce visoko, zakle se David govoreći: Ne ću da okusim hljeba ili šta drugo do sunčanog zapada. I ču sav narod, i štogod učini kralj, bijaše po volji svemu narodu. I pozna sav narod i sav Israel u onaj dan, da nije bilo od kralja, što je poginuo Abner. Još reče kralj slugama svojim: Ne znate li, da je prvi i najveći junak pao danas u Israelu. Ja sam još slab, tek pomazan kralj, a ti sinovi Sarvijini jači su od mene (te ih ne mogu kazniti kako bih htio). Gospodin će platiti onome, koji čini zlo prema zloći njegovoj."

„A kad ču Isboset, da je pao Abner u Hebronu, klonuše mu ruke i sav se Israel smete. A dva čovjeka, poglavice nad četama Saulovim, od plemena Benjaminova, dogjoše za dnevne žege u kuću Isbosetovu, kad spavaše opodne na svojoj postelji. Vratarica bijaše zaspala čisteći pšenicu. Oni unigju potajno u kuću, kao da će odnijeti pšenicu, ubiju ga i uzmu glavu njegovu, i donesu je Davidu u Hebron." Zlikovci se nadahu, da će ih David nagraditi za to, „i rekoše kralju: Evo glave Isboseta, neprijatelja tvojega, koji je tražio dušu tvoju. Danas je Gospodin osvetio gospodara kralja na Saulu i potomstvu njegovu. Odgovarajući pak David reče im: Tako da je živ Gospodin, koji je izbavio dušu moju iz svih tjeskoba, kad sam onoga, koji mi javljaše smrt Saulovu i nadaše se, da mi javlja veselje, uhvatio i ubio, mjesto da mu dadem plaću za glas: ne ću li još više sad, kad ljudi bezbožni ubiše prava

čovjeka u kući njegovoj na postelji, tražiti krv njegovu iz ruke vaše i dignuti vas sa zemlje. I zapovjedi kralj slugama svojim te ih ubiše, i odsjekoše im ruke i noge i objesiše ih kod ribnjaka u Hebronu." To je David učinio, da što više ljudi vidi grdoću njihova grijeha. „A glavu Isbosetovu uzeše i sahraniše u grobu Abnerovu u Hebronu."

Svi ti dogagjaji pokazuju nam kako je Bog pravedan, koji „će svakomu dati po djelima njegovim" (Rim. 2, 6). Bog kazni zlo i na ovome svijetu. Asael je kažnjen za svoju nepromišljenu naglost, Abner radi nevjere, ubojice Isbosetove za izdaju, a Joab je poslije kažnjen radi nepravedna ubistva. Tako se izvršilo ono, što je David rekao: „Gospodin će platiti onome, koji čini zlo prema zloći njegovoj."

94. David utvrgjuje kraljevstvo nad svim Israelom.

(II. Kralj. 5, 1 i t. d.)

Po smrti Isbosetovoj dogju sva plemena Israelska k Davidu u Hebron govoreći: Evo, mi smo kost tvoja i meso tvoje. Još prije, dok je Saul bio kralj nad nama, ti si izvodio i dovodio (u ratu) Israela, i Gospodin ti je rekao: Ti ćeš pasti narod moj Israelski i ti ćeš biti vogj Israelu. I dogju starješine Israelske kralju u Hebron i kralj David učini s njima savez u Hebronu pred Gospodinom, i pomažu Davida za kralja nad Israelom. Trideset godina bijaše Davidu, kad je počeo vladati. U Hebronu vlada nad Judom sedam godina."

„Potom otide kralj sa svojim ljudima u Jerusalem." Tu je još uvijek stanovalo neko pleme Hanaanejsko, a David odluči da im otme to tvrdo mjesto. „Stanovnici rekoše kralju: Ne šeš unići ovamo, dok ne odvedeš slijepe i hrome. Tijem su htjeli reći: Ne će David unići ovamo." Jerusalem je na visini, sa tri strane opkoljen dubokim dolinama i nepristupan. Zato su i Hanaaneji govorili da ga lako mogu braniti slijepi i hromi „Ali David uze tvrgju Sion. Jer u onaj dan obreče David nagradu: Tko se prvi popne na zidove i odvede te slijepe i hrome, bit će vojvoda. I pope se prvi Joab, i postade vojvoda. David se nastani u kuli, te je nazva grad Davidov, i utvrdi je unaokolo i iznutra." Potom prenese David prijesto svoj iz Hebrona u Jerusalem.

David podloživši sebi ostatke Hanaanejske u zemlji gledaše da pokori i izvanje neprijatelje kraljevstva svojega, i da tako

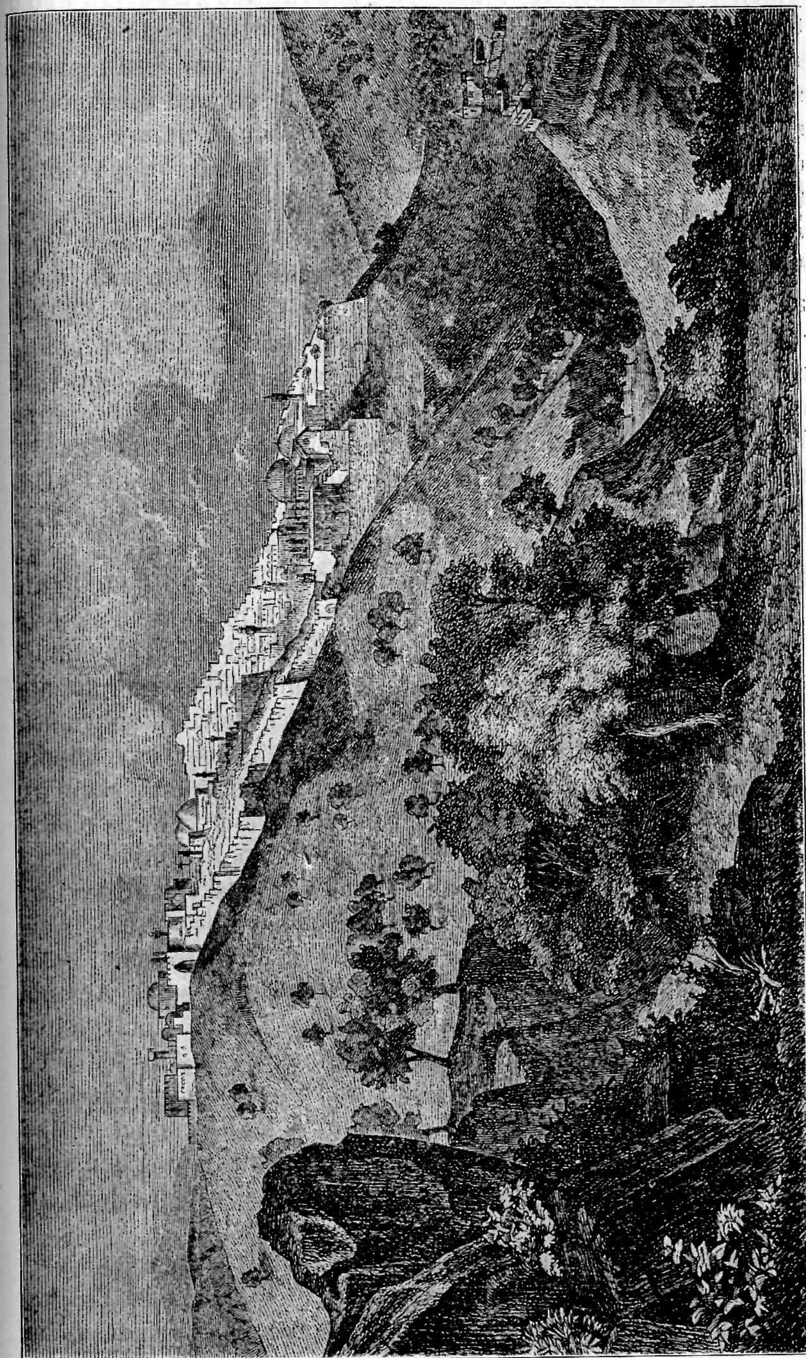
narodu svojemu mir povrati i utvrdi. „David je sve više napredovao i rastao ratujući, i Gospodin Bog nad vojskama bijaše s njim. I Hiram kralj Tirski posla k Davidu poslanike i drva cedrova i drvodjelja i kamenara, da sazidaju dom Davidu. Tako pozna David da ga je Gospodin potvrdio za kralja nad Israelom.“

Filisteji, stari neprijatelji Israelski, nijesu napadali na Israelce, dok je David kraljevao samo nad plemenom Judinim; jer su mislili, da će se Israelci sami megju sobom satirati. „Ali kad su Filisteji čuli, da su Davida pomazali za kralja nad svim Israelom, ustadoše svi da traže Davida. Kad to čuje David, zakloni se u tvrdju (u pustinji Judejskoj). A Filisteji dogju i raširе se po dolini Rafaimskoj.“ To je dolina jugo-zapadno od Jerusalema prema Betlehemu, a bila je nekoć rodna žitom i voćem.

„David upita Gospodina: Hoću li izaći na Filisteje i hoćeš li ih predati u ruke moje? A Gospodin reče Davidu: Izagji, jer ću predati Filisteje tebi u ruke. Tada dogje David i potuče ih. I opet nanovo dogju Filisteji i raširе se po dolini Rafaimskoj. I upita David Gospodina: Hoću li udariti na Filisteje i hoćeš li ih predati meni u ruke? A Gospodin odgovori: Ne idi prema njima, nego ih obagji s legja i dogji naproti njima od krušaka. I kad čuješ šuštanje kao da netko ide po vršcima krušaka, počni bitku; jer će onda ići Gospodin pred tobom, da pobije òkô Filistejski. David učini kako je zapovjedio Gospodin i pobi Filisteje (drugi put). — David potom (i treći put) razbije Filisteje i ponizi ih, i uzme uzdu (vlast) danka iz ruku Filistejskih, i otme im Get i gradove oko njega.“ Tako napokon sasvim svlada i pokori sebi Filisteje (II. Kralj. 2, 1—25; 8, 1).

„David pobi i Moapce, i služiše mu plaćajući danak.“

„David pobi i Adarezera, kralja od Sobe, kad je htio da raširi kraljevstvo svoje do rijeke Eufrata. Sirci iz Damaska dogju u pomoć kralju Sobskomu; ali ih David pobije i ostavi stražu u Damasku i Sirija plaćaše Davidu danak. Kad čuje Tou, kralj Ematski, da je David slomio silu Adarezerovu, posla sina svojega kralju Davidu, da ga pozdravi i da mu čestita i zahvali, što je svladao Adarezera; jer mu Adarezer bijaše neprijatelj. I donese posuda zlatnih i srebrnih i mjedenih, koje kralj David posveti Gospodinu.“ Dok se David borio u Siriji, Idumeji navaljivahu s juga. „David se proslavi nad njima, kad se vraćao kao pobjednik iz Sirije, pobije ih i postavi stražu u

Sadašnji Jerusalim s južne strane.

Idumeji i načini utvrde, i sva Idumeja služaše Davidu. I Gospodin sačuva Davida u svemu, kamogod bi išao. I kraljeva David nad svim Israelom, i činjaše pravdu i sud svemu narodu svojemu" (II. Kralj. 8, 2—15). Ono je vrijeme bilo zgodno, da je David mogao tako proširiti granice svojoj državi. Asirska je država bila u ono doba još slaba, a Egipat je propadao od nutarnjih nemira.

David se poslije zarati i s kraljem Amonskim radi uvrede poslanicima. „Dogodi se te umrije kralj Amonski i zakralji se Hanon, sin njegov, mjesto njega. I reče David: Načinit ću milost Hanonu, sinu Naasovu, kako je otac njegov učinio meni." To je po svoj prilici bilo onda, kad se David krio od Saula. „David pošlje svoje sluge, da ga potješi za mrtvim ocem. Ali kad sluge Davidove dogju u zemlju Amonsku, knezovi Amonski reku Hanonu, gospodaru svojemu: Misliš li da je David poslao tješitelje poradi časti tvojega oca? a nije li zato poslao svoje sluge k tebi, da istraži i pregleda grad, te ga razori? Onda Hanon uhvati sluge Davidove, obrije im brade popola i odsiječe im haljine dopola, i tako ih otpravi. Kad to jave Davidu, pošlje im ususret, jer bijahu ljudi veoma osramoćeni, i zapovjedi im: Ostanite u Jerihonu, dok vam naraste brada, i onda se vratite. Kad su Amonci opazili, kakvu su uvredu učinili Davidu, (bojeći se osvete) najmiše veliku vojsku u Siraca. Kad to čuje David, pošlje Joaba sa svom vojskom po izbor junaka. Amonci se postave pred gradom, a Sirci bijahu zasebe u polju. Vidjevši Joab, da se sprema boj protiv njega i sprijeda i straga, izabra najbolje junake Israelske i postavi se prema Sircima; a ostalu vojsku preda bratu svojemu Abisaju, koji se postavi prema Amoncima. I reče Joab: Ako Sirci budu jači od mene, dogji mi u pomoć; ako pak Amonci budu jači od tebe, ja ću tebi doći u pomoć. Budi junak i borimo se za svoj narod i za grad Boga našega, a Gospodin će učiniti što mu je drago. Tada Joab sa svojom četom udari na Sirce, koji odmah pobjegnu pred njim. A kad Amonci opaze da su Sirci pobjegli, uteku i oni ispred Abisaja i unigju u svoj grad. Tada se Joab vrati od Amonaca i dogje u Jerusalem (II. Kralj. 10, 1—16).

U tim ratovima pomagahu Davidu hrabri junaci, koji se okupiše oko njega. „Ovo su imena Davidovih junaka. Trojica od trideset četnika dogju k Davidu u špilju Odolamsku, a tabor Filistejski bijaše u dolini divovskoj (kod Betlehema). Tada poželje David i reče: O kad bi mi tko dao da pijem iz studenca, koji je kod vrata Betlehemskih. Tada provale tri junaka kroz tabor Filistejski i zagrabe vode iz studenca Betlehemskoga koji bijaše kod vrata, i donesu Davidu. Ali David ne htje piti, nego je izli Gospodinu veleći: Bože sačuvaj, da to učinim; zar da pijem krv ovih ljudi, koji su išli s pogibli života. — I ne htje piti. To učiniše tri najveća junaka. — I Abisaj, brat Joabov i sin Sarvijin, bijaše vojvoda megju trojicom. On diže koplje svoje na tri stotine i pobi ih. — Velika su djela Banaje, sina Jojadina. On ubi dva lava u Moabskoj. Sidje u jamu, u koju bijaše upao lav, i ubi ga. On pogubi Misirca, junaka od oka. Misirac imadijaše u ruci koplje, a Banaja pogje na nj sa štapom, istrgne mu silom koplje iz ruke i ubije ga njegovim kopljem. David ga načini svojim tajnikom. Svih junaka bijaše trideset i sedam." (II. Kralj. 23, 8—39).

David se pobrinuo i za dobru upravu države. „Aduram bijaše nad dancima; Josafat bijaše pametar, Siva pisar, a Sadok i Abiatar svećenici" (II. Kralj, 20, 24).

David, najslavniji kralj Israelski i tvrdo kraljevstvo njegovo slika je Hristu kralju i duhovnom kraljevstvu njegovu Crkvi, „koju ne će nadvladati vrata paklena." A i Jerusalem „grad mira" slika je Crkvi, „gradu, koji stoji na gori" i zato „se ne može sakriti." U Novom Zavjetu doista poregjuje se Jerusalem na mnogo mjesta s Crkvom Hristovom na zemlji i kraljevstvom Božjim na nebu. Tako veli sv. Ivan (Otkr. 21, 2): „Vidjeh sveti grad, novi Jerusalem, gdje silazi s neba od Boga, pripravljen kao nevjesta mužu svojemu."

95. Briga Davidova za službu Božju.

(II. Kralj. 6, 1 i t. d.)

S junačkim srcem spojio je David i pobožan duh. Izabravši Jerusalem za prijestolnicu odluči ondje podići i mjesto, gdje će se prizivati ime Gospodnje. Najprije prenese kovčeg zavjetni iz Karjat-Jarima u Jerusalem. „David sabra od Israela 30 tisuća izabranih ljudi. I podiže se David i sav narod, koji bijaše s njim, i otide da dovede kovčeg Božji, nad kojim se prizivlje ime Gospodina nad vojskama, koji sjedi na herubima. I metnuše kovčeg Božji na nova kola, i uzeše ga iz kuće Abinadabove, koja bijaše na brdu. A Oza i Ahio, sinovi

Abinadabovi upravljahu novim kolima. A David i sav Israel udarahu pred Gospodinom u svakojake sprave glazbene. A kad dogjoše do gumna Nahonova, Oza se maši za kovčeg Božji i prihvati ga, jer se volovi potepoše i nagnuše ga. A Gospodin se razgnjevi na Ozu i udari ga za tu nepažnju, te umrije ondje kraj kovčega Božjega.“ Kovčeg se po zakonu nije smio voziti, nego se morao nositi; zato su i bile na njemu poluge. „I ožalosti se David, što je Gospodin udario Ozu. I poboja se David Gospodina u onaj dan i reče: Kako će unići k meni kovčeg Gospodnji? I ne htje da se k njemu prenese kovčeg Gospodnji u grad Davidov, nego ga prenese u dom Obededoma.“

„I osta kovčeg Gospodnji u kući Obededomovoj tri mjeseca, i blagoslovi Gospodin Obededoma i sav dom njegov. I javiše kralju Davidu, da je Gospodin blagoslovio Obededoma i sve njegovo zaradi kovčega Božjega“ (II. Kralj. 2, 1-12). „Tada reče David: Nije dopušteno, da tko drugi nosi kovčeg Božji nego Leviti, jer je njih izabrao Gospodin. I sabra sav Israel u Jerusalemu, da prenesu kovčeg Božji na mjesto, što ga bješe pripravio za nj. I dozva David Sadoka i Abiatara svećenike i Levite i reče im: Vi ste starješine porodicama Levitskim, osvetite se i prenesite kovčeg Gospodina Boga Israelova na mjesto koje sam mu pripravio: jer prije, zato što nijeste bili nazočni, udari nas Gospodin; da ne bismo i sad učinili što nedopušteno“. (I. Dnev. 15, 2-13). „Tada otide David i prenese kovčeg Božji iz kuće Obededomove u grad Davidov s veseljem. I kad oni, koji nošahu kovčeg Gospodnji, načine (prvih) šest koraka, prinese na žrtvu vola i ovna. I David igraše iz sve snage pred Gospodinom ogrnut oplećkom lanenim, (koji bijaše nalik na svećenički efod). I kad je ulazio kovčeg Gospodnji u grad Davidov, Mihola, kći Saulova, gledaše s prozora i vidje Davida kako igra i skače pred Gospodinom; i podrugnu mu se u srcu svom. A kad donesu kovčeg Gospodnji, namjeste ga na njegovo mjesto u šatoru, što ga bješe podigao David“ (II. Kralj. 6, 13—17). „Šator Gospodnji, što ga bijaše učinio Mojsije i oltar za paljenice bijaše u to doba na visini Gabaonskoj“ (I. Dnev. 21, 29). „I prinese David žrtve paljenice i žrtve zahvalne i blagoslovi narod u ime Gospodina nad vojskama. I razdade megju mnoštvo dijel žrtve. Potom otide sav narod i vrati se svak svojoj kući. I David se vrati, da donese blagoslov (pozdrav) svojoj kući. A Mihola izagje u susret Davidu i reče: Kako je slavan bio danas kralj Israelski, kad se otkrivao pred sluškinjama sluga svojih kao kakav od prostoga naroda!“ Mihola se rugala kratkoj haljini Davidovoj. „A David reče Miholi: Pred Gospodinom, koji me je izabrao pred ocem tvojim i pred domom njegovim i zapovjedio mi, da budem vogj narodu Gospodnjemu Israelu, igrat ću i još ću se više poniziti i manji biti sebi, a opet ću biti slavan pred sluškinjama, za koje govoriš.“ Bog kazni Miholu, što se rugala Davidovoj pobožnosti. „Mihola nije imala (više) poroda do smrti svoje“ (II. Kralj. 6, 18—23).

„David postavi pred kovčegom Gospodnjim Levite, koji će služiti slaveći i hvaleći Gospodina Boga Israelova sviranjem i pjevanjem. Sadoka pak svećenika i braću njegovu svećenike postavi kod šatora Gospodnjega u Gabaonu, da prinose žrtve paljenice Gospodinu neprestano, jutrom i večerom, po svemu kako je napisano u zakonu Gospodnjem, koji zapovjedi Israelu“ (I. Dnev. 16, 4 i t. d.). Tako su bila dva velika svećenika: Sadok u Gabaonu i Abiatar u Jerusalemu. To nije bilo po zakonu Mojsijevu. David je poradi šatora Gospodnjega ostavio jednoga svećenika u Gabaonu tako dugo, dok nije Gospodin očitovao svoju volju, da se ta dva svetišta ujedine.

„Kad David sjegjaše u svojoj kući, (koju mu sazidaše Hiramovi radnici), i Gospodin mu bijaše dao mir od svih neprijatelja unaokolo, reče kralj proroku Natanu: Ne vidiš li, da ja stanujem u kući od drveta cedrova, a kovčeg Božji namješten je pod kožama? A Natan reče kralju: Idi i učini sve, što ti je god na srcu, jer je Gospodin s tobom. Ali onu noć dogje riječ Gospodnja k Natanu govoreći: Idi i reci sluzi mojemu Davidu: Ovako veli Gospodin: Ti li ćeš mi sazidati dom, u kojem ću stanovati? Ja sam te uzeo od paše, kad si hodao za stadima, da budeš vogj narodu mojemu Israelu i bio sam s tobom kuda si god išao. I dat ću ti mir od svih neprijatelja tvojih. I Gospodin ti kaže naprijed, da će ti sazidati kuću. Kad se navrše tvoji dani i usneš s ocevima svojim, podignut ću potomka tvojega nakon tebe, koji će izaći od tebe, i utvrdit ću kraljevstvo njegovo. On će sazidati dom imenu mojemu; i utvrdit ću prijestol kraljevstva njegova do vijeka. Ja ću mu biti otac, a on će mi biti sin. Ako što učini zlo, pokarat ću ga šibom i udarcima kao što kaznim sinove čovječje, ali milosti svoje ne ću uzeti od njega kao što sam uzeo od Saula, kojega uklonih od sebe. I dom

tvoj bit će tvrd, i kraljevstvo tvoje trajat će do vijeka pred tobom, i prijestol tvoj bit će čvrst neprestano."

„Sve kako je čuo i vidio, tako iskaže Natan Davidu. Tada otide David i pokloni se Gospodinu i reče: Tko sam ja, Gospodine Bože? i što je dom moj, da si me doveo dovde? Pa i to činilo ti se malo, Gospodine Bože, nego si govorio daleko unapredak za kuću sluge svojega. Čine li tako ljudi, Gospodine Bože? Što još može David da ti reče? Jer ti poznaš slugu svojega, Gospodine Bože. Poradi riječi svoje i po srcu svojem učinio si sve ove velike stvari te si ih otkrio sluzi svojemu. A sad, Gospodine Bože, učini kako si rekao, da se uzvišuje ime tvoje do vijeka i da se govori: Gospodin nad vojskama Bog je nad Israelom. I dom sluge tvojega Davida bit će tvrd pred Gospodinom; jer ti si, Gospodine nad vojskama, Bože Israelov, otkrio sluzi svojemu govoreći: Sazidat ću ti dom. Zato sluga tvoj nagje u srcu svom, da ti se pomoli ovom molitvom. Tako, Gospodine Bože, ti si Bog i riječi su tvoje istina. Pa kad si obećao sluzi svojemu to dobro, počni i blagoslovi kuću sluge svojega, da stoji uvijek pred tobom. Jer ti si, Gospodine Bože, rekao i tvojim će blagoslovom biti blagosloven dom sluge tvojega do vijeka." (II. Kralj. 7, 1—29).

Kako je David bio zahvalan Bogu, tako nije zaboravljao na ono što mu dobra učiniše ljudi. „Jednom zapita David: Ima li jošte tko od doma Saulova, da mu učinim milost radi Jonate? Tada bijaše jedan sluga od doma Saulova po imenu Siba. Kralj ga pozove k sebi i reče mu: Ima li jošte tko od doma Saulova, da mu učinim milost Boga radi? A Siba reče kralju: Ima još sin Jonatin, hrom na nogu. Tada kralj pošlje po nj, i kad dogje Mifiboset kralju, pade ničice i pokloni se. A David mu reče: Ne boj se! jer ću ti učiniti milost radi Jonate, oca tvojega i povratit ću ti sve njive Saula, oca (djeda) tvojega i ti ćeš svagda jesti za mojim stolom. Tada dozva kralj Sibu, slugu Saulova, i reče mu: Sve što je bilo Saulovo dadoh sinu (unuku) gospodara tvojega. Radi mu dakle zemlju. A Siba reče kralju: Kako si zapovjedio, kralju gospodaru, tako će učiniti sluga tvoj. Mifiboset ostade u Jerusalemu i hranjaše se za stolom kraljevim svagda" (II. Kralj. 9, 1—13).

David se brinuo za izvanju službu Božju, a i sam nije se stidio dati čast Bogu izvanjim načinom. Htio je podići hram na slavu Božju. Gospodin nije htio, da mu David sazida dom,

ali je nagradio njegovu dobru volju time, što mu je obećao, da će sazidati dom Davidu i utvrditi kraljevstvo njegovo do vijeka. U tom obećanju nalazi se i veliko proroštvo o Spasitelju, koji će izaći od plemena Davidova i „čijemu kraljevstvu ne će biti kraja". To je vidio i David, kad veli „da je Gospodin daleko unapredak govorio". To su znali i proroci, zato i Spasitelja zovu: „Sinom Davidovim"; a tako se i narod židovski nadao Spasitelju kralju od roda Davidova. Zato i one riječi Božje: „Ja ću mu biti otac, a on će mi biti sin" pripadaju potpuno tek Isusu, Sinu Božjemu. Ovako je i angjeo navijestio Mariji govoreći: „Rodit ćeš sina . . . . On će biti velik i nazvat će se Sin najvišega, i dat će mu Gospodin Bog prijestol Davida oca njegova, i kraljevat će u domu Jakobovu uvijek i kraljevstvu njegovu ne će biti kraja."

96. Grijeh Davidov i pokora.

(II. Kralj 11, 1—12, 25).

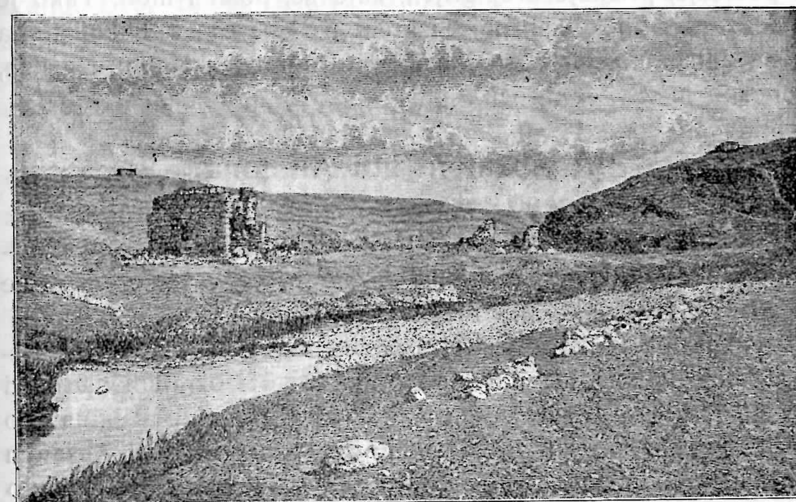
Tako pobožan čovjek ipak je sagriješio velikim grijehom. „Dogodi se u vrijeme, kad običavahu kraljevi izlaziti na vojsku, posla David Joaba i sve sluge svoje, te pustošiše Amonce i i opkoliše Rabu. A David ostade u Jerusalemu." Ta besposlica bijaše prilika Davidu, da sagriješi. „Dok je vojska radila, dogodi se, te David ustade popodne i hodajući po krovu kuće kraljevske opazi ženu, koja bijaše veoma lijepa. Tada posla i upita: tko je ta žena? I javiše mu, da je to Betsabea, žena Urije. David posla glasnike i uze je k sebi." David htjede sakriti svoj grijeh, a to ga navede na drugi grijeh. „David napisa pismo Joabu, a u listu pisa: Postavite Uriju u prve redove, gdje je najžešći boj, i ostavite ga da pogine. I kad Joab podsjedaše grad, postavi Uriju na mjesto, gdje znadijaše da su najhrabriji ljudi. Tada izagju ljudi iz grada i udare na Joaba, i pade od naroda nekoliko od sluga Davidovih, a umre i Urija. Tada pošlje Joab i javi kralju što se dogodilo u ratu, i zapovjedi glasniku govoreći: Kad iskažeš kralju sve što je bilo u boju, pa opaziš, da je nezadovoljan i reče: Zašto ste se približili zidu, da se bijete? Zar nijeste znali, da se odozgo može bacati mnoštvo strjelica? Ta tko je ubio Abimeleha, sina Jerobaalova? Nije li žena bacila na nj komad žrvnja sa zida ubila ga u Tebesu (str. 255.)? Zašto ste išli k zidu? — ti

reci: I sluga tvoj Urija Hetejin pade. Otide dakle glasnik i došavši pripovjedi Davidu sve što mu bješe zapovjedio Joab. I reče glasnik Davidu: Ljudi bijahu jači od nas, i izagjoše na nas u polje, a mi udarismo na njih i tjerasmo ih do vrata gradskih. Ali strijelci upraviše strjelice svoje sa zida odozgo na sluge tvoje, i pogibe mnogo sluga kraljevih, a i sluga tvoj, Urija Hetejin umrije. A David reče glasniku: Ovako reci Joabu: Neka te ne slomi taj dogadjaj, jer je različit izlazak rata: sad ovoga sad onoga proždire mač. Ohrabri vojnike i potakni ih na grad, da ga razvališ. „Žena Urijina čuje, da je umro muž njezin i oplače ga. A kad minuše dani žalosti posla David i uvede je u kuću svoju, i ona mu postane žena i rodi mu sina."

Gotovo godinu dana proživje tako David u grijehu. No kako je grijeh njegov bio velik, tako je milost Božja još veća, koja je potakla Davida, da čini pokoru. „Ovo djelo Davidovo bijaše mrsko Gospodinu. Zato posla Gospodin (proroka) Natana k Davidu, i kad dogje k njemu, reče mu: Dva čovjeka bijahu u jednom gradu, jedan bogat a drugi siromah. Bogati je imao mnogo novaca i goveda, a siromah nije imao nigdje ništa do jedne ovčice, koju je kupio, pa je hranio, te je rasla kod njega zajedno s djecom njegovom; od njegova je hljeba jela i iz njegove je čaše pila i spavala na krilu njegovu, i bijaše mu kao kći. A kad dogje gost bogatome čovjeku, bilo mu je žao zaklati od svojih ovaca i goveda, da pripravi gozbu onome gostu, koji bijaše došao k njemu, nego uzme ovcu siromahu i ugotovi jelo čovjeku, koji bijaše došao k njemu." David je mislio, da je Natan došao k njemu iskati suda. „Zato se razgnjevi David vrlo na onoga čovjeka i reče Natanu: Tako živ bio Gospodin, zaslužio je smrt onaj čovjek, koji je to učinio. Za ovcu vratit će četiri (str. 142.), jer je to učinio i nije žalio. Tada reče Natan Davidu: Ti si taj čovjek. Ovako veli Gospodin Bog Israelov: Ja te pomazah za kralja nad Israelom i ja te izbavih iz ruku Saulovih i dadoh ti dom Israelov i dom Judin, pa ako je to malo, dodat ću ti još mnogo više. Zašto si dakle prezreo riječ Gospodnju da činiš zlo preda mnom? Uriju si ubio mačem, a ženu njegovu uzeo si sebi za ženu. Zato neće odstupiti mač od doma tvojega do vijeka (tvojega). Evo, ja ću podignuti zlo iz doma tvojega, i uzet ću žene tvoje tebi na očigled i dat ću bližnjemu tvojemu. Jer ti si to učinio tajno, a ja ću učiniti na vidiku svemu Israelu na svijetlu sunčanom. A David reče Natanu:

„Sagriješio sam Gospodinu." S malo riječi prizna David svoj grijeh i veliku žalost i kajanje. „A Natan reče Davidu: I Gospodin je uzeo tvoj grijeh, ne ćeš umrijeti. Ali što si tim djelom dao priliku neprijateljima Gospodnjim, da hule, zato će ti umrijeti sin, koji ti se rodio. I vrati se Natan kući svojoj."

David se poslije ljuto rasplakao za svoj grijeh, a veliku bol njegovu pokazuje Psalam 50., koji je David tom prilikom sastavio. Ako je i Gospodin oprostio grijeh Davidu, ipak ga je udario mnogim jadima, koje je David trpljivo podnosio, čineći tako zadovoljštinu za svoje grijehe. Prva ga je žalost zadesila, jer Gospodin udari dijete, koje bijaše rodila Davidu žena Urijina.

Razvaline mjesta Rabe.

„David se moljaše Gospodinu za dijete, i zaposti David, i izišavši nasamo ležaše na zemlji. Tada dogju starješine doma njegova sileći ga, da ustane sa zemlje, ali on ne htje i ne jede s njima ništa. A sedmi dan umre dječak. Tada ustane David sa zemlje i umije se i namaza se i preobuče se, i otide u dom Gospodnji, i pokloni se."

„Betsabea rodi poslije (drugoga) sina, i David mu nadjene ime Salomon. I bijaše mio Gospodinu, i po Natanu proroku dade mu ime: Ljubimac Gospodnji, zato što ga ljubljaše Gospodin." To je bio dokaz Davidu, da mu je Gospodin oprostio grijehe. A još i tim pokaza Gospodin Davidu, da mu je opro-

stio, što je Joab sretno svršio rat s Amoncima. „Joab je dotle udarao na Rabu Amonsku i podsjedao grad kraljevski. Tada pošlje poslanike k Davidu govoreći: Bijem Rabu i hoću da uzmem grad. Zato skupi nešto naroda i opkoli grad i uzmi ga da se ne pripiše pobjeda meni. David skupi narod i pogje na Rabu, te je uzme." Razvaline toga grada stoje i danas spominju ljude na pustoš, koju grijeh čini u duši čovječjoj. „David uzme krunu kraljevsku i velik plijen, i vrati se sa svom vojskom u Jerusalem."

Mnogi sagriješe kao David, ali malo ih čini tako pokoru kao David. Kad ga Natan prekorio radi grijeha, David se ponizuje, priznaje svoj grijeh, kaje se, posti i moli. Tako je ostao za sve vijekove primjer iskrena pokornika, u koji treba da se ugledamo. Jer pasti u grijeh, prirodno je; a oprati grijeh, kreposno je (Sv. Ambrozij).

97. Absalom ubi Amnona.

(II. Kralj. 13, 1—14, 33).

Što je Gospodin preko Natana unaprijed kazao, to se i dogodilo: u kući Davidovoj nastaju svagje, ubistva i bune. Najviše je jada zadao Davidu sin njegov Absalom.

„Absalom imadijaše sestru po imenu Tamaru. Nju zamilova Amnon, sin Davidov (od druge žene) i osramoti je. Kad to čuje David, ožalosti se vrlo; ali ne htje Amnonu ništa na žao učiniti, jer ga ljubljaše, zato što mu bijaše prvenac. Ali Absalom ne govoraše Amnonu ni dobro ni zlo, jer je Absalom zamrzio na Amnona, zato što mu je osramotio sestru Tamaru. Poslije dvije godine, kad je Absalom strigao ovce, pozva (na gozbu) sve sinove kraljeve. Absalom dogje kralju i reče mu: Evo, kod sluge tvojega strižu ovce; neka dodje i kralj sa svojim slugama k meni. A kralj reče Absalomu: Nemoj, sinko, nemoj da idemo svi, da ti ne budemo na tegotu. I premda je tako navaljivao, opet ne htje kralj da ide, nego ga blagoslovi. A Absalom reče: Kad ti ne ćeš da ideš, a ono molim te, neka ide s nama barem Amnon, brat moj. A kralj reče: Nije trijebe, da ide s tobom. Ali mu Absalom ne da mira, dok ne pusti Amnona s njim i sve sinove kraljevske. Absalom načini carsku gozbu. A bješe zapovjedio svojim ljudima govoreći: Pazite, kad bude Amnon pijan od vina i ja vam rečem: ubijte ga! ne bojte se, jer vam ja zapovijedam. Sluge Absalomove učiniše sve s Amnonom kako

im bješe zapovjedio Absalom. Tada ustanu svi sinovi kraljevi, uzjašu svaki na svoju mazgu i pobjegnu. Dok su još oni bili na putu, dogje glas Davidu: Absalom pobi sve sinove kraljevske, da nije ostao od njih nijedan. Tada ustane kralj, razdre haljine svoje i padne na zemlju, i sve sluge njegove, koji bijahu oko njega, razdru haljine svoje. A Jonadab, sinovac Davidov, reče: Neka ne misli gospodar moj kralj, da su svi sinovi kraljevski pobijeni; samo je Amnon umr'o, jer je Absalom uzeo zub na njega od dana, kad mu je osramotio sestru Tamaru. A momak na straži podiže oči svoje i pogleda, a to mnogi narod ide k njemu putem pokraj gore. Tada reče Jonadab kralju: Evo, tu su sinovi kraljevski; tako je kao što reče sluga tvoj. I kad doreče, a to se pokažu i sinovi kraljevi, i unišavši podignu glas svoj i zaplaču; a i kralj i sve sluge njegove udare u plač."

„Absalom pak pobježe i otide kralju Gesurskomu (na sjeveru)." Taj mu bijaše djed po materi. „A David žalovaše za sinom svojim Amnonom svaki dan. Došavši pak Absalom u Gesur ostane tamo tri godine. Tada kralj prestane progoniti Absaloma, jer se bio utješio za mrtvim Amnonom. A kad Joab opazi, da se srce kraljevo okrenulo Absalomu, pošalje u Tekuu (grad četiri stata na jugu od Jerusalema) po mudru ženu i reče joj: Pretvaraj se kao da si u žalosti i obuci se u žalosne haljine i nemoj se mazati uljem, da budeš kao žena, koja dugo vremena žali za mrtvacem. Onda idi kralju pa mu govori ovako i ovako. I nauči je Joab što će govoriti: Tada otide žena Tekuanka kralju, padne pred njim na zemlju, pokloni se i reče: Izbavi me, kralju! A kralj joj reče: Koja ti je nevolja? A ona odgovori: Ah, ja sam žena udovica, umr'o mi je muž. I ja, sluškinja tvoja imala sam dva sina. Oni se svadiše u polju, a nije bilo nikoga tko bi ih rastavio, te jedan udari drugoga. A sad ustaje sav rod na sluškinju tvoju i veli: Daj nam onoga, koji je ubio brata svojega, da ga pogubimo za dušu onoga (str. 192.), kojega je ubio i da istrijebimo nasljednika. Tako traže da ugase iskru, koja mi je ostala, da ne ostane imena mužu mojemu ni ostatka na zemlji. Tada reče kralj ženi: Idi kući svojoj, ja ću narediti za te. A žena Tekuanka reče kralju: Kralju gospodaru, neka ta krivica (ako moj sin ne bude kažnjen po zakonu) bude na meni i na domu oca mojega, a kralj i prijestol njegov neka bude prav. A kralj reče: Tko ti se usprotivi, dovedi ga k meni

i proći će ga volja, da te se takne. A ona reče: Neka se kralj opomene Gospodina Boga svojega, da se ne množe osvetnici za krv, i neka nipošto ne ubiju sina mojega. Reče joj kralj: Tako živ bio Gospodin, nijedan vlas ne će pasti s tvojega sina na zemlju. Tada reče žena: Daj da progovori sluškinja tvoja jednu riječ gospodaru svojemu kralju. A on reče: Govori! A žena reče: Zašto si namislio takvu stvar protiv naroda Božjega? Zašto je kralj dao tu zapovijed, da griješi, i ne dovede natrag prognanika svojega? Svi umiremo i kao vode prosipljemo se po zemlji, koje se ne vraćaju; a Bog ne će, da propadne duša nego zadržava što je naumio, da ne propadne sasvim koji je odagnan. A kralj odgovarajući reče joj: Ne krij od mene što ću te pitati. A žena mu reče: Govori, kralju gospodaru! I reče kralj: Nije li to sve Joabovo maslo, što ti činiš? A žena odgovori i reče: Tako bio živ, kralju gospodaru, ne mogu ni na desno ni na lijevo, kako je kralj rekao tako je: sluga tvoj Joab zapovjedio mi je i naučio sluškinju tvoju sve ovo, što govorim. A ti si, kralju gospodaru mudar kao što je mudar angjeo Božji, da znaš sve na zemlji. Tada reče kralj Joabu: Evo, u milostivih se i učinih po riječi tvojoj: idi i dovedi natrag dijete Absaloma. Tada ustane Jaob i otide u Gesur, i dovede Absaloma u Jerusalem. A kralj reče: Neka se vrati kući svojoj, a lica mojega ne će vidjeti. Tako se Absalom vrati kući svojoj, i ne vidje lica kraljeva."

„U svemu Israelu n e b i j a š e t a k o l i j e p a č o v j e k a k a o A b s a l o m. On bijaše veoma krasan: od pete do glave ne bijaše na njemu nikakve mane. A kad je strigao kosu — a jedan put se u godini strigao, jer mu vlasi bijahu teški — metao bi je na mjerila i bijaše teška 200 sikala carske mjere (preko 2 Kg.) Absalomu rodiše se tri sina i jedna kći." Ali mu ta djeca zarana poumru.

„Absalom osta u Jerusalemu dvije godine, a lica kraljeva ne vidje. Onda poruči Joabu, da ga odvede kralju; ali on ne htje doći k njemu. Kad mu i drugi put poruči, a on ne htje doći, reče slugama svojim: Vi znate za njivu Joabovu tik do moje njive, a na njoj je ječam za žeti: idite i zapalite ga ognjem. I sluge Absalomove zapališe žito. Tada ustane Joab i dogje k Absalomu u kuću i reče mu: Zašto su sluge tvoje zapalili moju njivu? Absalom pak odgovori Joabu: Poručio sam ti i molio te, da dogješ k meni, te me odvedeš kralju. Tada otide

Joab kralju i javi mu sve. Onda kralj pozove Absaloma i on dogje kralju i pokloni se pred njim ničice do zemlje. A kralj cjeliva Absaloma."

Amnon je ljuto nastradao poradi svoje n e u z d r ž l j i v o s t i. Tako se dogagja onima, koji ne će da ukrote svoje strasti; nego još traže priliku, da sagriješe. Grijeha bludnosti treba se čuvati, jer otimlje čovjeku razbor, truje mu tijelo i dušu, obara ga u sramotu i smrt a najposlije u vječnu propast. „Poradi ženske ljepote mnogi propadoše" (Crkv. 9, 9).

98. Buna Absalomova.

(II. Kralj. 15, 1—17, 23).

„Potom načini sebi Absalom konje i konjike i pedeset ljudi, da idu pred njim. I ustajaše rano Absalom i stajaše na ulasku kod vrata, pa tko bi god imao parnicu i išao bi kralju na sud, Absalom ga pozivaše k sebi i govoraše: Iz kojega si grada? A on bi mu odgovorio: Iz toga i toga je plemena sluga tvoj. A Absalom mu govoraše: Vidim, da je tvoja stvar dobra i pravedna, ali nema da te tko sasluša postavljen od kralja. Još govoraše Absalom: Tko bi mene postavio za suca u zemlji, da sudim pravo svima, koji imaju posla na sudu? I kad bi tko pristupio k njemu, da mu se pokloni, pružio bi mu svoju ruku, te bi ga zagrlio i cjelivao. Tako činjaše Absalom svim Israelcima, koji dolažahu na sud kralju, i tako primamljivaše srca ljudi Israelaca."

„A kad progju četiri godine (od smrti Amnonove), reče Absalom kralju Davidu: Idem u Hebron, da izvršim zavjete, koje sam zavjetovao Gospodinu." Hebron bijaše časno i sveto mjesto, jer su tamo bili grobovi patrijarški pa se tamo i prinošahu žrtve. Zato David nije ništa zla slutio. „I reče mu kralj: Idi s mirom! I on ustane i otide u Hebron. Absalom bijaše razaslao po svim plemenima Israelskim uhode s porukom: Odmah čim čujete glas trublje, povičite: Absalom postade kralj u Hebronu. S Absalomom pogje iz Jerusalema i dvjesta ljudi pozvanih, koji su otišli u bezazlenosti srca, ne znajući ništa o čemu se radi. Absalom pošlje i po Ahitofela, savjetnika Davidova. I kad je prinesao žrtve, nastade buna velika i narod se stjecaše k Absalomu."

„K Davidu dogje glasnik i reče: Sav Israel svim srcem pristaje za Absalomom. Tada reče David slugama svojim: Ustajte,

bježimo, inače ne ćemo uteći od Absaloma. Brže pohitajte, da ne pohita i on i ne stigne nas i ne obori na nas zlo i grada ne okrene pod mač. A sluge kraljeve rekoše mu: Štogod zapovjedi kralj gospodar naš rado ćemo izvršiti sluge tvoje. Tako otide kralj pješice i sav dom njegov. Kralj prijegje preko potoka Cedrona, i sav narod igjaše putem prema pustinji."

„Dogje i Sadok svećenik i svi Leviti noseći kovčeg zavjetni, i skinuše kovčeg Božji. A dogje i Abiatar, pošto sav narod izagje iz grada. A kralj reče Sadoku: Odnesi kovčeg Božiji natrag u grad. Ako nagjem milost pred Gospodinom, on će me dovesti natrag i pokazat će mi kovčeg i šator svoj. Ako mi pak reče: Nijesi mi mio, evo me, neka učini sa mnom, što ga je volja. Još reče kralj Sadoku svećeniku: Vidioče, vrati se natrag u grad s mirom. Evo, ja ću se sakriti u polju u pustinji, dok mi ne dogje glas od vas, koji će mi javiti. Tada Sadok i Abiatar odnesoše kovčeg Božji natrag u Jerusalem i ostadoše ondje."

„A David igjaše uz goru Maslinsku i na putu plakaše idući bos i pokrivene glave; tako i sav narod, koji bijaše s njim uzlažaše pokrivene glave i plakaše." Tim su priznavali, da ih sva ta zla stižu poradi grijeha. „Davidu javiše, da se i Ahitofel pobunio s Absalomom. Tada reče David: Razbij, Gospodine, savjet Ahitofelov. A kad je David uzašao navrh gore, gdje se htio pokloniti Gospodinu, dogje mu u susret Husaj (drugi savjetnik Davidov) razdrte haljine i glave posute prahom. A David mu reče: Ako pogješ sa mnom bit ćeš mi na tegotu, ako se pak vratiš, razbit ćeš savjet Ahitofelov. Uza te su Sadok i Abiatar. S njima su i dva sina njihova. Po njima poručite mi sve, štogod čujete. — Kad je Husaj, prijatelj Davidov, došao u grad, ušao je i Absalom u Jerusalem."

„Kad je David prešao malo preko vrha gore, ukaza se Siba, sluga Mifibosetov, s dva magarca, na kojima bijaše dvjesta hljebova i mijeh vina. I reče kralj Sibi: Šta će ti to? A Siba odgovori: Magarci su za ukućane kraljeve, da jašu, a hljebovi da jedu momci tvoji, a vino da pije, tko se umori u pustinji. A kralj reče: A gdje je sin gospodara tvoga? A Siba odgovori kralju: Ostao je u Jerusalemu govoreći: Danas će mi dom Israelov povratiti kraljevstvo oca mojega." To je Siba slagao. David je mislio, da je tako, „i reče kralj Sibi: Tvoje neka bude sve što je bilo Mifibosetovo."

„Tako dogje kralj do Bahurima (str. 313). I gle, izagje odanle čovjek od roda doma Saulova po imenu Semej. On igjaše i psovaše i bacaše se kamenjem na Davida i na sve sluge njegove. A Abisaj, sin Sarvijin, reče kralju: Zašto da psuje taj mrtvi pas gospodara kralja? Idem, da mu odrubim glavu. A kralj reče: Što je meni i vama, sinovi Sarvijini? (Ne brinite se za me). Evo, sin moj traži dušu moju, a kako ne će ovaj Benjaminovac? Ostavite ga, neka psuje kako mu je zapovjedio Gospodin, ne bi li pogledao Gospodin na nevolju moju i vratio mi dobro za tu psovku današnju."

„Absalom pak i sav narod njegov dogju u Jerusalem i Ahitofel s njim. A kad Husaj, prijatelj Davidov, dogje k Absalomu, reče mu: Zdravo kralju, zdravo kralju! A Absalom mu reče: Taka li je ljubav k prijatelju tvojemu? Zašto nijesi otišao s prijateljem svojim? A Husaj odgovori Absalomu: Ne; nego koga je izabrao Gospodin i sav narod i sav Israel, njegov ću biti i uz njega ću ostati. Tada reče Absalom Ahitofelu: Posavjetujte se, šta da učinimo? A savjet, što ga davaše onda Ahitofel, bijaše kao da tko pita savjet u Boga. Onda reče Ahitofel Absalomu: Izabrat ću si dvanaest tisuća ljudi i ustat ću, da progonim Davida noćas. Navalit ću na nj, dok je još umoran i iznemoglih ruku i razbit ću ga. I kad se razbjegne sav narod, koji je s njim, ubit ću samoga kralja, i obratit ću sav narod k tebi kao jednoga čovjeka; jer ti tražiš jednoga čovjeka, a sav narod bit će u miru. I bi po volji Absalomu riječ njegova i svim starješinama Israelskim. No Absalom reče: Pozovite Husaja, da čujemo što će i on reći. A kad Husaj dogje k Absalomu, reče mu Absalom: Tako i tako veli Ahitofel; hoćemo li tako činiti ili ne? Šta ti savjetuješ? A Husaj reče Absalomu: Nije dobar savjet što ga ovaj put daje Ahitofel. Još doda Husaj: Ti poznaš svojega oca i njegove ljude, da su hrabri i ljuti kao što medvjedica bjesni u šikarju, kad joj ugrabe mlade. Pa i tvoj otac ratnik je i ne će se zadržavati s narodom. Možda se sad krije u jamama ili na drugom kojem mjestu, pa ako u prvi mah tko padne, tkogod čuje reći će: Pobijen je narod, koji ide za Absalomom. Tako će i najhrabriji, u koga je srce lavsko, klonuti od straha; jer zna sav narod Israelski, da je otac tvoj junak i da su hrabri, svi, koji su s njim. Zato mi se čini, da je ovo pravi savjet: Neka se skupi oko tebe sav Israel, da ih bude kao pijeska u moru, koji se izbrojiti ne da; pa i ti sam idi s njima. Onda

ćemo navaliti na nj, gdje mu drago bio i poklopit ćemo ga kao što pada rosa na zemlju, i ne ćemo ostaviti nijednoga od onih koji su s njim. Tada reče Absalom i svi ljudi Israelci: Bolji je savjet Husajev negoli savjet Ahistofelov. Tako se po volji Gospodnjoj razbi koristan savjet Ahitofelov, da bi Gospodin navukao zlo na Absaloma. Onda reče Husaj svećenicima: Pošljite brzo glas Davidu i recite mu: Ne zadržavaj se noćas u polju u pustinji, nego ne časeći časa prijegji (preko Jordana)." Jonata i Ahimaas, sinovi svećenički, javiše to Davidu. „Tada ustane David i sav narod, koji bijaše s njim, i prijegju preko Jordana prije nego se rasvanulo. A Ahitofel, kad je vidio, da se nije učinilo po njegovu savjetu, osedla svojega magarca, ustane i otide kući svojoj u grad svoj i naredivši za svoju kuću objesi se i bi pogreben u grobu oca svojega."

Veliko je poniženje doživio David, pa je i u tom stradanju bio slika Spasiteljeva. Ostavljen i izdan od prijatelja, pogrgjivan od neprijatelja ide plačući na goru Maslinsku. Tko da se kod toga ne sjeti Hrista i njegove muke u vrtu Getsemanskom? Pa i smrt Ahitofela, nevjerna savjetnika Davidova, kako je slična smrti Jude izdajnika!

99. Smrt Absalomova.

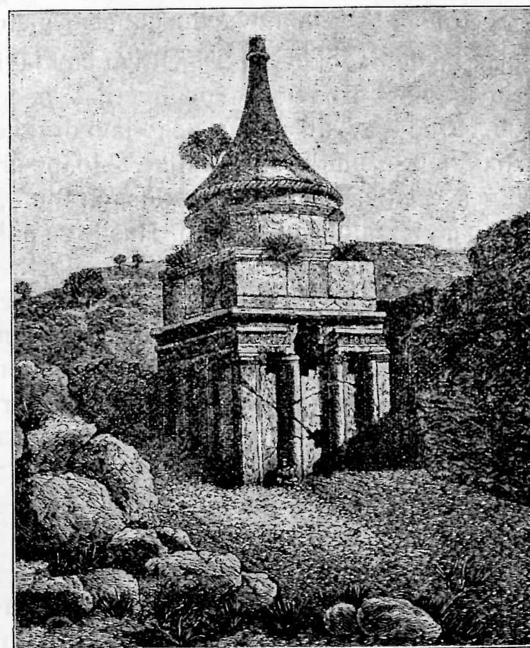
(II. kralj. 17, 24 — 19, 8).

„David dogje u Makanaim. Sad i Absalom (premisli se i) prijegje preko Jordana, on i svi ljudi Israelovi s njim. Absalom postavi za vojvodu Amasu mjesto Joaba. Israel se utabori s Absalomom u zemlji Galaadskoj."

„David prebroji svoj narod i postavi im tisućnike i stotinike. Trećinu naroda preda Joabu, trećinu Abisaju, a trećinu Etaju Getejinu. Onda reče kralj narodu: Idem i ja s vama. A narod odgovori: Nemoj ti ići; jer ako pobjegnemo, ne će oni mnogo za nas mariti; ako nas i polovica padne, ne će se mnogo brinuti, jer ti jedan više vrijediš od deset tisuća; zato je bolje, da nam iz grada pomažeš. A kralj im reče: Učinit ću, što mislite, da je pravo. Kralj stane kod vrata, a narod izlažaše po četama svojim po sto i po tisuću. Kralj zapovjedi Joabu, Abisaju i Etaju i reče: Čuvajte mi dijete Absaloma. Sav je narod čuo, što je kralj zapovjedio svim vojvodama za Absaloma."

„Tako narod izagje u boj protiv Israela i zametne se bitka u šumi Efraimskoj (gdje su poginuli Efraimovci str. 257). Vojska

Davidova razbije ondje narod Israelski, i mnogo ih pogine u onaj dan, dvadeset tisuća. Boj se razmahao po svoj onoj zemlji, i mnogo ih više proguta šuma nego što ih proždrije mač." U šumama bijaše mnogo jama i močvara, u koje su Israelci bježeći popadali. „A Absalom sukobi se sa slugama Davidovim sjedeći na mazgi; a kad mazga prolažaše ispod gusta i velika hrasta, zapne glava njegova o hrast. Tako osta viseći izmegju neba i zemlje, a mazga ispod njega uteče. To opazi jedan čovjek

Absalomov spomenik u dolini Josafatskoj.

i javi Joabu govoreći: Vidjeh Absaloma kako visi o hrastu. A Joab reče čovjeku, koji mu javljaše: Ako si ga vidio, zašto ga nijesi sastavio sa zemljom? a ja bih ti dao deset sikala srebra i jedan pojas. A on reče Joabu: Da mi izbrojiš na ruku tisuću srebrnika, ne bih pružio ruke na sina kraljeva; jer smo čuli kako je kralj zapovjedio tebi, Abisaju i Etaju govoreći: Čuvajte mi dijete Absaloma. Pa da sam se to usudio učiniti na svoju dušu, ne bi to ostalo tajno kralju, i ti bi sam ustao na me. A Joab reče: Da vidiš, sad idem na nj pred tobom. Pa uzme tri

strjelice u ruku i zabode ih u srce Absalomu. A dok se još trzao viseći, pritrči deset momaka, štitonoša Joabovih, udariše na nj i ubiše ga. Onda zatrubi Joab u rog i zaustavi narod, da ne tjeraju Israela u bijegu, želeći poštediti mnoštvo. Tada uzeše Absaloma i baciše ga u šumi u veliku jamu i nabacaše na nj veoma veliku gomilu kamenja. Sav pak Israel pobježe u svoje šatore. — Absalom bijaše si podigao spomenik za života u dolini kraljevskoj (Josafatskoj); jer govoraše: Nemam sina, i to će biti spomen imenu mojemu. I prozove spomenik svojim imenom, i zove se Ruka (djelo) Absalomova do današnjega dana."

„A Ahimaas, sin Sadokov, reče: Otrčat ću i javit ću kralju, da je Gospodin sudio i izbavio ga od neprijatelja njegovih. A Joab mu reče: Nemoj javljati danas, nego javi drugi dan; danas ne ću da javljaš, jer je umr'o sin kraljev." Joab nije htio, da baš sin velikog svećenika javi toliku žalost kralju. „Nego Joab reče Husiju: Idi javi kralju što si vidio. Husije se pokloni Joabu i otrča. Ahimaas pak opet reče Joabu: Zašto da i ja ne otrčim za Husijem? A Joab mu reče: Kakva te je volja trčati, kad ne nosiš dobra glasa? A on odgori: Pa šta, ako otrčim? A on mu reče: A ti trči. Tada Ahimaas otrča prečim putem i preteče Husija. David sjegjaše megju dvojim vratima." Grad je imao dvoja vrata, na jedna je ulazio narod a na druga izlazio. Megju njima nalazio se prostor, gdje je kralj čekao vijesti iz boja. „A stražar, koji bijaše u kuli nad vratima podiže oči i ugleda čovjeka, koji je trčao sâm, i povikavši kaže kralju. A kralj reče: Ako je sâm, nosi dobre glase." Jer kad bi vojska bila razbita, vraćalo bi ih se poviše zajedno. „Kad se taj približavao i došao već nadomak, opazi stražar drugoga čovjeka kako trči, i povikavši s visine reče: Pokazao se i drugi čovjek, koji trči sâm. A kralj reče: I taj nosi dobar glas. Tada reče stražar: Gledam kako trči prvi kao da trči Ahimaas, sin Sadokov. A kralj reče: Dobar je čovjek i donosi dobre glase. Ahimaas poviče i reče kralju: Zdravo kralju! pokloni se ničice do zemlje i reče: Blagosloven da je Gospodin Bog tvoj, koji je predao one ljude, što podigoše ruke svoje na gospodara mojega kralja. A kralj reče: Je li zdravo dijete Absalom? Ahimaas reče: Vidio sam, kralju, vrevu veliku, kad je slao Joab slugu tvojega; drugo ne znam. A kralj mu reče: Ukloni se i stani ovamo. A kad se on ukloni i stane, pokaže se Husije i dolazeći reče: Dobar glas nosim, kralju gospodaru. Danas je sudio Gospodin svima, koji

ustadoše na te. Tada reče kralj Husiju: Je li zdravo dijete Absalom? A Husije odgovori i reče: Neka budu svi neprijatelji kralja gospodara mojega i svi, koji ustaju na nj iz zlobe, kao to dijete. Tada se kralj ožalosti i otide u klijet nad vratima i

David plače za Absalomom.

zaplače. I ovako govoraše idući: Sine moj Absalome! Absalome, sine moj! O da sam ja umr'o mjesto tebe, Absalome, sine moj! Sine moj, Absalome!"

„Joabu javiše, da kralj plače i žali za sinom svojim. Tako se pobjeda onaj dan obrati na žalost svemu narodu, jer je čuo narod u onaj dan kako se govorilo: Kralj tuži za sinom svojim. Zato je narod krišom ulazio u grad kako se običava krišom vraćati narod, koji je pobjegao iz boja. A kralj pokri glavu svoju i naricaše iza glasa: Sine moj, Absalome! Absalome, sine moj! Tada Joab ugje kralju u kuću i reče: Zastidio si danas lica svih sluga svojih, koji su spasli dušu tvoju. Ti ljubiš one, koji mrze na te, a mrziš na one, koji te ljube; i danas si pokazao, da ti nije stalo za vojvode svoje i za sluge svoje. Sad zaista znam, da bi ti bilo drago, kad bi Absalom ostao živ, a mi svi da smo pali. Zato ustani sada i izagji te govori sa slugama svojim kako oni žele. Jer ti se zaklinjem Gospodinom, ako ne izagješ, nijedan ne će ostati s tobom. I to će biti gore za tebe negoli svakolika zla, što te zadesiše od mladosti tvoje dosada. Tada ustane kralj i sjedne kod vrata. I javiše svemu narodu, da kralj sjedi kod vrata i dogje sve mnoštvo pred kralja."

Smrt je Absalomova živ primjer, što čeka djecu, koja svoje roditelje ne štuju, ne ljube i ne slušaju. Na ovome svijetu čeka ih prokletstvo Božje, ruglo i sramota, a na drugom vječna muka. Zato je i David toliko plakao za sinom svojim, jer se bojao, da je radi grijeha svojega dopao vječne smrti u paklu. „Poštuj dakle oca i mater svoju, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji."

100. David se vraća u Jerusalem.

(II. kralj. 19, 9 — 20, 22).

Po smrti Absalomovoj nije sasvim prestala buna. „Megju narodom po svim plemenima Israelskim trajahu još svagje (i manji bojevi). Narod govoraše: Kralj nas je izbavio od neprijatelja naših, on nas je izbavio od Filisteja, a sad je pobjegao iz zemlje od Absaloma. Absalom, koga pomazasmo nad nama, umrije; kako dugo ćete oklijevati, da dovedete kralja?" David je htio, da dogje k njemu najprije njegovo pleme Judino, koje se prvo diglo na nj. Zato „kralj David poruči Sadoku i Abiataru svećenicima: Recite starješinama Judinim: zašto dolazite posljednji, da dovedete kralja natrag u kuću njegovu? Vi ste braća moja, kost moja i tijelo moje; zašto da posljednji dovodite kralja? Recite i Amasi (koji se bio pridružio Absalomu): Nijesi li kost moja i tijelo moje? To neka mi učini Gospodin i to doda, ako mi ne budeš vojvoda nad vojskom, dok si živ, namjesto Joaba. Tako skloni srca svih ljudi od roda Judina kao jednoga čovjeka, te poslaše kralju govoreći: Vrati se ti i sve sluge tvoje. Tako se vrati kralj i dogje do Jordana, a sav Juda dogje u Galgalu, da srete kralja i da ga prevede preko Jordana."

„I Semej se požuri i dogje s ljudima Judinim ususret kralju Davidu s tisuću ljudi od roda Benjaminova. I Semej padne pred kraljem i reče: Ne primi mojega bezakonja, gospodaru, i ne opominji se uvrede, koju je učinio sluga tvoj u onaj dan, kad si izlazio iz Jerusalema, kralju gospodaru, i ne misli o tome. Jer ja, sluga tvoj, vidim svoj grijeh, i zato sam danas prvi od svega doma Josipova došao, da sretem kralja gospodara svojega. Ali Abisaj, sin Sarvijin reče: Zar ne će poginuti Semej za to, što je proklinjao pomazanika Gospodnjega? A David reče: Što je meni do vas, sinovi Sarvijini? Zašto me kušate danas? Zar će danas poginuti tko u Israelu? Zar ja ne znam, da sam danas postao kralj nad Israelom? I reče kralj Semeju: Ne ćeš umrijeti. I zakle mu se."

„A i Mifiboset, sin (unuk) Saulov, dogje kralju ususret, neopranih nogu i neobrijane brade, i haljine svoje ne opra od dana, kako bješe kralj izišao do dana, kad se vratio s mirom." Po tome se vidi, da je žalio za kraljem, i da nije bilo ono istina, što je sluga o njemu govorio. „A kad u Jerusalemu izigje u susret kralju, reče mu kralj: Zašto nijesi izišao sa mnom, Mifibosete? A on odgovori i reče: Kralju gospodaru, sluga me moj odnemari, kad mu rekoh, da mi osedla magarca, da uzjašim i otidem s kraljem, jer sam hrom. I još je optužio mene, slugu tvojega, pred tobom gospodarom mojim kraljem. A ti si, kralju gospodaru, kao angjeo Božji (pametan, pa ćeš lako vidjeti, da je sluga lagao). Učini što ti je drago. Jer moj dom nije zaslužio drugo, nego da umre pred tobom, gospodarem mojim kraljem; a ti si mene, slugu svojega, posadio megju zvanice za stolom svojim. Mogu li se dakle na što s pravom potužiti? Mogu li još što prigovarati kralju? Tada mu reče kralj: Što toliko govoriš? Što rekoh, ne porekoh: Ti i Siba podijelite imanje." David nije znao, kome bi sad vjerovao, Sibi ili Mifibosetu, pa da bude pravo obojici, podijeli im imanje. „A Mifiboset odgovori kralju: Može sve da uzme, samo kad se gospodar moj kralj vratio s mirom u kuću svoju."

„I Berzelaj Galaagjanin dogje i sprovede kralja preko

Jordana, i bijaše spreman da kralja još i dalje prati. A Berzelaj bijaše veoma star, bješe mu osamdeset godina. On je davao hranu kralju, dok je boravio u Mahanaimu, jer bijaše vrlo bogat čovjek. Onda reče kralj Berzelaju: Hodi sa mnom, da počivaš mirno kod mene u Jerusalemu. A Berzelaj reče kralju: Koliko ima dana života mojega, da idem s kraljem u Jerusalem? Ima mi danas osamdeset godina. Mogu li raspoznavati slatko od gorkoga? Može li slugu tvojega veseliti jelo i pilo? Čemu da sluga tvoj bude na tegotu gospodaru svojemu kralju? Još malo ići će sluga tvoj s tobom od Jordana. Nije mi trijebe toga uzdarja. Neka se vrati sluga tvoj, da umrem u svome gradu i budem ukopan kod groba oca svojega i matere svoje. Tada kralj cjeliva Berzelaja i blagoslovi ga, a on se vrati u mjesto svoje."

„Tako kralj dogje u Galgalu. Sav narod Judin pratio je kralja, a samo polovica naroda Israelova bijaše ondje. Tada se stekoše svi ljudi Israelci oko kralja i rekoše mu: Zašto te ukradoše braća naša, ljudi Judini, i prevedoše kralja i dom njegov preko Jordana? I rekoše ljudi Judini ljudima Israelovim: Zato što je nama kralj bliži. Što se srdite toga radi? Jesmo li što pojeli kralju ili nas je darivao darom? A ljudi Israelci odgovoriše ljudima Judinim: Nas je deset puta više u kralja, i više pripada David nama nego vama. Zašto nam učiniste nepravdu, te nama ne javiste prvima, da dovedemo kralja našega? Ali besjeda ljudi Judinih bijaše tvrgja od besjede ljudi Israelovih."

To trvenje izmegju plemena Judina i ostalih plemena upotrijebi neki „S e b a od plemena Benjaminova te zatrubi u trubu i reče: Nemamo dijela s Davidom i nasljedstva sa sinom Isajevim. Vrati se u šatore svoje, o Israele! Tako se sav Israel odijeli od Davida i otide za Sebom, a ljudi Judini pristadoše uz svojega kralja od Jordana do Jerusalema. Kad dogje kralj u Jerusalem, reče Amasi: Sazovi mi sve ljude Judine na treći dan, i ti budi ovdje." David je htio, da Amasa udari na Sebu. „Amasa otide da sazove Judu, ali se zadrža preko roka, koji mu bješe kralj odredio. Tada reče kralj Abisaju: Sad će nas Seba baciti u veću nevolju nego Absalom. Zato uzmi sluge gospodara svojega (Joaba) i potjeraj ga, da počem ne nagje koji tvrdi grad i tako nam umakne. Tako izagju s njim ljudi Joabovi iz Jerusalema, da tjeraju Sebu. A kad oni bijahu na putu, dogje im ususret Amasa. Joab (koji je takogjer izišao u boj) reče

Amasi: Zdravo brate (rogjače)! I prihvati desnom rukom Amasu za bradu, kao da će ga poljubiti. Amasa nije se obazirao na mač, što ga je imao Joab, i on ga udari pod rebra i prosu mu crijeva na zemlju." To je Joab učinio, jer se bojao, da mu Amasa ne preotme vojvodsku službu. „Potom Joab i Abisaj otidu u potjeru za Sebom. A Seba bijaše došao u Abelu. Tada Joab i Abisaj dodju i podsjednu grad, a sve mnoštvo nastojaše da obore zidove. Tada poviče neka mudra žena iz grada: Čujte, čujte! Recite Joabu, neka pristupi ovamo, da govorim s njim. Kad on pristupi k njoj, reče mu (u ime grada): Nijesam li ja vjeran grad u Israelu, a ti hoćeš da zatreš grad i istrijebiš majku u Israelu? A Joab odgovori: Sačuvaj Bože! ne obaram i ne zatiram. Nije tako, nego čovjek po imenu Seba podiže ruku svoju na kralja Davida. Predajte samo njega, pa ćemo odstupiti od grada. A žena reče Joabu: Evo, glava njega bacit će ti se preko zida. Žena dogje k svemu narodu i govori im mudro, a oni odsjekoše glavu Sebi i baciše je Joabu. Tada on zatrubi u trubu i odstupiše od grada, a Joab se vrati kralju u Jerusalem. Tako osta Joab vojvoda nad svom vojskom Israelovom."

David je rado oprostio svojim neprijateljima i postupao je s njima b l a g o i m i l o s t i v o. Tako je dao lijep primjer poglavarima, kako treba da vladaju narodom više blagošću nego silom. „Milost i istina čuvaju kralja, i milošću podupira svoj prijestol." (Prič. 20, 28).

101. Još neke nevolje Davidove.

(II. kralj. 21, 1 — 24, 25).

Poradi buna dogju i na narod zla svakojaka. „Tako nasta g l a d za vremena Davidova tri godine zastopce. David zapita proročište Gospodnje, a Gospodin reče: To je radi Saula i doma njegova krvničkoga, jer je poubijao Gabaonce. A Gabaonci ne bijahu od sinova Israelovih, nego bijahu ostatak od Amoreja. Sinovi im se Israelski zakleše (str. 235) ali ih je Saul htio pobiti, kao da revnuje za sinove Israelove i Judine. Onda kralj sazove Gabaonce i reče im: Što da vam učinim i čim da vas namirim, da blagoslovite nasljedstvo Gospodnje (da opet bude obilje u narodu)? A Gabaonci mu rekoše: Nije nama do srebra i do zlata, nego se tužimo na Saula i na dom njegov, a ne ćemo da se pogubi tko od Israela. A kralj im reče: Šta dakle hoćete, da

vam učinim. Oni rekoše kralju: Tko nas je satirao i htio da nas istrijebi, da nas ne bude nigdje u krajevima Israelovim, od sinova njegovih neka nam se dade sedam ljudi, da ih objesimo Gospodinu u Gabai Saulovoj. A kralj reče: Ja ću dati. Ali kralj poštedi Mifiboseta, sina Jonatina radi zakletve Gospodnje, koja bijaše izmegju Davida i Jonate sina Saulova. Uze dakle kralj dva sina Resfe, žene Saulove, i pet sinova kćeri Saulove i predade ih u ruke Gabaoncima, te ih razapeše na gori pred Gospodinom.“ To su Gabaonci učinili po zakonu o krvnoj osveti (str. 192). koja se trpjela u zakonu Mojsijeva; najprije ih ubiše, a onda im tjelesa objesiše. „I ta sedmorica padoše pobijeni zajedno u prve dane žetve. A Resfa uzme kostrijet i prostre ga poda se na pećini (tužeći za djecom), dokle ne padne na njih voda s neba, ne pusti ptice, da ih razdiru po danu ni zvijeri po noći.“ Po zakonu nije smjelo obješeno tijelo ostati preko noći (str. 192), ali je David dopustio, da tjelesa ostanu viseći, dok ne padne dažd, što će biti znak, da se Gospodin smilovao na zemlju. Resfa je sve to vrijeme maternjom nježnošću i ljubavlju čuvala tjelesa svoje djece. „Davidu javiše što je učinila Resfa, inoča Saulova. I otide David i uze kosti Saulove i kosti Jonate sina njegova od ljudi u Jabesu Galaadskom, i pokupivši kosti onih, koji bijahu razapeti, pogreboše ih s kostima Saulovim i Jonatinim u zemlji Benjaminskoj na strani kod groba Cisa, oca Saulova. I Bog se potom opet umilostivi zemlji.“

„Potom se raspali gnjev Gospodnji na Israela, jer netko potače Davida govoreći: Idi i izbroj Izraela i Judu.“ Brojenje samo po sebi nije grijeh, jer je i Mojsiju zapovjedio Bog, da izbroji narod; ali je bio grijeh, što je David htio svoju državu urediti na vojničku, da onda udari na okolišnje narode, a to nije bilo po volji Gospodinu (str. 193). „Kralj reče Joabu: Progji po svim plemenima Israelovim i izbrojte narod, da znam koliko ga ima. A Joab reče kralju: Neka doda Gospodin Bog tvoj k narodu tvojem koliko ga je sad još sto puta toliko, ali čemu to želi gospodar moj kralj? Ali riječ kraljeva bi jača od riječi Joabovih i od riječi vojvoda. I otide Joab i vojvode od kralja, da prebroje narod Israelov. Obišavši svu zemlju dogju u Jerusalem poslije devet mjeseci i dvadeset dana. Tada preda Joab kralju broj popisanog naroda, i bijaše od Israela osam stotina tisuća ljudi za vojsku, koji mogahu vladati mačem, a od Jude pet stotina tisuća borilaca.“

„Ali Davida zaboli srce, pošto je prebrojio narod i reče David Gospodinu: Sagriješih veoma tim djelom; ali molim te, Gospodine, da odneseš bezakonje sluge svojega, jer veoma ludo uradih. Tada ustane David ujutro, a riječ Gospodnja dogje Gadu,

Kuga u Israelu.

proroku i vidiocu Davidovu, govoreći: Idi i reci Davidu: Ovako veli Gospodin: Troje ti se daje na izbor; izberi jedno što hoćeš, da ti učinim. I dogje Gad k Davidu i reče mu: Hoćeš li da

bude glad za tri godine u zemlji tvojoj ili da tri mjeseca bježiš pred neprijateljima svojim ili da bude tri dana pomor u zemlji tvojoj? Sada dakle promisli i gledaj, što ću odgovoriti onomu, koji me je poslao. Tada reče David: U tjeskobi sam velikoj; ali je bolje, da padnem u ruke Gospodinu, jer je u njega veliko milosrgje, nego u ruke ljudske. Tada pošlje Gospodin pomor na Israela od jutra do odregjenog vremena i umre naroda od Dana do Bersabee sedamdeset tisuća ljudi. A kad angjeo Gospodnji pruži ruku na Jerusalem, da ga bije, sažali se Gospodin nad nevoljom i reče angjelu, koji udaraše narod: Dosta, sad uzdrži ruku svoju. Angjeo Gospodnji bijaše kod gumna Areune Hanaanejina. I David reče Gospodinu, kad vidje kako angjeo bije narod: Ja sam, koji sam zgriješio, ja učinih bezakonje, a te ovce šta su krive? Neka se obrati ruka tvoja na me i na dom oca mojega. Tada dogje Gad k Davidu isti dan i reče mu: Idi načini oltar Gospodinu na gumnu Areuninu. I otide David po riječi Gadovoj, kako mu bješe zapovjedio Gospodin. Areuna se obazre i ugleda kralja i sluge njegove, gdje idu k njemu, pa dogje i pokloni se kralju i reče: Zašto dolazi gospodar moj kralj k sluzi svojemu? A David mu reče: Da kupim od tebe gumno i načinim oltar Gospodinu, da prestane pomor, koji se širi po narodu. Areuna odgovori kralju: Neka uzme i žrtvuje gospodar moj kralj što mu je drago: imaš volova za žrtvu paljenicu a kola i jarmova volovskih za drva. Sve dade kralj Areuna kralju, i reče Areuna kralju: Gospodin Bog tvoj neka primi zavjet tvoj. A kralj odgovarajući reče mu: Ne ću tako, nego ću kupiti od tebe za novce, jer ne ću da prinosim Gospodinu Bogu svojemu poklonjene paljenice." Bilo je zabranjeno po Mojsijevu zakonu žrtvovati stvar, primljenu od tugjina. „Tako David kupi gumno i volove za pedeset sikala srebra i načini ondje David oltar Gospodinu i prinese žrtve paljenice i žrtve zahvalne. I Gospodin se smilova na zemlju i presta pomor u Israelu."

Areuna bijaše kralj Hanaanejima u Jerusalemu, a podložan kralju Davidu. David kupi od toga tugjina zemlju, na kojoj je podigao žrtvenik, a tu je poslije i sazidan hram. To je imalo značiti, kako veli sv. Jeronim: „da se crkva Hristova ne će podići u Israelu, nego megju neznabošcima."

102. David kruni Salomona za kralja.

(III. kralj 1, 1 — 53).

„Kralj David bijaše ostario. Tada se podiže Adonija govoreći: Ja ću biti kralj. I nabavi sebi konja i konjika i pedeset ljudi, koji trčahu pred njim. A otac ga njegov (David) nikad ne nakara niti mu reče: Zašto to činiš? A bijaše i on vrlo lijep, drugi po rogjenju iza Absaloma. I dogovori se s Joabom i Abiatarom svećenikom, koji pristajahu uz Adoniju. A Sadok svećenik i Banaja i Natan prorok i veći dio vojske Davidove ne bijaše uz Adoniju."

„Adonija nakolje za žrtvu ovnova i telaca i ugojenih goveda kod izvora Rogela (tik Jerusalema s južne strane) i pozove svu braću svoju, sinove kraljevske, i sve ljude Judine, sluge kraljeve. Ali ne pozva Natana proroka ni Banaje ni vojvoda, a ni Salomona brata svojega." Tako se htio proglasiti kraljem kao prije Absalom. „Ali Natan reče Betsabei, materi Salomonovoj: Nijesi li čula, da je Adonija, sin Hagitin, postao kralj, a gospodar naš David ne zna za to? Nego poslušaj što ti svjetujem i spasi dušu svoju i sina svojega Salomona." Jer ako Adonija postane kralj, gledat će da pogubi Salomona i njegov rod. „Idi otidi kralju Davidu i reci mu: Nijesi li se ti kralju gospodaru, zakleo sluškinji svojoj govoreći: Salomon, sin tvoj, kraljevat će nakon mene i on će sjedjeti na mom prijestolu? Zašto dakle kraljuje Adonija? A dok budeš ti još u riječi, ja ću doći za tobom i dopunit ću tvoj govor. Tada Betsabea ugje kralju u ložnicu i sagnuvši se pokloni se kralju. A kralj joj reče: Šta ćeš? Ona odgovori i reče mu kako je naučio Natan i kaže: Na tebe, kralju gospodaru, gledaju oči svega Israela, da im kažeš, tko ima da sjedi na prijestolu tvojem nakon tebe? Jer kad počine kralj gospodar moj kod otaca svojih, bit ćemo ja i sin moj Salomon kao krivci." Dat će nas Adonija ubiti. „Dok je još ona govorila s kraljem, dogje prorok Natan. I javiše kralju govoreći: Ovdje je prorok Natan. Došavši na očigled kralju i poklonivši mu se ničice do zemlje reče Natan: Kralju gospodaru! Jesi li ti rekao: Adonija neka kraljuje nakon mene i on neka sjedi na mojem prijestolju? Jer je on danas otišao i naklao volova i hranjenika i pozvao sinove kraljeve i vojvode i Abiatara svećenika. I evo, oni jedu i piju s njim i viču: Živio kralj Adonija! Je li to gospodar moj kralj zapovjedio ne kazav meni

sluzi svojemu, tko će sjedjeti na prijestolu gospodara mojega kralja poslije njega? Tada reče kralj: Dozovite mi Betsabeu. Kad ona dogje pred kralja i stane pred njim, zakle se kralj i reče: Tako živ bio Gospodin, koji je izbavio dušu moju od svake tjeskobe, kako se zakleh, tebi Gospodinom Bogom Israelovim: Salomon! sin tvoj, kraljevat će nakon mene, tako ću učiniti danas. Prignuvši k zemlji lice pokloni se Betsabea kralju i reče: Da živi gospodar moj David do vijeka (dugo). Još reče kralj David: Zovite mi Sadoka svećenika i Natana proroka i Banaju. Kad oni dogju pred kralja, reče im: Uzmite sa sobom sluge svojega gospodara i posadite Salomona, sina mojega, na mazgu moju, i odvedite ga u Gihon (studenac na istočnoj strani Jerusalema), i neka ga ondje Sadok svećenik i Natan prorok pomažu za kralja nad Israelom, i zatrubite u trubu i povičite: Živio kralj Salomon! Onda se vratite za njim, da dogje i sjedne na moj prijesto, i on će kraljevati mjesto mene."

„Tada otide Sadok svećenik i Natan prorok i Banaja, i posadiše Salomona na mazgu kralja Davida i odvedoše ga u Gihon. A Sadok svećenik uze rog s uljem iz šatora (Gospodnjega), pomaza Salomona, i zatrubiše u trubu i povika sav narod: Živio kralj Salomon! I otide sve mnoštvo za njim i narod sviraše svirale i podvikivaše od veselja, te zemlja zatutnji od vike njihove. To čuje Adonija i sve zvanice njegove, jer se već gozba bila svršila. A i Joab čuvši glas trublje reče: Kakva je to vika i buka u gradu? Dok on još govoraše, dogje Jonata, sin Abiatara svećenika. Adonija mu reče: Hodi, jer ti si hrabar čovjek i znaš dobre glasove donijeti. A Jonata odgovori Adoniji: O, nipošto; jer je gospodar naš kralj David postavio Salomona za kralja, i pomazaše ga Sadok i Natan za kralja u Gihonu, i otidoše odanle veseleći se i uzvikao se grad. To je glas, što ga čuste. A već Salomon sjedi na prijestolu kraljevskom. I kralj se poklonio na postelji svojoj i rekao je: Blagosloven Gospodin Bog Israelov, koji je dao, da ovaj sjedi na prijestolu mojem, da vide oči moje. Tada se uplašiše i ustadoše sve zvanice Adonijine i otide svak svojim putem. Adonija pak bojeći se Salomona ustane i otide te se uhvati za rogove žrtveniku." Žrtvenik bijaše mjesto utočišta za one, koji bi što nehotice skrivili. „Salomonu javiše: Evo Adonija bojeći se kralja Salomona uhvatio se za rogove žrtveniku govoreći: Neka mi se zakune kralj Salomon danas, da ne će slugu svojega ubiti mačem. A Salomon reče: Ako bude dobar, ne će mu

pasti ni jedan vlas na zemlju; ako li se pak nagje što zla u njega, umrijet će. Tada pošlje kralj Salomon te ga odvedu od oltara, i on dogje te se pokloni kralju Salomonu. A Salomon mu reče: Idi kući svojoj!"

Dobro je učinio David, što je na kraju života odredio, tko će ga naslijediti na prijestolu. Tako je uklonio svagju, koja bi mogla nastati poslije njegove smrti. Dobro je, da i kršćanin za života svoga naredi za svoju kuću odredivši oporukom, koji će mu biti nasljednici. Kod toga treba da pazi, da ne bi komu učinio krivo. Neka se u oporuci sjeti svojih sluga, siromaha a po mogućnosti neka ostavi i kaku zadužbinu.

103. Posljednje naredbe Davidove i njegova smrt.

(III. Kralj. 2, 1—11; I. Dnev. 22, 1—29, 24.)

David je svega života svoga spremao trošak za gradnju doma Gospodnjega, a to je još više činio poslije onoga pomora u narodu. Na mjestu, gdje je podigao oltar, želio je da se sazida hram. O tom govore opširnije dvije knjige u Sv. Pismu, koje se zove knjige Dnevnika. U njima se govori o kraljevima, a osobito o tome, što je koji kralj učinio za službu Božju.

Sagradivši oltar na gumnu Areuninu „reče David: Ovo je kuća Božja i ovo je oltar za žrtvu paljenicu u Israelu. I zapovjedi, da se skupe svi došljaci u zemlji Israelskoj, i postavi od njih klesare, da sijeku i tešu kamen za gradnju doma Gospodjnega. David pripravi mnogo gvožgja i mjedi. I drvo cedrovo ne mogaše se izmjeriti, koje Sidonci i Tirci dovezoše Davidu. Jer David govoraše: Salomon, moj sin, dijete je maleno i slabo, a dom, što ga hoću da sazidam, mora biti takav, da ga spominju u svim krajevima. Pripravit ću mu dakle sve, što je potrebno. I zato prije svoje smrti pripravi sav trošak."

„Tada pozove Salomona, sina svojega, i zapovjedi mu, da sazida dom Gospodinu Bogu Israelovu. I reče David Salomonu: Sine moj, ja sam htio da sazidam dom imenu Gospodina Boga svojega; ali dogje riječ Gospodnja k meni govoreći: Mnogo si krvi prolio i mnoge si ratove vodio, zato ne možeš da sazidaš dom imenu mojemu, kad si toliku krv prolio preda mnom. Sin koji će ti se roditi, bit će čovjek miran, jer ću mu dati mir od svih neprijatelja unaokolo, i zato će se zvati mirni (Šelomo). On će sazidati dom imenu mojemu. A sad,

sinko moj, neka bude Gospodin s tobom, da napreduješ i sazidaj dom Gospodinu Bogu svojemu kao što je rekao za tebe. Evo ja sam u siromaštvu svojem pripravio trošak za dom Gospodnji. Imaš i mnoštvo ljudi vještih, kamenara i zidara i drvodjelja. Ustani dakle i radi, a Gospodin bi će s tobom. I svim starješinama Israelskim zapovjedi David, da pomažu sinu njegovu Salomonu."

„A kad je David bio starac i na svršetku života postavio sina svojega Salomona za kralja nad Israelom, skupi sve knezove Israelske, svećenike i Levite. Onda prebroji Levite. Od tih izabra za službu Božju u domu Gospodnjem dvadeset i četiri tisuće. I razdijeli ih David po redovima sinova Levijevih na dvadeset i četiri reda, da po tim redovima dolaze u dom Gospodnji i vrše službu. David odredi sinove Asafove, Hemanove i Iditunove, da pjevaju. Ždrijebom ih razdijeli na dvadeset i četiri reda. Tako se razdijele i vratari, da čuvaju stražu naizmjence služeći u domu Gospodnjem."

„Tada sazove David sve knezove i vojvode, da dogju u Jerusalem. Tada ustane kralj i stojeći reče: Poslušajte me, braćo i narode moj! Držite sve zapovijedi Gospodina Boga našega, da naslijedite zemlju dobru, i ostavite je sinovima svojim nakon sebe do vijeka. A ti, Salomone, sine moj, znaj Boga, oca svojega, i služi mu cijelim srcem i dušom dragovoljnom; jer sva srca ispituje Gospodin i svaku pomisao zna. Ako ga ustražiš, naći ćeš ga; ako li ga ostaviš, odbacit će te za svagda. Onda David preda Salomonu, sinu svojemu, sliku od trijema i hrama i od svega, što je namislio sagraditi. Sve je to, reče David došlo do mene napisano rukom Gospodnjom, da znadem, kako što treba uraditi. Tada reče David svemu zboru: Djelo je veliko, jer se ne pripravlja stan čovjeku nego Bogu. Ako bi tko još htio dragovoljno priložiti, neka napuni danas ruku svoju i neka donese Gospodinu, što želi. Tada obećaše starješine i knezovi, i dadoše i oni za izgradnju doma Božjega zlata, srebra mjedi i gvožgja i kamena dragoga. I narod bijaše veseo, kad je svoje volje obećao zavjete, jer ih prinošaše cijelim srcem Gospodinu. A i kralj David uzradovao se vrlo."

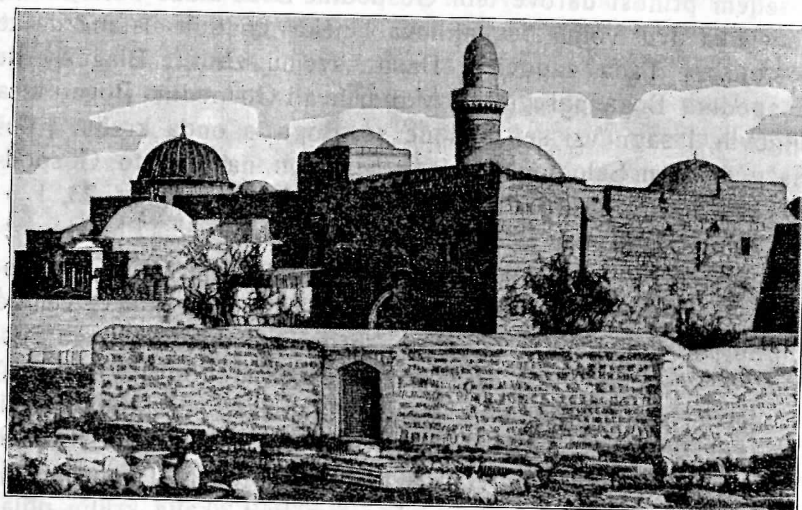
„I zahvali David Gospodinu pred svim mnoštvom i reče: Blagosloven da si, Gospodine Bože Israela, oca našega, od vijeka do vijeka. Tvoja je Gospodine veličina i moć i slava i vlast i tebi neka je hvala; jer sve, što je na nebu i na zemlji, tvoje je. Tvoje je kraljevstvo, Gospodine, i ti si nad svim vladarima. Tvoje je bogatstvo i tvoja je slava i ti vladaš nad svim. Zato te hvalimo, Bože naš, i slavimo ime tvoje dično. Tko sam ja i što je narod moj, da bismo ti mogli obećati sve ovo. Tvoje je sve, i što primismo iz tvoje ruke, dajemo tebi. Jer smo stranci pred tobom i došljaci kao i svi oci naši. Naši su dani kao sjena na zemlji i ne čekaju. Gospodine Bože naš, sve ovo blago, koje pripravismo, da se zida dom svetom imenu tvome, iz tvoje je ruke i tvoje sve. Znam, Bože moj, da ispituješ srca i ljubiš čistotu, zato i ja u čistoti svojega srca veseo prinesoh sve ovo, i narod tvoj, koji se našao ovdje, vidjeh kako s neizmjernim veseljem prinosi darove tebi. Gospodine Bože otaca naših, čuvaj do vijeka ovu volju srca njihova i neka taj duh ostane da te poštuju. — Tada zapovjedi David svemu zboru: Blagosivajte Gospodina Boga našega. I sav zbor hvali Gospodina Boga otaca njihovih, i sagnuvši se poklone se Bogu a onda kralju. I pomažu drugom Salomona, i sjede Salomon na prijesto Gospodnji kao kralj mjesto Davida, oca svojega." (I. Dnev. 23, 1 — 29, 24).

„Tako se približiše dani Davidu, da umre. Tada zapovjedi Salomonu, sinu svojemu: Ja idem na put svekolike zemlje. Ohrabri se i budi muž i pazi, da se držiš Gospodina Boga svojega, da ideš putovima njegovim, da držiš uredbe njegove i zapovijesti i sudove i zakone kako je napisano u zakonu Mojsijevu. Ti znaš, što mi je načinio Joab, sin Sarvijin, što je načinio dvjema vojvodama vojske Israelove Abneru i Amasi, koje ubi i proli krv u vrijeme mira kao u ratu i okalja krvlju pojas oko sebe i obuću svoju na nogama. Učini dakle po mudrosti svojoj i ne dopusti, da sijeda glava njegova otide mirno u grob." To je već sam David htio učiniti, ali se bojao, nadajući se ipak, da će se i na njemu izvršiti pravda Božja. „A sinovima Berzelajevim vrati ljubav, i neka jedu za stolom tvojim; jer mi dogjoše ususret, kad sam bježao ispred Absaloma, brata tvojega. Kod tebe je i Semej, koji me je ljuto grdio, kad sam išao u Mahanaim. Ali jer mi je došao ususret, kad sam prelazio preko Jordana i ja mu se zakleh Gospodinom govoreći: Ne ću te ubiti mačem, ti nemoj trpjeti, da ostane nekažnjen. Čovjek si mudar te znaš, što mu treba učiniti i opravi sijedu glavu njegovu s krvlju pod zemlju." David je oprostio Semeju što ga je lično uvrijedio; ali je Semej pogrdio Davida kao po-

mazanika Gospodnjega, zato ga je imao Salomon kazniti, čim Semej pokaže, da prezire kralja.

„Tada usnu David s ocevima svojim i pogreben bi u gradu Davidovu.“ Grob se njegov pokazuje do danas. „A svega vremena, što je kraljevao David nad Israelom, bijaše četrdeset godina. U Hebronu je kraljevao sedam godina, a u Jerusalemu trideset i tri godine.“ (III. Kralj. 2, 1—11).

David je u kraljevstvu Božjem osoba preznamenita. Mesija, u kojem će se blagosloviti svi narodi, izaći će od njegova roda, zato odonda svi proroci idućega Spasitelja opisuju kao

Davidov grob u Jerusalimu.

mladicu Isajevu i sina Davidova. David je i slika Hristova: preko muka svakojakih i poniženja dolazi do slave, kraljuje nad narodom Božjim i nadvlagjuje neznabošce. Ali je David i prorok Hristov, jer u psalmima naprijed kazuje dostojanstvo, muku i potonju slavu Spasiteljevu. — Davida slave knjige sv. Pisma (osobito Crkv. 47, 2—13); a veliko je ime njegovo nesamo kod Židova nego i kod Muhamedanaca. Crkva slavi spomen njegov na 29. prosinca. Ako je i sagriješio, činio je pokoru i „Gospodin je očistio grijehe njegove i uzvisio do vijeka jakost njegovu“ (Crkv 47, 13).

III. PSALMI DAVIDOVI.

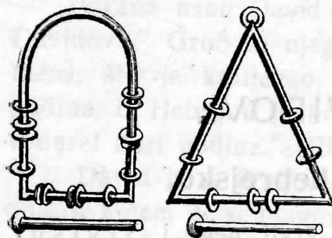
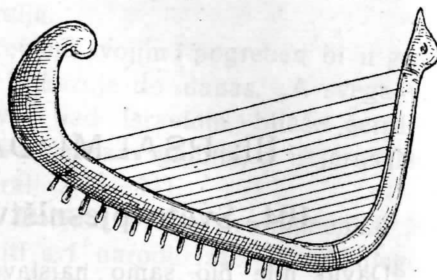
104. Sveto pjesništvo hebrejsko.

David nije bio samo najslavniji kralj, nego i „izvrsni pjevač (pjesnik) Israelov“ (II. Kralj. 23, 1), koji je sastavio mnoštvo pjesama. On je bio rogjen pjesnik, a sav je njegov život bio isprepleten mnogim dogagjajima, koji su mu u srcu budili lijepa čuvstva. Mladost svoju proživio je u prirodi, gdje se divio svemogućstvu i mudrosti Božjoj, koja se očituje u svijetu. „Kad ga je Bog izbavljao iz ruku neprijatelja njegovih i iz ruke Saulove, David govoraše Gospodinu u pjesmi“ (II. Kralj. 22, 1). Kad je čuo za smrt Saulovu i Jonatinu, „tada David narica za Saulom i za Jonatom, sinom njegovim“ (II. Kralj. 1, 17). Prenesav kovčeg zavjetni na Sion, sastavi David pjesme, koje su imali pjevati pjevači i slaviti ime Gospodnje (I. Dnev. 16, 7). Kad mu je Bog javio, da će kraljevstvo njegovo utvrditi do vijeka, David u zahvalnoj pjesmi hvali Gospodina i slavi Pomazanika (Spasitelja) njegova. I kad je David sagriješio, molio je Gospodina u pjesmi, da mu oprosti (Psal. 50). Tako su pjesme Davidove jedne klanjalice, u kojima slavi savršenosti Božje; zatim pjesme zahvalnice, gdje zahvaljuje Bogu za dobročinstva njegova; onda pjesme prosne, u kojima moli Boga za pomoć ili da mu oprosti grijehe (pjesme pokorničke). Kraj toga ima pjesama, u kojima se daje nauk za kreposno življenje (pjesme poučne). Najznatnije su one pjesme, u kojima David proročkim duhom govori o Spasitelju, o njegovu životu i kraljevstvu (pjesme proročke, mesijske).

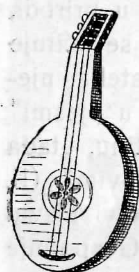
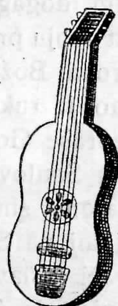
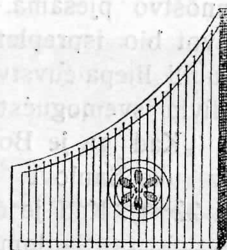
Te pjesme zovu se psalmi, jer su se pjevale uz glazbalo sa strunama, koje se zvalo psaltir. Usto su bile i neke druge muzičke sprave, od kojih se mnoge spominju u Psalmu 150. ovako:

Hvalite Gospodina u svetinji njegovoj;
Hvalite ga poradi velike sile njegove.
Hvalite ga radi čudesa njegovih,

Muzičke sprave.

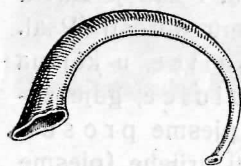
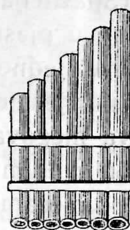
Triangule. Harfa.

Harfa.

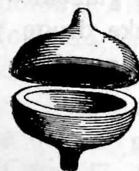
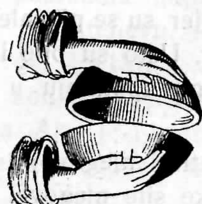
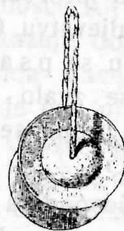
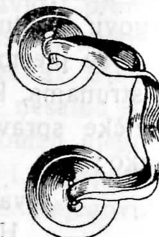

Mahol. Minaim. Frula.

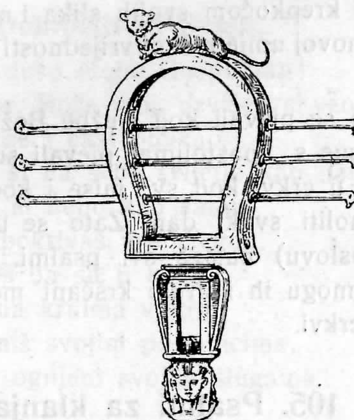

Rog. Siringa. Zvončići.

Plitica I. Plitica II. Cimbala II. Cimbala I.

Sistrum I. Sistrum II.

Hvalite ga prema veliknom veličanstvu njegovu.
Hvalite ga glasom trube,
Hvalite ga uz psaltir i citaru.
Hvalite ga uz bubanj i gusle,
Hvalite ga uz tamburu i svirale.
Hvalite ga uz gasne cimbale,
Hvalite ga uz cimbale gromovne.
Sve što diše neka hvali Gospoda.

U Sv. Pismu imade 150 Psalama. Od tih je većina (88) od Davida; zato se i zovu Psalmi Davidovi.

Psalmi su lijepe pjesme i po svojoj nabožnoj sadržini i po svojem obliku pjesničkom. Osobiti su nakit psalama tako zvani paralelizmi. U drugim pjesmama sriču se na kraju stihovima riječi, n. pr.

Čistom dušom vršit onom treba,
Koji vrši, Bog što sudi s neba.

U Hebrejskom pjesništvu sriču se misli, t. j. po dvije rečenice kazuju istu misao, n. pr.

Hvalite Gospodina svi narodi,
Slavite ga sva plemena.

Ova se ljepota hebrejskoga pjesničtva dade sačuvati i u prijevodu, dočim se u pjesmama drugih naroda poradi sroka moraju izostavljati ili mijenjati mnoge misli, kad se prevode u tugje jezike. Osim te posebne svoje ljepote imadu psalmi i sve druge

pjesničke ukrase, koji se nalaze i u drugim pjesmama, dapače ih mnoštvom i krepkoćom svojih slika i nadmašuju. Zato psalmima i po njihovoj umjetničkoj vrijednosti pripada časno mjesto u književnosti.

Psalmi su se pjevali kod službe Božje u Starom Zavjetu; pjevao ih je Isus s apostolima, pjevali su ih prvi kršćani, a i sad se pjevaju u crkvi kod sv. mise i kod večernje. Svećenici su ih dužni moliti svaki dan. Zato se u njihovu molitveniku (breviaru, časoslovu) nalaze svi psalmi. Budući da su psalmi lijepe molitve, mogu ih i drugi kršćani moliti u svakoj zgodi i kod kuće i u crkvi.

105. Psalmi za klanjanje.

Psalam 8.

Moć Stvoriteljeva.

Gospodine, Gospode naš!
Kako je divno ime tvoje po svoj zemlji!
Jer se uzvisi veličanstvo tvoje vrh nebesa.
Iz usta djece i onih što sisaju načinio si sebi slavu
Radi neprijatelja svojih,
Da oboriš neprijatelja i zavidnika.
Jer gledam nebesa tvoja, djela prsta tvojih,
Mjesec i zvijezde, koje si osnovao.
Što je čovjek, te ga se spominješ
Ili sin čovječji, da ga pohodiš?
Učinio si ga malo manjim od angjela,
Slavom i čašću vjenčao si ga
I postavio si ga nad djelima ruku svojih.
Sve si podložio nogama njegovim:
Ovce i volove sve, još i stoku poljsku;
Ptice nebeske i ribe morske,
Koje hode putovima morskim,
Gospodine, Gospode naš!
Kako je divno ime tvoje po svoj zemlji!

Pjesnik gleda zvjezdano nebo i čudi se, da ima ljudi, koji ne vide te krasote i mudrosti Stvoriteljeve. Djeca vide tu krasotu, kad pružaju ruke za zvjezdama, i time zastigjuju lude oholice (neprijatelje, zavidnike).

Psalam 103.

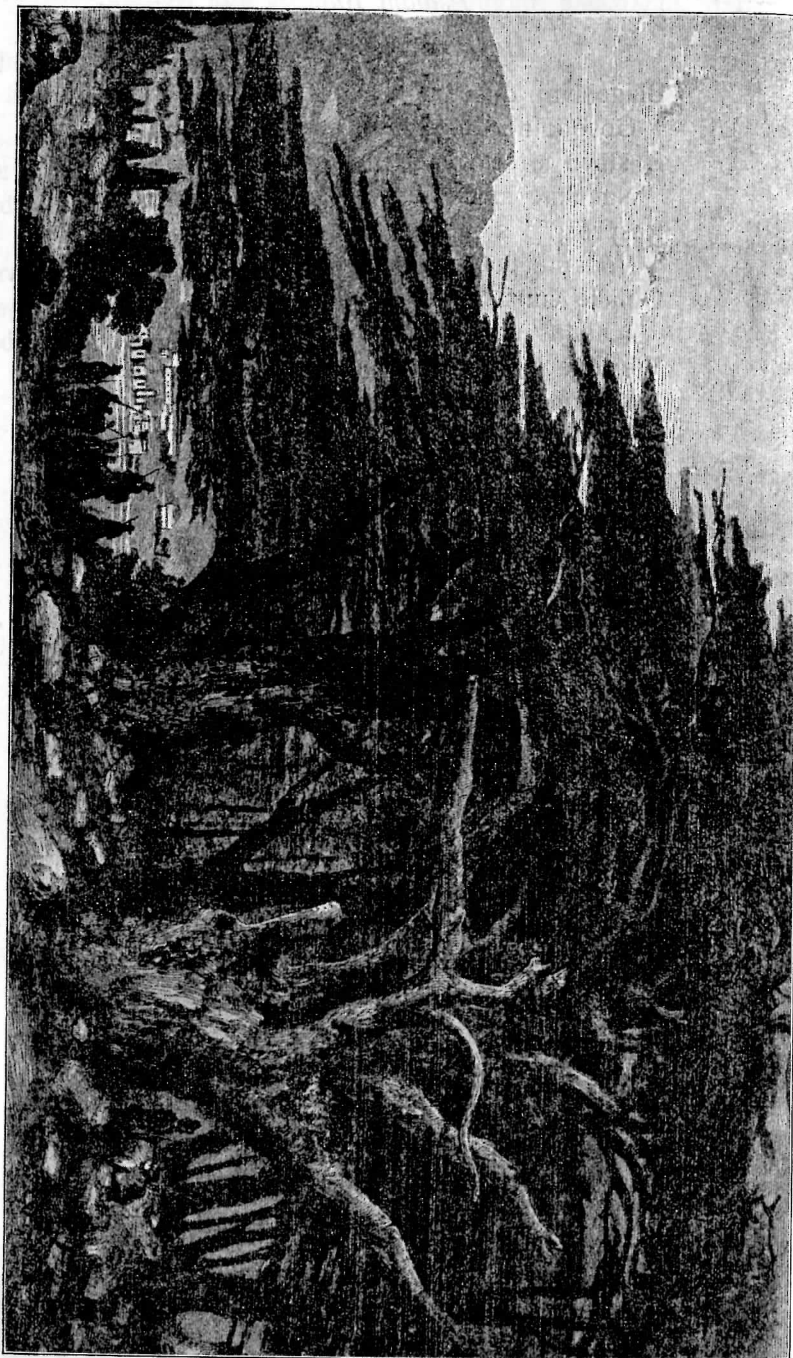
Dobrostivost Božja.

Blagosivaj, dušo moja, Gospodina!
Gospodine, Bože moj, uzvišen si veoma.
U slavu si se i čast obukao,
Navukao si na sebe svijetlo kao haljinu.
Rasprostr'o si nebo kao šator,
Vodama pokrivaš vrh njegov.
Oblake činiš da su ti kola,
I hodaš na krilima vjetra.
Vjetrove činiš svojim poslanicima,
I plamen ognjeni svojim slugama.

Osnovao si zemlju na tvrdini njezinoj,
Ne će se pomaknuti u vijek vijeka.
Bezdan je pokrivaše kao haljina,
Nad gorama stajahu vode.
Od tvoje prijetnje pobjegoše,
Pobojaše se od glasa groma tvojega.
Podigoše se gore, a doline se snizište
Na mjestu, koje si im odredio.
Postavio si megju, preko koje ne prelaze.
Ne će se povratiti, da pokriju zemlju.

Izvore ispuštaš u dolinama,
Izmegju gora teku vode.
Napajaju se sve zvijeri poljske,
Čekaju na njih divlji magarci, kad su žedni.
Odozgo stanuju ptice nebeske,
Izmegju grana puštaju glas.

Natapaš gore sa visina nad njima,
Od ploda djela tvojih siti se zemlja.
Izvodiš sijeno govedima,
I bilje da služi ljudima.
Izvodiš kruh iz zemlje,
I vino da razveseljuje srce čovječje.
Ulje da razvedri lice,
I kruh da okrijepi srce čovječje.
Site se drveta u polju,
I cedri Libanski, koje si zasadio.

Cedri na Libanonu.

Ondje ptice viju gnijezda,
Dom se rodin diže nad njima.
Visoke su gore jelenima,
A pećina je utočište ježevima.

Načinio si mjesec, da kaže vrijeme;
Sunce zna, kad će zaći.
Stereš tamu, i biva noć;
U njoj obilaze sve zvijeri šumske.
Mladi lavići riču za plijenom,
I traže od Boga hranu sebi.
Sunce grane a oni se sakrivaju,
I smještaju se na ležaje svoje.
A čovjek — izlazi na posao svoj
I na rad svoj do večera.

Kako su velika djela tvoja, Gospode!
Sve si mudro stvorio;
Puna je zemlja blaga tvojega.
Gle more veliko i široko,
U njemu vrve životinje bez broja,
Životinje male uz velike.
Onuda prolaze lagje,
I taj zmaj, koga si stvorio, da se igra.
Sve tebe čeka,
Da im dadeš hranu na vrijeme.
Kad im daješ, sabiraju;
Kad otvoraš ruku, sve se puni dobra.
A kad odvratiš lice, smetu se;
Uzmeš im duh, i nestaje ih,
I povraćaju se u prah svoj.

Pošlješ duh svoj, i stvore se,
I obnavljaš lice zemlje.
Slava Gospodinu do vijeka.
Neka budu sva djela ugodna Gospodu.
On pogleda na zemlju, i ona se trese,
Dotakne se gora, i dime se.
Pjevat ću Gospodinu za života svoga,
Hvalit ću Boga svojega, dok sam god.
Neka mu omili riječ moja,

A ja ću se radovati u Gospodinu.
Neka nestane grješnika sa zemlje,
I bezbožnika, te ih ne bude.
Blagosivaj, dušo moja, Gospodina!

To je jedna od mnogih pjesama sv. Pisma, u kojoj se opisuje priroda, djelo ruku Božjih i providnost Božja, koja se za sve na svijetu brine. — „Navukao si na sebe svijetlo" znači: Bog nevidljivi očituje se u vidljivom svijetu. — „Osnovao si zemlju na tvrdini." Stari pomišljahu zemlju da je osnovana na stupovima. Tu se opisuje stvaranje svijeta. — „Neka nestane grješnika" t. j. neka prestanu ljudi griješiti. Kad Bog ljudima toliko dobra daje, treba da i ljudi budu dobri Bogu i ne griješe.

106. Psalmi za hvalu.

Psalam 110.

Hvala za dobrotu Božju.

Hvalim te, Gospodine, cijelim srcem svojim
U zboru pravedničkom i u skupštinama.
Velika su djela Gospodnja,
Izabrana sve po volji njegovoj.
Slavna su i velika djela njegova,
I pravda njegova ostaje do vijeka.
Ostavio je spomen na čudesa svoja milosrdni i blagi Gospodin,
Dade hranu onima, koji ga se boje.
Opominjat će se do vijeka zavjeta svojega;
Silna djela svoja objavljat će narodu svojemu.
Dade im nasljedstvo naroda;
Djelo ruku njegovih istina je i sud.
Vjerne su sve zapovijedi njegove, utvrgjene do vijeka,
Osnovane na istini i pravdi.
Posla spasenje narodu svojemu,
Utvrdi do vijeka zavjet svoj.
Sveto je i strašno ime njegovo;
Početak je mudrosti strah Gospodnji.
Razumni su oni, koji ga se drže;
Hvala njegova ostaje do vijeka.

U tom psalmu hvali se dobrota Božja k narodu Israelskom, kome je Bog čudesima pomagao. — „Dade hranu" manu u pustinji. — „Dade im nasljedstvo naroda", zemlju naroda Hanaanejskih. — „Posla spasenje narodu svojemu" izbavljajući ih od neprijatelja. — „Koji ga se drže" na ime: straha Božjega.

Psalam 112.

Hvala promislu Božjemu.

Hvalite, dječaci, Gospodina;
Hvalite ime Gospodnje.
Neka bude ime Gospodnje blagosloveno
Od sad i do vijeka.
Od izlaska sunčanoga do zapada
Neka bude hvaljeno ime Gospodnje.
Gospodin je uzvišen nad svim narodima,
I slava njegova nadilazi nebesa.

Tko je kao Gospodin Bog naš, koji stanuje u visini
I gleda niske stvari na nebu i na zemlji?
On diže sa zemlje siromaha,
I iz kala podiže uboga,
Da ga posadi s knezovima,
S knezovima naroda svojega.
On naseljuje kuću nerotkinji,
Da se kao mati raduje sinovima.

Promisao Božji vidi se u životu mnogih ljudi: Josipa, Davida i dr., koje Bog iz niskoga roda uze i uzvisi na veliku čast. — „I gleda niske stvari", Bog se brine za sve.

Psalam 116.

Svi narodi neka hvale Boga.

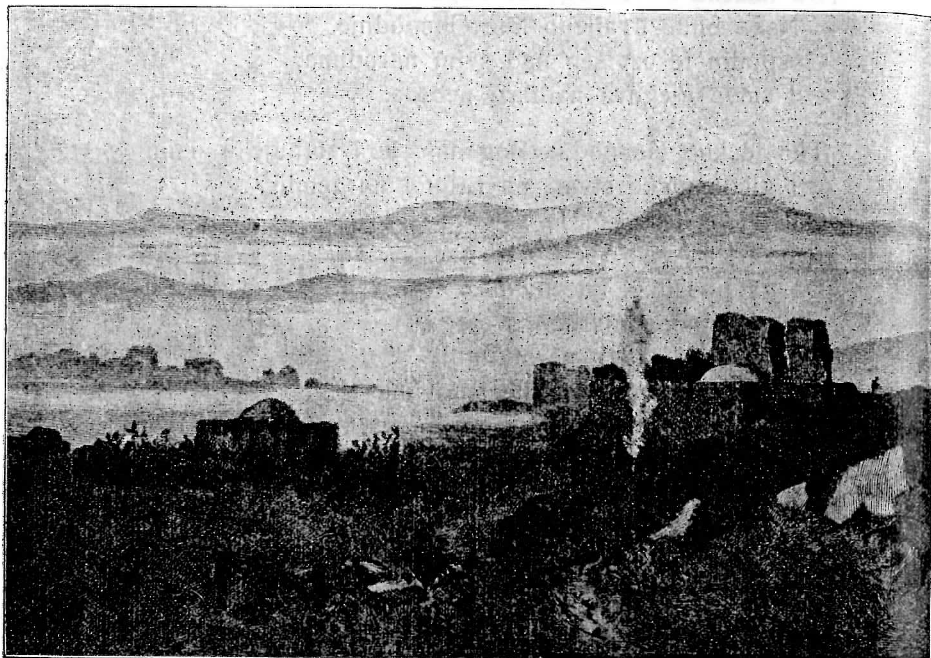
Hvalite Gospodina svi narodi,
Slavite ga sva plemena.
Jer je veliko milosrgje njegovo nad nama,
I istina Gospodnja ostaje do vijeka.

Psalam 147.

Jerusalem neka hvali Boga.

Hvali, Jerusaleme, Gospodina;
Hvali Boga svojega, Sione!
Jer on utvrgjuje prijevornice vrata tvojih,
Blagosivlja sinove tvoje u tebi.
Ogragjuje megje tvoje mirom,
I nasićava te jedre pšenice.
Šalje govor svoj na zemlju,
Brzo teče riječ njegova.

Daje snijeg kao vunu,
  Maglu rasipa kao pepeo.
Baca led svoj kao zalogaje;
  Pred mrazom njegovim tko će ostati?
Pošlje riječ svoju i otopi ga;
  Dune duh njegov i poteku vode.

Magla u Palestini.

On javlja riječ svoju Jakobu,
  Naredbe i sudove svoje Israelu.
Tako nije učinio nijednome narodu,
  I sudova svojih nije im javio.
  Aleluja!

Ako su svi narodi dužni hvaliti Bogu, a to je najviše dužan narod izabrani Israel i grad Jerusalem. Tu dužnost imadu sada kršćani, koji su pravi narod izabrani. — „Brzo teče riječ njegova", što Bog reče to se odmah izvrši. — „Aleluja" (ili Halleluja), riječ je hebrejska, koja znači: „Hvalite Gospodina". I ta riječ čuje se u crkvi u veselo naročito u uskrsno vrijeme.

107. Psalmi za molbu.

Psalam 3.

Jutarnja molitva.

Gospodine! Kako je mnogo neprijatelja mojih!
  Mnogi ustaju na me.
Mnogi govore za dušu moju:
  Nema mu spasenja od Bogà.

Ali ti si, Gospodine, zaklon moj;
  Slava moja, ti podižeš glavu moju.
Glasom svojim vičem ka Gospodinu;
  I čuje me sa svete gore svoje.
Ja liježem i spavam;
  I ustajem, jer me Gospod čuva.

Ne bojim se mnogo tisuća naroda, koji me opkoljuje;
  Ustani, Gospodine; spasi me, Bože moj!
Jer ti udaraš sve, koji mi se protive bez razloga;
  Razbijaš zube grješnicima.
Od Gospodina je spasenje,
  I na narodu tvom neka bude blagoslov tvoj.

„To je psalam Davidov, kad je bježao od Absaloma, sina svojega." — „Ja liježem i spavam", uzdajući se u Boga, ide David na počinak i „ustaje" okrijepljen. — „Razbijaš zube", ne dopuštaš, da neprijatelji čine zlo, kao i divlje zvijeri, ako im se polome zubi. — „I narodu tvom neka bude blagoslov"; time se David moli za svoje neprijatelje.

Psalam 4.

Večernja molitva.

Kada zovem, čuje me Bog pravde moje.
  U tjeskobi daješ mi prostor.
  Smiluj se na me, i usliši molitvu moju.

Sinovi čovječji, dokle će te biti tvrda srca?
  Zašto ljubite ništavilo i tražite laž?
Znajte, da Gospodin divno čuva svetoga svojega;
  Gospodin čuje, kad ga zovem.
Gnjevite se, ali ne griješiti;
  Što mislite u srcima svojim, okajte u ložnicama svojim.

Prinesite žrtvu pravde, i uzdajte se u Gospodina.
Mnogi govore: Tko će nam pokazati dobro?
Kao zastava diže se nad nama svijetlo lica tvojega, Gospode;
Dao si mi u srce veselje
Veće nego što ga imaju oni,
Koji obiluju i vinom i uljem.
U miru liježem,
Usnem i spavam;
Jer ti, Gospodine, kad sam nasamo,
Daješ mi pouzdanje.

I to će biti psalam Davidov, kad je bježao od Absaloma. — „Gnjevite se, ali ne griješite"; ako ima što na meni krivice, možete mi prigovoriti, ali nemojte činiti zla. — „Okajte u ložnicama svojim"; prije spavanja pokajte se za grijehe onoga dana. — „Mnogi govore", nestrpljive pristalice Davidove. — „Kao zastava diže se", da nas vodi.

Psalam 25.

Molitva za čistoću srca.

Sudi mi, Bože, jer u čistoći svojoj hodim,
I dok se u Gospodina uzdam, ne ću oslabiti.
Ispitaj me, Gospodine, i iskušaj me,
Pretopi bubrege moje i srce moje.
Jer je milost tvoja pred očima mojim,
I radujem se istini tvojoj.
Ne sjedim u zboru s nevaljalcima,
I ne idem k onima, koji bezbožno rade.
Mrzim na društvo zlikovačko,
I s bezbožnicima ne sjedim.

Umivam s pravednicima ruke svoje,
I obilazim oko oltara tvojega, Gospodine,
Da čujem glas hvale
I pripovijedam sva čudesa tvoja.
Gospodine, ljubim ures doma tvojega,
I mjesto, gdje stanuje slava tvoja.
Nemoj pogubiti s bezbožnima, Bože, duše moje,
I s krvopilcima života mojega,
Kojima je u ruku nepravda,
I desnica im je puna mita.

A ja hodim u čistoći svojoj,
Izbavi me i smiluj se na me.
Noga moja stoji na pravom putu;
U skupštinama slavit ću te, Gospodine!

Taj psalam moli svećenik kod sv. mise, kada pere ruke: da bi čistim srcem mogao prinositi žrtvu Bogu.

Psalam 42.

Želja za svetinjom.

Sudi mi Bože i rasudi pravdu moju s narodom opakim;
Od čovjeka nepravedna i lukava izbavi me.
Jer ti si, Bože, krepost moja:
Zašto si me odbacio
I zašto tužan hodim, dok me progoni neprijatelj?

Pošlji svijetlo svoje i istinu svoju:
Oni me vode i dovode na goru svetu tvoju i u šator tvoj.
Onda ću pristupiti k oltaru Božjemu,
K Bogu, koji mi daje radost mladenačku.

Slavim te uz citaru, Bože, Bože moj;
Zašto si sjetna, dušo moja, i zašto me smućuješ?
Uzdaj se u Boga, jer ću ga još slaviti;
On je spasitelj moj i Bog moj.

U ovom psalmu izriče se želja Davidova, da opet „vidi šator Božji" (str. 330). Svećenik moli taj psalam u početku sv. mise želeći pristupiti k oltaru Božjemu.

Psalam 121.

Ljubav k svetome gradu.

Obradovah se, kad mi rekoše:
Idemo u dom Gospodnji.
Noge naše stoje
Na vratima tvojim, Jerusaleme.
Jerusalem je sazidan kao grad,
Kojemu su dijelovi sliveni ujedno.
Onamo idu plemena, plemena Gospodnja;
Naredba je Israelu, da slave ime Gospodnje.

Kralj David kao pjevač.

Ondje stoje stolice sudačke,
Prijestol doma Davidova.
Molite za mir Jerusalemu;
Neka bude dobro onima, koji te ljube!
Neka bude mir oko utvrda tvojih,
I blagoslov u kulama tvojim.
Radi braće svoje i bližnjih svojih
Govorim: Mir ti!
Radi doma Gospodina Boga našega
Želim ti dobro.

To je pjesma Israelaca, kad su dolazili u Jerusalem o svetkovinama. Ugledavši sveti grad, pobožna srca zakucaše od miline, a usta zapjevaše radosnu pjesmu. Taj psalam prekrasna je molitva za domovinu. — „Kojemu su dijelovi sliveni ujedno", gdje je kuća do kuće, a nije podaleko kao na selu. — „Radi doma Gospodina." Jerusalem bijaše središte vjersko i državno; ali glavni predmet veselju bijaše hram.

108. Psalmi pokornički.

Psalam 6.

Prvi pokornički psalam.

Gospodine, nemoj me karati u jarosti svojoj,
Niti me kazniti u gnjevu svojem.
Smiluj se na me, Gospodine, jer sam slab;
Iscijeli me, Gospodine, jer su ustreptale kosti moje.
I duša moja smela se vrlo;
A ti, Gospodine, dokle ćeš —?

Obrati se, Gospodine, i izbavi dušu moju;
Spasi me poradi milosrgja svoga.
Jer mrtvi ne spominju tebe,
I u grobu tko će te slaviti?
Iznemogoh uzdišući, svaku noć kvasim odar svoj,
Suzama svojim natapam postelju svoju.
Oko je moje mutno od muke;
Postarao sam se od neprijatelja mojih.

Odlazite od mene, koji činite bezakonje;
Jer je Gospodin uslišio plač moj.
Uslišio je Gospodin molitvu moju,
Gospodin je primio molbu moju.

Neka se postide i smetu sasvim svi neprijatelji moji,
Neka se okrenu natrag i postide brzo veoma.

Psalam ovaj pokazuje kako je David radi grijeha trpio teške duševne i tjelesne muke. — „Mrtvi ne spominju tebe“. David želi u životu svom slaviti Boga, jer smrću prestaje vrijeme rada i zasluga.

Psalam 31.

Drugi pokornički psalam.

Blago onima, kojima su oproštena bezakonja,
I kojima su pokriti grijesi.
Blago čovjeku, komu Gospodin ne prima grijeha,
I u čijem duhu nema lukavstva.
Dok sam mučao, postaraše se kosti moje,
Jer sam uzdisao po vas dan.
Jer dan i noć teška mi bijaše ruka tvoja;
Obratih se u nevolji svojoj kao kad bode trn.
Grijeh svoj kazah tebi,
I krivice svoje ne zatajih.
Rekoh: Ispovjedit ću Gospodinu nepravdu svoju,
I ti si oprostio bezakonje grijeha mojega.
Zato će ti se moliti svaki svetac,
Kad je vrijeme zgodno.
Pa ako i dogje potop velikih voda,
Ne će mu se približiti.
Ti si utočište moje u tjeskobi, koja me obuze,
Radosti moja, izbavi me od onih, koji me opkoljuju.

„Dat ću ti razum, i naučit ću te putu, kojim da ideš;
Uprijet ću oči svoje na tebe.“
Ne budite kao konj i mazga,
U kojih nema razuma.
Uzdama i žvalama obuzdaj im čeljusti,
Ako ne idu k tebi.
Mnogi udarci čekaju grješnika,
A oko onoga, koji se uzda u Gospodina, ide milost.

Radujte se u Gospodinu i pjevajte pravednici,
I veselite se svi, koji ste pravedna srca.

To je psalam Davidov, kad mu je Bog oprostio grijeh. Može se moliti poslije ispovijedi. — „Kojima su pokriti grijesi“ pred Bogom, dakle sasvim oprošteni. — „U čijem duhu nema lukavstva“; koji se iskreno kaje. — „Dok sam mučao“, nijesam htio priznati svoj grijeh. — „Kao kad bode trn“, muči koga savjest. — „Dat ću ti razum“, govori Bog Davidu. — „Ako ne idu k tebi“, ako te ne slušaju.

Psalam 37.

Treći pokornički psalam.

Gospodine, nemoj me karati u jarosti svojoj,
Niti me kazniti u gnjevu svojem.
Jer su strijele tvoje zabodene u meni,
I tvoja me ruka tišti.
Nema zdrava mjesta u tijelu mojem od gnjeva tvojega,
Nema mira u kostima mojim od grijeha mojih.
Jer su bezakonja moja nadvisila glavu moju,
I kao teško breme leže na meni.
Usmrdješe se i zagnojiše rane moje
Od ludosti moje.
Zgrčio sam se i pogurio se posve;
Vas dan idem sjetan.
Jer su bedra moja za podsmijevanje,
I nema zdrava mjesta na tijelu mojem.

Iznemogoh i pognuh se veoma;
Ričem od uzdisanja srca mojega.
Gospodine, pred tobom su sve želje moje;
I uzdisanje moje nije od tebe sakriveno.
Srce mi je ustreptalo, ostavi me snaga moja,
I svijetlo očiju mojih, ni njega mi nema.

Prijatelji moji i bližnji moji
Približuju se i stoje prema meni;
I koji mi bijahu blizu, stoje izdaleka,
I silu čine, koji traže dušu moju.
I koji traže dušu moju, govore koješta,
I po vas dan smišljaju prijevaru.
A ja kao gluh ne čujem,
I kao nijem ne otvoram usta svojih.
I postadoh kao čovjek, koji ne čuje,
I nema u ustima svojim odgovora.
Jer u tebe se Gospodine uzdam;
Ti ćeš me uslišiti, Gospodine Bože moj.

Zato rekoh: Neka mi se ne smiju odviše neprijatelji moji;
Jer čim se spotaknu noge moje, već se razmeću nada mnom.
Ali ja sam spreman na udarce,
I bol je moja uvijek preda mnom.
Priznajem krivicu svoju,
I razmišljam grijeh svoj.

A neprijatelji moji žive, i dižu se na me jako,
I sila ih ima, koji nepravedno mrze na me.
Oni, koji vraćaju zlo za dobro, opadaju me,
Jer sam išao za dobrim.

Nemoj me ostaviti, Gospodine Bože moj;
Nemoj odstupiti od mene.
Pohitaj da mi pomogneš,
Gospodine Bože, spasitelju moj.

Psalam Davidov, u kojem se tuži na boli duševne i tjelesne, i na nevolje, koje ima trpjeti od neprijatelja. Priznaje, da su to sve kazni za grijehe, i moli Boga za pomoć. — „Strijele tvoje", svakojake muke. — „Jer su bedra moja za podsmijevanje"; koji me vide, kako sam slab, rugaju mi se. — „Koji mi bijahu blizu, stoje izdaleka"; bježe od mene kao od gubavca.

Psalam 50.

Četvrti pokornički psalam.

Smiluj mi se, Bože, po velikom milosrgju svome;
I po mnoštvu smilovanja svojih izbriši bezakonje moje.
Više me operi od bezakonja mojega;
I od grijeha mojega očisti me.
Jer bezakonje svoje ja poznajem;
I grijeh je moj protiv mene vazda.
Tebi samu zgriješih, i zlo pred tobom učinih;
Da se opravdaš u govorima svojim, i pridobiješ, kad se sudiš.
Jer evo u bezakonjima začeh se;
I u grijesima zače me mati moja.
Jer si evo istinu ljubio;
Neizvjesne i skrovite stvari mudrosti svoje očitovao si mi.

Poškropi me isopom, i očistit ću se;
Operi me, i bit ću bjelji od snijega.
Čuvenju mojemu daj radost i veselje;
I obradovat će se kosti ponižene.
Odvrati obraz svoj od grijeha mojih;
I sva bezakonja moja izbriši.
Srce čisto stvori u meni, Bože;
I duh prav ponovi u utrobi mojoj.
Ne odbaci me ispred lica svojega;
I duha svetoga svojega ne uzmi od mene.
Vrati mi veselje spasenja svojega;
I duhom vladalačkim potkrijepi me.
Naučit ću bezakonike putovima tvojim;
I bezbožnici k tebi će se povratiti.
Izbavi me od krvi, Bože, Bože spasenja mojega;
I glasit će jezik moj pravdu tvoju.
Gospodine, usne moje otvori;
I usta moja navješćivat će hvalu tvoju.
Jer da si hotio žrtvu, dao bih je zacijelo;
Na žrtvama paljenicama ne ćeš se naslagjivati.
Žrtva je Bogu duh ožalošćen;
Srca skrušena i ponižena, Bože, ne ćeš odbaciti.

Dobro čini, Gospodine, po dobroj volji svojoj Sionu,
Da se sazidaju zidovi Jerusalemski.
Onda ćeš primati žrtve pravde, prinose i paljenice;
Onda će metati na žrtvenik tvoj teoce.

To je psalam Davidov, kad mu dogje prorok Natan, pošto je bio s Betsabeom". Najznatniji je to psalam pokornički, koji se najčešće moli. — „Više me operi"; velik je grijeh, koji traži veliko milosrgje. — „Grijeh je moj protiv mene vazda": boli me, što sam sagriješio. — „Tebi samu zgriješih": žalim, što sam grijehom uvrijedio tebe, Bože. — „I pridobiješ, kad se sudiš": ljudi vide, da su kazni tvoje pravedne, koje trpim. — „Evo u bezakonju začeh se", slab sam poradi grijeha istočnoga. — „Poškropi me isopom", vodom očišćenja (str. 189). — „Čuvenju mojemu daj radost": daj da čujem riječ: Ja ti opraštam. — „Duhom vladalačkim potkrijepi me": da mogu vladati svojim srcem. — „Izbavi me od krvi": što sam prolio krv Urijinu. — „Dobro čini, Gospodine, Sionu". Zadnja dva retka dodana su kasnije, u vrijeme sužanjstva, kad su Židovi tim psalmom molili za oproštenje svojih grijeha.

Psalam 101.

Peti pokornički psalam.

Gospodine, usliši molitvu moju,
I vapaj moj k tebi neka dogje.
Ne odvraćaj lica svojega od mene!
Kad sam god u tjeskobi, prikloni k meni uho svoje.
Kadgod te prizovem,
Usliši me brzo.
Jer kao dima nestade dana mojih,
I kosti moje posahle su kao ogarak.
Pokošen sam kao trava i posahlo je srce moje,
Da sam zaboravio jesti kruh moj.
Od glasnoga stenjanja
Prionuše mi kosti uz meso.
Postadoh kao gem u pustinji,
I kao sova u zidinama.
Budan sam,
I postadoh kao vrabac samac na krovu.
Vas dan ruže me neprijatelji moji;
I koji me hvaljahu, mnom se zaklinju,
Jer pepeo jedem kao hljeb,
I pilo svoje miješam sa suzama,
Od gnjeva i srdžbe tvoje,
Jer si me digao i lupio mnom o zemlju.

Dani moji uminuše kao sjena,
A ja se posuših kao trava.
A ti, Gospodine, ostaješ do vijeka,
I spomen tvoj od koljena do koljena.
Ustani i smiluj se Sionu,
Jer je vrijeme da ga pomiluješ,
Jer je došlo vrijeme.
Jer slugama tvojim omilje kamenje njegovo,
I žao im je zemlje njegove.
Tada će se bojati neznabošci imena tvojega, Gospodine,
I svi kraljevi zemaljski slave tvoje.
Jer će Gospodin sazidati Sion,
I javit će se u svojoj slavi.
Pogledat će na molitvu poniženih;
I ne će prezreti molbe njihove.

Neka se napiše to za drugo pokoljenje;
I narod, koji će se stvoriti, hvalit će Gospodina.
Jer je pogledao s visine svete svoje,
Gospodin je pogledao s neba na zemlju,
Da čuje uzdisanje sužnjeva,
I da odriješi sinove umorenih;
Da razglašuju na Sionu ime Gospodnje,
I slavu njegovu u Jerusalemu;
Da se skupi narod ujedno,
I kraljevi da služe Gospodinu.

Ako istroši na putu krepost moju,
I pokrati dane moje,
Reći ću mu: Nemoj me uzeti u polovini dana mojih,
Jer tvoje su godine od koljena do koljena.
Ti si, Gospodine, u početku osnovao zemlju,
I nebesa su djelo ruku tvojih,
Ona će proći, a ti ostaješ;
I sve će kao haljina ovetšati.
I kao odjeću izmijenit ćeš ih, i izmijenit će se;
A ti si onaj isti, i tvoje godine ne će isteći.
Sinovi slugu tvojih naselit će se opet,
I potomstvo njihovo utvrdit će se do vijeka.

Taj psalam napisao je Israelac u sužanjstvu Babilonskom. Plače nad razvaljenim Jerusalemom i moli Boga, da opet sazida hram. Pjesnik zna, da će to Bog učiniti u svoje vrijeme, ali bi želio i sam doživjeti te dane. — „Postadoh kao gem u pustinji“. Pripovijedalo se, da ptica gem (pelikan) ubija svoje mlade, a onda za njima tuži. — „Mnom se zaklinju“: govore: Dao mi Bog (zlo) kao ovomu.

Psalam 129.

Šesti pokornički psalam.

Iz dubine vapijem k tebi, Gospodine,
Gospodine, usliši glas moj!
Neka paze uši tvoje
Na glas moljenja mojega.
Ako na bezakonja uzgledaš, Gospodine,
Gospodine, tko će opstati.
Ali je u tebe praštanje,
I radi zakona tvojega čekam te, Gospodine.
Čeka duša moja riječ njegovu,

Ufa se duša moja u Gospodina.
Od straže jutarnje do noći
Neka se ufa Israel u Gospodina.
Jer je u Gospodina milosrgje,
I obilato je u njega otkupljenje.
I on će otkupiti Israela
Od sviju bezakonja njegovih.

I taj je psalam iz doba sužanjstva. Pjevač moli, da Bog izbavi Israela iz velike nevolje, u koju je pao zbog svojih grijeha. — „Iz dubine“: u velikoj nevolji, u kojoj se nalazi. — „Tko će opstati“: spasti se. — „Čekam te“, uzdam se u te. — „Od straže jutarnje“, od zadnjeg dijela noći. Noć se dijelila na straže. „Od straže jutarnje do noći = uvijek.

Psalam 142.

Sedmi pokornički psalam.

Gospodine usliši molbu moju,
Primi moljenje moje po istini svojoj,
Usliši me po pravdi svojoj.
I ne idi na sud sa slugom svojim,
Jer se ne će opravdati pred tobom nitko živ.
Neprijatelj goni dušu moju;
Obara na zemlju život moj.
Posagjuje me u mrak kao davno pomrle.
Trne u meni duh moj,
Smeteno je u meni srce moje.
Opominjem se starih dana,
Prebrajam sva djela tvoja,
Razmišljam o djelima ruku tvojih.
Pružam k tebi ruke svoje,
Duša je moja kao suha zemlja pred tobom.
Pohitaj usliši me, Gospodine,
Nestaje duha mojega.
Nemoj odvratiti lica svojega od mene;
Jer ću biti kao oni, koji odlaze u grob.
Rano mi javi milosrgje svoje,
Jer se u tebe uzdam.
Pokaži mi put, kojim da idem,
Jer k tebi podižem dušu svoju.
Izbavi me od neprijatelja mojih, Gospodine,
K tebi pritječem;

Nauči me tvoriti volju tvoju,
Jer si ti Bog moj.
Duh tvoj blagi neka me vodi po stazi pravoj;
Imena svojega radi oživi me, Gospodine, po pravdi svojoj.
Izvedi iz muke dušu moju,
I po milosrgju svojem rasprši neprijatelje moje.
I pogubi sve, koji muče dušu moju,
Jer sam ja sluga tvoj.

„Psalam Davidov, kad ga je progonio Absalom sin njegov.“ — „Ne će se opravdati pred tobom“: ne će se naći pravedan, čist od svakoga grijeha. — „Neprijatelj goni dušu moju“ = mene.

109. Psalmi poučni.

Psalam 1.

Dva puta.

Blago čovjeku, koji ne ide na vijeće bezbožničko,
I na putu grješničkom ne stoji,
I u društvu podsmjevačkom ne sjedi,
Nego mu je omilio zakon Gospodnji,
I o zakonu njegovu razmišlja dan i noć.
On je kao drvo usagjeno kraj potoka,
Koje plod svoj donosi u vrijeme svoje,
I kojemu list ne vene:
Štogod radi, u svemu napreduje.

Nijesu taki bezbožnici, nijesu taki,
Nego kao prah, koji diže vjetar sa zemlje.
Zato ne će bezbožnici ustati na sudu,
Ni grješnici na zboru pravedničkom.
Jer Gospodin zna put pravednički,
A put grješnički propasti će.

U tom psalmu poregjuje se sreća pravednika i nesreća grješnika na ovom i na drugom svijetu. — „Podsmjevači“ su ljudi, koji se podsmijevaju vjeri, kreposti, poštenju. — „Ne će ustati na sudu“ t. j. ne će se održati na sudu kao pravednici. „Put grješnički propasti će.“ Dva su puta, pravednički i grješnički. Jedan vodi u život, drugi u smrt. „Ugjite na uska vrata, jer su široka vrata i prostran put, koji vodi u propast, i mnogo ih ima, koji na njih ulaze. Kako su uska vrata i tijesan put, koji vodi u život, i malo ih ima, koji ga nalaze!“ (Mat. 7, 13. 14).

Psalam 23.

Čista srca pristupaj Gospodinu.

Gospodnja je zemlja i sve što je u njoj,
Svijet i sve što živi na njemu.
Jer ga je on osnovao na morima,
I na rijekama ga utvrdio.
Tko će izaći na goru Gospodnju?
I tko će stajati na svetom mjestu njegovu?
U koga su čiste ruke i srce bezazleno,
Koji ne misli na ništave stvari,
I ne kune se lažno bližnjemu svojemu.
On će dobiti blagoslov od Gospodina,
I milosrgje od Boga, spasa svojega.
To je rod onih, koji ga traže,
Koji traže lice Boga Jakobova.
„Podignite, knezovi, vrata vaša!
Uzvisite se vrata vječna,
Da ugje kralj slave."
„Tko je taj kralj slave?"
„Gospodin jak i silan,
Gospodin krepak u boju."
„Podignite, knezovi, vrata vaša!
Uzvisite se vrata vječna,
Da ugje kralj slave."
„Tko je taj kralj slave?"
„Gospodin nad vojskama,
On je kralj slave."

Taj je psalam ispjevao David, kad se prenosio kovčeg zavjetni na Sion. — „Jer ga on osnovao na morima." Stari pomišljahu svijet kao drvo, koje se diže usred voda. — „Podignite, knezovi, vrata vaša" govori David svećenicima, koji čekaju kovčeg. Tako silnom Gospodinu treba pripraviti što dostojnije mjesto.

Psalam 94.

Slušaj glas Božji!

Hodite zapjevajmo Gospodinu,
Pokliknimo Bogu, spasitelju svojemu!
Izagjimo pred lice njegovo s hvalom,
I u pjesmama pokliknimo mu.

Jer je Gospodin velik Bog,
I velik kralj nad svim bogovima.
Ne će Gospodin odbaciti naroda svojega;
Jer su u ruci njegovoj svi krajevi zemaljski,
I visine gorske on vidi.
Jer je njegovo more, i on ga je stvorio.
I suho osnovaše ruke njegove.
Hodite poklonimo se, i pripadnimo pred Bogom,
Plačimo pred Gospodinom, koji nas je stvorio;
Jer on je Gospodin Bog naš,
A mi smo narod njegov i ovce paše njegove.
Danas ako čujete glas njegov,
Ne dajte da otvrdnu srca vaša
Kao nekoć u dan svagje
I kušanja u pustinji;
Gdje me kušaše oci vaši,
Ispitaše i vidješe djela moja.
Četrdeset godina srdih se na rod ovaj,
I rekoh: Ovi uvijek lutaju srcem;
Ali oni ne upoznaše putova mojih.
Zato im se zakleh u gnjevu svom:
Da ne će ući u mir moj.

Taj su psalam pjevali nekad židovski svećenici subotom ujutro, a danas tim psalmom počinju svećenici svoje časove (molitve). Pjeva se i kod pogreba odrasloga čovjeka; jer nas ta zgoda kao glas Božji opominje, da činimo pokoru, ako hoćemo ući u pokoj vječni. — „I kušanja u pustinji"; vidi str. 203.

Psalam 111.

Blago pravedniku.

Blago čovjeku, koji se boji Gospodina,
Kojemu su zapovijesti njegove mile veoma.
Silno će biti na zemlji potomstvo njegovo,
Rod pravednički bit će blagosloven.
Slava je i bogatstvo u domu njegovu,
I pravda njegova traje do vijeka.
U tami sjaje svijetlo pravednima,
Od milosrdnoga, dobroga i pravednoga.
Mio je čovjek, koji je milostiv i daje u zajam,
On će urediti stvar svoju na sudu;

Jer ne će posrnuti do vijeka.
U vječnom spominjanju bit će pravednik,
Ne će se bojati od zla glasa.
Pripravljeno je srce njegovo, da se uzda u Gospodina,
Utvrgjeno je srce njegovo,
Ne će posrnuti, dokle ne ugleda pod sobom neprijatelje svoje.
Prosipa, daje ubogima,
Pravda njegova traje do vijeka,
Sila njegova uzvišuje se u slavi.
Grješnik vidi i jedi se,
Zubima svojim škrguće i sahne.
Želja će bezbožnicima propasti.

U psalmu se opisuje sreća pravednikova i na ovom i na drugom svijetu. Taj se psalam mnogo moli kod večernja apostola, mučenika, ispovjednika.

Psalam 126.

Bez Boga ništa.

Ako Gospodin ne će graditi doma,
Uzalud se muče, koji ga grade;
Ako ne će Gospodin čuvati grada,
Uzalud bdije stražar.
Uzalud ranite prije dana.
Ustajte, pošto se odmoriste,
Koji jedete kruh nevoljnički;
Jer milima svojim daje san.
Evo nasljedstva od Gospoda:
Djeca, porod je dar njegov.
Što su strijele u ruci jakome,
To su sinovi mladosti.
Blago čovjeku, kojemu se ispunila želja za njima;
Ne će se postidjeti, kad stane govoriti neprijateljima svojim na vratima.

Psalam taj uči, da nema napretka bez Božjega blagoslova. — „Uzalud ranite prije dana“: uzalud se trudite bez Boga. — „To su sinovi mladosti“. Djeca, koja se rode čovjeku u mladosti, bit će mu jaka obrana u starosti, kad narastu.

Psalam 127.

Sreća porodična.

Blago svima, koji se boje Gospodina,
Koji hode putovima njegovim.
Jer ćeš jesti od truda ruku svojih;
Blago tebi i dobro ti je.
Žena je tvoja kao rodna loza
O stijenama doma tvojega;
Sinovi su ti kao grane maslinove
Oko stola tvojega.
Evo, tako će biti blagosloven čovjek,
Koji se boji Gospodina.
Neka te blagoslovi Gospodin sa Siona,
Da gledaš dobro Jerusalemsko u sve dane života;
I da vidiš sinove sinova svojih.
Mir Israelu!

U tom psalmu opisuje se sreća obiteljska, koja čeka bogobojazljiva muža i ženu. Zato se taj psalam moli kod vjenčanja (ženidbe).

110. Psalmi proročki.

Psalam 2.

Hrist Sin Božji.

Zašto se bune narodi
I plemena pomišljaju uzaludne stvari?
Ustaju kraljevi zemaljski i knezovi dogovaraju se zajedno
Protiv Gospodina i protiv pomazanika njegova:
„Raskinimo sveze njihove,
I zbacimo sa sebe jaram njihov!“
Koji stanuje na nebesima, smije im se,
Gospodin im se podsmijeva.
Pa im govori u srdžbi svojoj,
I u gnjevu svojem straši ih.
A ja sam postavljen od njega za kralja na Sionu svetoj gori njegovoj,
Da javljam naredbu njegovu:
Gospodin mi reče: Ti si sin moj,
Ja te danas rodih.
Išti od mene, i dat ću ti narode u nasljedstvo,

I tebi u vlast kraljeve zemaljske.
Vladat ćeš nad njima gvozdenom palicom,
Razbit ćeš ih kao lončarski sud.
A sad kraljevi razumijte,
Poučite se sudije zemaljske.
Služite Gospodinu sa strahom,
I pokliknite mu s trepetom.
Primite nastavu, da se ne razgnjevi Gospodin,
I da ne izginete na stramputici,
Kad se iznenada raspali gnjev njegov.
Blago svima, koji se uzdaju u nj.

Psalam taj govori o Spasitelju kao Sinu Božjemu, kojemu „treba da se pokloni sve na nebu i na zemlji“ (Filip. 2, 10). — „A ja sam postavljen“; te riječi govori Hrist. — „A sad kraljevi razumijte“ te riječi govori opet David.

Psalam 109.

Hrist svećenik.

Reče Gospodin Gospodinu mojemu:
Sjedi meni o desnu,
Dok položim neprijatelje tvoje
Podnožje nogama tvojima.
Šibiku jakosti tvoje šalje Gospodin sa Siona:
Vladaj usred neprijatelja svojih.
U tebe je vlast u dan moći tvoje u sjaju svetaca;
Iz utrobe prije danice rodih te.
Zakle se Gospodin, i ne će se pokajati:
Ti si svećenik do vijeka po redu Melhisedekovu.
Gospodin o desnu tvoju
Razbit će kraljeve u dan gnjeva svojega.
Sudit će narodima, izvršit će razboj,
Potrt će glave na zemlji mnogima.
Iz potoka će na putu piti,
Zato će podignuti glavu.

U tom psalmu govori se o svećeništvu Mesijinu, koje nije po redu Aronovu nego po redu Melhisedekovu: nije za svećenika postavljen od ljudi nego od Boga (vidi str. 166). — „Iz utrobe prije danice rodih te“; Hrist je sin Božji po naravi i od vijeka. — „Iz potoka će na putu piti“; ne će se zaustavljati mnogo idući u boj (kao i junaci Gedeonovi str. 253).

Psalam 131.

Mesija potomak Davidov.

Opomeni se, Gospodine, Davida
I sve smjernosti njegove,
Kako se zakle Gospodinu,
Zavjetova se Bogu Jakobovu:
„Ne ću ući u šator doma svojega
Niti ću leći na postelju odra svojega,
Ne ću dati sna očima svojima,
Ni vjegjama svojim drijema,
Ni mira bokovima mojim,
Dok ne nagjem mjesta Gospodinu,
Stana Bogu Jakobovu.“
Evo, čusmo za nj u Efrati,
Nagjosmo ga u poljanama šumskim.
Ugjimo u stan njegov,
Poklonimo se na mjestu gdje stoje noge njegove.
Ustaj, Gospodine, u počivalište svoje,
Ti i kovčeg svetinje tvoje.
Svećenici tvoji neka se obuku u pravdu,
I sveci tvoji neka se raduju.
Radi Davida, sluge svojega
Nemoj odvratiti lica od pomazanika svojega.
Zakleo se Gospodin Davidu u istini,
I ne će od toga odstupiti:
Od poroda tvojega postavit ću na prijestol tvoj.
Ako sinovi tvoji uščuvaju zavjet moj,
I ove zakone moje, koje ih učim,
Onda će i sinovi njihovi do vijeka
Sjedjeti na prijestolu tvojem.
Jer je Gospodin izabrao Sion,
Izabrao ga je sebi za stan.
Ovo je počivalište moje uvijek,
Ovdje ću stanovati, jer ga izabrah.
Udovicu ću njegovu blagosloviti,
Uboge njegove nasitit ću hljeba.
Svećenike njegove obući ću u spasenje,
I sveti će se njegovi radovati.

Onamo ću izvesti silu Davidovu,
  Postavit ću svjetiljku pomazaniku svojemu.
Neprijatelje ću njegove obući u sramotu,
  A na njemu će procvjetati svetost moja.

U tom psalmu slavi se vječno trajanje prijestola Davidova (vidi s r. 323.) Spasitelj bit će potomak Davidov. — „Čusmo za nj u Efrati." David je kao mladić čuo u Betlehemu za kovčeg Božji. — „Nagjosmo ga u poljanama šumskim" t. j. u Karjat-Jarimu („gradu šumskom"). — „U počivalište svoje" na Sionu. — „Postavit ću svjetiljku", dat ću sreću.

Psalam 21.

Muke spasiteljeve.

Bože, Bože moj, ogledaj se na me; zašto
  si me ostavio?
  Daleko su od spasenja riječi grijehova mojih.
Bože moj! vičem danju, a ti me ne slušaš,
  I noću, ali ne za bezumlje svoje.
A ti stanuješ u svetinji,
  Slavo Israelova!
U tebe se uzdaše oci naši,
  Uzdaše se, i ti si ih izbavljao.
Tebe prizivahu, i spasavahu se,
  U tebe se uzdahu, i nijesu se osramotili.

A ja sam crv, a ne čovjek;
  Podsmijeh ljudima i rug narodu.
Svi, koji ne vide, podsmijevaju mi se,
  Govore ustima i mašu glavom (govoreći):
Uzdao se u Gospodina, neka ga izbavi;
  Neka ga spase, kad ga miluje.
Jer ti si, koji si me izvadio iz utrobe,
  Nada moja od prsiju matere moje.
Tebi sam predan od rogjenja,
  Od utrobe matere moje ti si Bog moj.
  Nemoj odstupiti od mene,
Jer je nevolja blizu,
  A nema tko bi pomogao.

Opkoliše me teoci mnogi,
  Volovi jaki opsjedoše me.

Razvališe na me usta svoja,
  Kao lav, koji grabi i riče.
Kao voda razlih se,
  I raspadoše se sve kosti moje,
Srce moje postade kao vosak, koji se topi,
  U utrobi mojoj.
Sasuši se kao crijep krepost moja,
  I jezik moj prionu za grlo moje,
  I u prah smrtni dovodiš me.
Opkoliše me psi mnogi,
  Četa zločinaca opkoli me.
Probodoše ruke moje i noge moje,
  Izbrojiše sve kosti moje;
A oni me motriše i gledaše,
  Podijeliše megju sobom odijelo moje,
  I za haljinu moju baciše ždrijeb.

A ti, Gospodine, ne udaljuj pomoći svoje od mene,
  Gledaj da me odbraniš.
Izbavi od mača, Bože, dušu moju,
  I od psa jedinicu moju.
Sačuvaj me od usta lavovih,
  I od rogova bivolovih poniženа mene.
Kazivat ću ime tvoje braći,
  Usred skupštine hvalit ću te.
Koji se bojite Gospodina, hvalite ga;
  Sve potomstvo Jakobovo slavite ga.
Neka ga se boji sve potomstvo Israelovo,
  Jer nije prezreo niti odbio molbe ubogoga,
Niti je odvratio lica svojega od mene,
  I kad ga zazvah, usliši me.

Tebe ću hvaliti na skupštini velikoj;
  Zavjete svoje izvršit ću pred onima, koji ga se boje.
Jesti će ubogi i nasitit će se,
  I hvalit će Gospodina, koji ga traže,
  Živa će biti srca njihova do vijeka.
Opomenut će se i obratit će se ka Gospodinu svi
  krajevi zemaljski,
  I poklonit će se pred njim sva plemena
  neznabožačka.

Jer je Gospodnje kraljevstvo,
I on će vladati nad narodima.
Jesti će i poklonit će se svi, koji su jaki na zemlji,
Pred njim će padati svi, koji slaze u prah.
I duša moja živjet će za nj,
I rod moj služit će mu.
Javit će se Gospodinu idući naraštaj,
I javit će nebesa pravdu njegovu narodu,
Koji će se roditi, što ga je stvorio Gospodin.

U tom je psalmu jasno opisana muka Spasiteljeva i sve zasluge njegove smrti. — „Daleko su od spasenja riječi grijehova mojih“ t. j. grijesi, za koje trpim, traže da umrem. — „Ali ne za bezumlje moje“: ja ne trpim radi grijehova svojih. — „Izbavi od mača“, od smrti. — „Jedinicu moju“, život moj. — „Na skupštini velikoj“, Crkvi raširenoj po svemu svijetu, — „Jesti će ubogi“ jelo, koje će im Spasitelj dati: „tijelo svoje za život svijeta.“ — „Koji su jaki ... koji slaze u prah“: visoki i niski.

Psalam 15.

Uskrsnuće Spasiteljevo.

Sačuvaj me, Bože, jer se u te uzdam.
Rekoh Gospodinu: Ti si Bog moj,
Jer ne trebaš dobra mojega.
Svetima u svojoj zemlji
Izvršio je čudesno sve, što sam želio za njih.
Umnožaše se nevolje njihove:
Tada pohitješe.
Ne ću ih sazivati na krvne zborove,
Niti ću ih spominjati usnama svojim.
Gospodin je dio nasljedstva mojega i čaše moje;
Ti si koji ćeš mi vratiti nasljedstvo moje.
Uže mi je zahvatilo prekrasna mjesta,
Da, prekrasan je dio moj.
Blagoslivljam Gospodina, koji mi daje razum;
Tomu me uči i noću unutrašnjost moja.
Gospodin mi je svagda pred očima:
On mi je s desne strane, da ne posrnem.
Stoga se veseli srce moje i raduje se jezik moj,

Još će i tijelo moje počivati u nadi.
Jer ne ćeš ostaviti duše moje u paklu (grobu),
Niti ćeš dati, da svetac tvoj vidi truhlost.
Pokazao si mi put životni,
Napunjaš me veselja licem svojim,
Naslade su u desnici tvojoj do kraja.

Pisar na istoku.

„Jer ne trebaš dobra mojega“; Bog je u sebi blažen i kao što mu grijeh ne može ništa oteti, tako mu dobra djela ne mogu ništa dodati. Od tako neizmjernog veličanstva nada se Spasitelj pomoći. — „Izvršio je sve“; muka Isusova donijela je Crkvi nebrojene milosti. — „Tada

pohitješe"; što je svijet više padao u grijehe, sve je više čeznuo za Spasiteljem. — „Ne ću ih sazivati na krvne zborove"; smrću Isusovom prestale su žrtve starozavjetne. — „Nasljedstvo moje" = slava Spasitelja kao čovjeka. — „Koji mi daje razum"; Spasitelj hvali red, kojim je Bog htio spasti ljude.

Psalam 44.

Hrist i Crkva njegova zaručnica.

Teče iz srca mojega riječ dobra,
Pjevam pjesmu svoju kralju.
Jezik moj neka bude kao pero pisarevo,
Koji brzo piše.

Ti si najljepši izmegju sinova ljudskih,
Razlivena je milina na usnama tvojim,
Jer te je Bog blagoslovio do vijeka.
Pripaši mač svoj uz bedra svoja, junače;
U ljepoti svojoj i krasoti svojoj pohitaj,
Budi sretan i vladaj
Za istinu i krotkost i pravdu,
I divno će te voditi desnica tvoja.

Oštre su strijele tvoje, narodi će pod tebe pasti,
U srce će se zabosti strijele neprijateljima kraljevim.
Prijestol je tvoj, Bože, do vijeka,
Šibika pravde šibika je kraljevstva tvoga.
Ljubiš pravdu a mrziš na nepravdu;
Zato te pomaza, Bože, Bog tvoj uljem veselja
Više nego drugove tvoje.
Smirnom i alojem i kasijom mirišu ti haljine,
Iz dvorova od slonove kosti,
U kojima te vesele kraljevske kćeri u tvojoj slavi.
Kraljica stoji s desne tvoje u zlatnoj odori,
Obučena u šarene haljine.

Slušaj, kćeri, i gledaj, i prikloni uho svoje,
I zaboravi narod svoj i dom oca svojega.
I kralju će omiljeti ljepota tvoja;
Jer je on Gospodin Bog tvoj,
I njemu će se klanjati.

I kćeri Tirske molit će ti se s darovima,
Svi najbogatiji narodi.

Sva je slava (krasota) kćeri kraljevske iznutra,
U zlatnim skutovima, u odijelu šarenom.
Za njom će dovesti djevice,
Drugarice njezine privesti će k tebi.

Svadba na istoku.

Privesti će ih s radošću i s veseljem,
Dovesti će ih u dom kraljev.

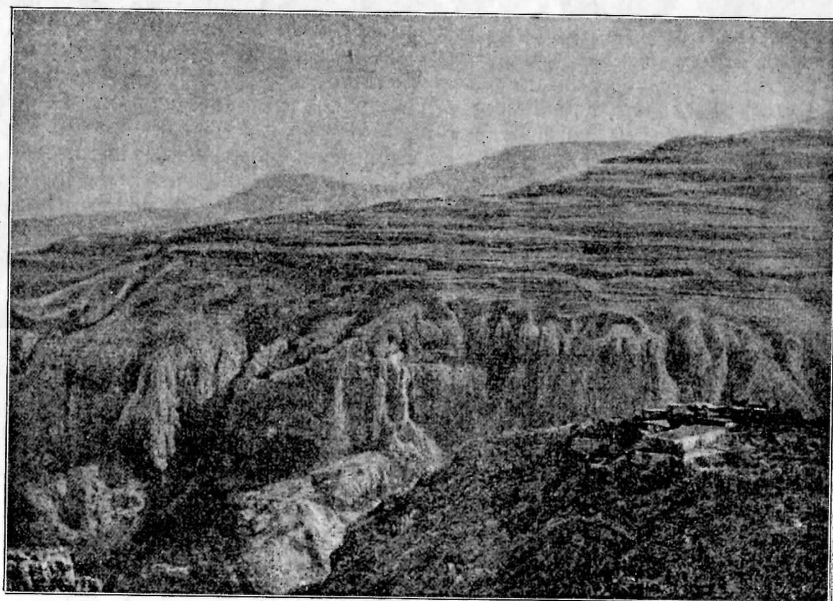
Mjesto otaca tvojih (kralju!) rodit će ti se sinovi;
Postavit ćeš ih knezovima po svoj zemlji.
Opominjat će se imena tvojega od koljena na koljeno.
Zato će te narodi slaviti svagda,
I u vijek vijeka.

Kako u Starom tako i u Novom zavjetu (usp. priču o svadbi) vez izmegju Boga i naroda izabranoga poregjuje se sa ženidbom. Tako i ovaj psalam govori o Spasitelju i o njegovoj nevjesti Crkvi. — „Zato te pomaza, Bože, Bog tvoj"; Bog Otac poslao je i uzvisio Boga Sina. — „Kraljica" t. j. Crkva. — „Obučena u šarene haljine," skupljena od različitih naroda. — „Zaboravi narod svoj," odreći se svijeta i pristaj uz Boga, nebeskog vjerenika. — „Sva je slava iznutra", nevidljiva milost. — „Rodit će ti se sinovi"; to su apostoli, od Hrista postavljeni poglavari u Crkvi (knezovi).

Psalam 71.

Hrist vječni kralj.

Bože, daj sud svoj kralju,
I pravdu svoju sinu kraljevu,
Da sudi narodu tvojem po pravdi,
I siromasima tvojim po pravici.
Gore će roditi narodu mirom,

Bregovi Libanski.

I humovi pravdom.
Sudit će siromasima u narodu,
I pomoći će sinovima nevoljnih,
A poniziti nasilnika.

I ostat će, dokle bude sunca i mjeseca
Od koljena do koljena.
Saći će kao dažd na runo,
I kao sitna kiša na zemlju.
U njegove dane izaći će pravda,
I obilje mira, dokle teče mjeseca.
I vladat će od mora do mora,
Od rijeke do krajeva zemaljskih.
Pred njim će popadati Etiopljani,
I neprijatelji njegovi prah će lizati.
Kraljevi Tarsiski i ostrva donijet će dare,
Kraljevi Arapski i Sapski dat će poklone.
I klanjat će mu se svi kraljevi zemaljski,
Svi narodi služit će mu.

Jer će izbaviti siromaha od silnika,
I ubogoga, koji nema pomoćnika.
Milostiv će biti siromahu i ubogom,
I duše će jadnima spasti.
Otkupit će duše njihove od lihve i nepravde,
I časno će biti ime njihovo pred njim

I živjet će, i dat će mu se zlato Arapsko,
I klanjat će mu s njime vazda,
Po vas dan blagosiljat će ga.
I žito će rasti na zemlji po najvišim bregovima,
Nadvisit će Liban plod njegov,
I u gradu će cvjetati (množiti se narod)
Kao trava na zemlji.

Neka bude ime njegovo blagosloveno do vijeka,
Dokle teče sunca, ostaje ime njegovo.
U njemu će se blagosloviti sva plemena na zemlji,
Svi će ga narodi veličati.
Blagosloven da je Gospodin Bog Israelov,
Koji jedan čini čudesa.
I blagosloveno da je ime veličanstva njegova do vijeka,
I sva će zemlja biti pun slave njegove.
Amen! Amen!

Gdje je što?

Uvod.

Prvo doba.

Od stvorenja svijeta do Abrahama.

Drugo doba.

Od Abrahama do Mojsija. (2217—1577 pr. Hr.)

Treće doba.

Od Mojsija do kralja Saula (1577—1095) I. Mojsije.

II. Josua.

III. Suci.

Četvrto doba.

Od kralja Saula do ropstva babilonskoga (1095—606 pr. H.)

I. Kraljevanje Saulovo. (1095—1055).

II. Kraljevanje Davidovo (1055—1015).

Ispravci.

Na str. 106. retku 6. odozgo dodaj: „O da me hoćeš u grobu (na drugom svijetu) sakriti i zaštititi me, dokle ne progje gnjev tvoj, i da mi odrediš rok, kad ćeš me se opomenuti. Kad umre čovjek, hoće li opet oživjeti? Sve dane, u koje se borim, čekam, dokle mi ne dogje promjena. Zazvaćeš me, i ja ću ti se odazvati; djelu ruku svojih pružit ćeš desnicu. Jer ti si doduše brojio korake moje, ali se smiluj na grijehe moje“ (14, 13—16).

Na str. 298. u retku 2. odozgo poslije „i reče:“ dodaj: „Strjelica je pred tobom. Žuri se, ne stoj! Dječak skupi strjelice i donese ih gospodaru svojemu. A Jonata mu reče:

Na str. 299. u retku 17. odozdo poslije „ništa“ dodaj: „Tada reče kralj:

Na str. 300. u retku 6. odozdo „u kojemu“ ispravi: „u kojima“.

[illegible]

[illegible] predr[illegible] [illegible] Dušić [illegible] [illegible] s[illegible] svojemu. A [illegible]

Na str. [illegible] redak 11. [illegible] Tada reče [illegible]

[illegible]